

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
W LISTOPADZIE 2016 R.**

Warszawa, 22 grudnia 2016 r.

Spis treści

	strona
Wstęp.....	3
Rynek pracy	5
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	13
Ceny.....	17
Rolnictwo.....	24
Przemysł	29
Budownictwo	34
Budownictwo mieszkaniowe	36
Rynek wewnętrzny	38
Transport.....	41
Bilans płatniczy	43
Handel zagraniczny	45
Pieniądz	52
Budżet państwa.....	55
*	
* *	
Wyniki finansowe ubezpieczycieli	58
Produkt krajowy brutto.....	61
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.....	68
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.....	70

Wstęp

W listopadzie br. w większości podstawowych obszarów gospodarki obserwowano tendencje wzrostowe. Produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w skali roku, po spadku w poprzednim miesiącu. Umocnił się wzrost sprzedaży detalicznej oraz sprzedaży usług w transporcie. Zmniejszyła się skala spadku produkcji budowlano-montażowej.

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych, po ponad dwóch latach spadku, w listopadzie br. kształtowały się na poziomie sprzed roku. Przyspieszył wzrost cen producentów w przemyśle; zatrzymany został spadek cen produkcji budowlano-montażowej. Lepszej niż przed rokiem sytuacji na rynku pracy towarzyszył stabilny wzrost wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w listopadzie br. było o 3,1% wyższe niż przed rokiem (w okresie jedenastu miesięcy wzrosło w skali roku o 2,9%). Stopa bezrobocia rejestrowanego nie zmieniła się w porównaniu z poprzednim miesiącem i w końcu listopada br. wyniosła 8,2% (tj. o 1,4 p.proc. mniej niż rok wcześniej). Według wyników badania popytu na pracę, w okresie trzech kwartałów br. utworzono więcej nowych miejsc pracy niż w analogicznym okresie ub. roku, a mniej miejsc zlikwidowano.

Przeciętne miesięczne nominalne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw oraz ich siła nabywcza w listopadzie br. wzrosły w większym stopniu niż przed miesiącem. Tempo wzrostu nominalnych i realnych emerytur i rent w obu systemach nie odbiegało istotnie od obserwowanego w poprzednim miesiącu. W okresie jedenastu miesięcy br. przeciętne miesięczne wynagrodzenia nominalne brutto wzrosły w skali roku szybciej niż odpowiednio przed rokiem, a spadek cen konsumpcyjnych korzystnie wpływał na dynamikę ich siły nabywczej. Wolniejsze niż w okresie styczeń-listopad ub. roku było natomiast tempo wzrostu nominalnych i realnych świadczeń emerytalno-rentowych w obu systemach.

Produkcja sprzedana przemysłu w listopadzie br. była o 3,3% wyższa niż przed rokiem (po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym – większa o 3,0%). Wzrosła sprzedaż w przetwórstwie przemysłowym oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji; spadek natomiast notowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz w górnictwie i wydobywaniu. Wyższa niż przed rokiem była produkcja dóbr konsumpcyjnych i zaopatrzeniowych, a mniejsza – dóbr związanych z energią oraz dóbr inwestycyjnych. W okresie styczeń-listopad br. produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 3,1% (przed rokiem o 4,7%); wydajność pracy w przemyśle była o 0,8% wyższa niż rok wcześniej. Produkcja budowlano-montażowa w listopadzie br. obniżyła się w skali roku o 12,8% (po wyeliminowaniu czynników sezonowych notowano spadek o 13,2%). Obniżyła się produkcja we wszystkich działach budownictwa, najbardziej w budowie budynków. Sprzedaż detaliczna w listopadzie br. wzrosła w skali roku o 7,4%.

W grudniu br. ogólny klimat koniunktury gospodarczej w przetwórstwie przemysłowym jest oceniany niekorzystnie, podobnie jak przed miesiącem. Nadal negatywne są oceny portfela zamówień, przy czym mniej pesymistyczne niż w listopadzie br. są oceny portfela zagranicznego, natomiast gorsze – portfela krajowego. Nieznacznie mniej niekorzystne niż przed miesiącem są diagnozy bieżącej produkcji. Bardziej negatywnie oceniana jest bieżąca sytuacja finansowa. Niekorzystne i gorsze niż w listopadzie br. są prognozy dotyczące krajowego portfela zamówień, produkcji oraz sytuacji finansowej. Podmioty budowlane w grudniu br. oceniają koniunkturę bardziej negatywnie niż przed miesiącem. Oceny bieżące oraz prognozy tych podmiotów w zakresie portfela zamówień, produkcji i sytuacji finansowej są pesymistyczne i gorsze niż w poprzednich miesiącach. W handlu detalicznym przedsiębiorcy oceniają koniunkturę gorzej niż w listopadzie. Negatywne, wobec pozytywnych w poprzednich miesiącach, są przewidywania tych podmiotów, w tym dotyczące popytu na towary, sprzedaży oraz sytuacji finansowej. Nadal pozytywne są diagnozy w zakresie sprzedaży; utrzymują się niekorzystne oceny bieżącej sytuacji finansowej. Gorsze niż przed miesiącem są nastroje konsumentów dotyczące bieżących i przyszłych tendencji. W największym stopniu osłabiły się oceny aktualnej sytuacji finansowej gospodarstwa domowego oraz zmian przyszłego poziomu bezrobocia.

Na rynku rolnym w listopadzie br. ceny skupu większości podstawowych produktów rolnych były niższe niż przed rokiem; wyższe były jedynie ceny skupu żywca wieprzowego oraz mleka. W obrocie targowiskowym ceny większości produktów pochodzenia roślinnego były niższe, a ceny produktów pochodzenia zwierzęcego – wyższe. Wynikowy szacunek przeprowadzony w listopadzie br. potwierdza, że tegoroczne zbiory zbóż ogółem były wyższe od ubiegłorocznych i większe od średnich z lat 2006–2010. Produkcja buraków cukrowych oraz owoców z drzew i owoców jagodowych również była większa w porównaniu z poprzednim rokiem i ze średnią z wielolecia. Wyższe od ubiegłorocznych, ale niższe w porównaniu ze średnią z lat 2006-2010, były zbiory ziemniaków i warzyw gruntowych. Produkcja rzepaku i rzepiku była mniejsza niż przed rokiem, ale większa od średniej z wielolecia.

Wzrost obrotów towarowych handlu zagranicznego (wyrażonych w złotych) w skali roku w okresie styczeń–październik br. był nieco wolniejszy niż przed rokiem. Eksport rósł szybciej niż import, a wymiana zamknęła się dodatnim saldem, znacznie wyższym niż rok wcześniej. Zwiększyły się obroty z krajami rozwiniętymi (w tym z UE), eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej oraz import z krajów rozwijających się. W okresie styczeń–wrzesień br. wskaźnik terms of trade ogółem kształtował się korzystniej niż w analogicznym okresie ub. roku i wyniósł 101,3 (wobec 100,3 przed rokiem).

Dochody budżetu państwa w okresie styczeń–listopad br. wyniosły 294,5 mld zł (tj. 93,8% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2016 r.), a wydatki – 322,1 mld zł (odpowiednio 87,4%). Deficyt ukształtował się na poziomie 27,6 mld zł, co stanowiło 50,4% planu.

Rynek pracy

W listopadzie br. wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku był zbliżony do notowanego w poprzednich miesiącach. Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu listopada br. utrzymała się na poziomie z października br., ale była niższa niż przed rokiem. Zmniejszyła się w porównaniu z listopadem ub. roku liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych oraz liczba osób wykreślonych z rejestrów.

Według wyników badania popytu na pracę, w okresie trzech kwartałów br. utworzono więcej miejsc pracy niż w analogicznym okresie ub. roku i jednocześnie zmniejszyła się skala likwidacji miejsc pracy.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w listopadzie br. ukształtowało się na poziomie 5791,5 tys. osób i było o 3,1% większe niż przed rokiem (w październiku br. wzrost wyniósł również 3,1%, a w listopadzie ub. roku 1,2%). Znacznie zwiększyło się zatrudnienie w informacji i komunikacji (o 9,6%) oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (o 6,9%). Wzrost zatrudnienia (w granicach 4,6% – 2,1%) notowano również w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, transporcie i gospodarce magazynowej, zakwaterowaniu i gastronomii, przetwórstwie przemysłowym, handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. Utrzymał się spadek zatrudnienia w górnictwie i wydobywaniu (o 6,4%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,6%), budownictwie (o 1,5%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 0,4%).

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2016		2015		2016	
	XI		I-XI		I-XI	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Sektor przedsiębiorstw	5791,5	103,1	101,2	101,1	102,9	5752,0
w tym:						
Przemysł.....	2584,5	102,7	101,3	101,5	102,3	2567,0
górnictwo i wydobywanie.....	131,1	93,6	91,6	93,0	92,5	135,6
przetwórstwo przemysłowe	2215,4	103,6	102,3	102,6	103,4	2193,4
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	117,3	97,4	95,8	95,6	96,2	117,9
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	120,7	102,1	100,9	101,3	101,9	120,1
Budownictwo	376,4	98,5	94,4	94,0	99,3	381,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	1195,8	103,2	102,2	102,1	102,9	1185,6
Transport i gospodarka magazynowa.....	515,5	103,8	102,3	102,1	103,1	509,6
Zakwaterowanie i gastronomia	105,7	103,7	94,4	95,1	103,2	106,1
Informacja i komunikacja	208,7	109,6	103,9	104,1	108,2	202,9
Obsługa rynku nieruchomości.....	92,8	99,6	98,1	98,0	99,1	92,8
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	191,9	104,6	99,0	100,0	102,6	188,0
Administrowanie i działalność wspierająca.....	379,8	106,9	106,2	103,9	110,3	377,6

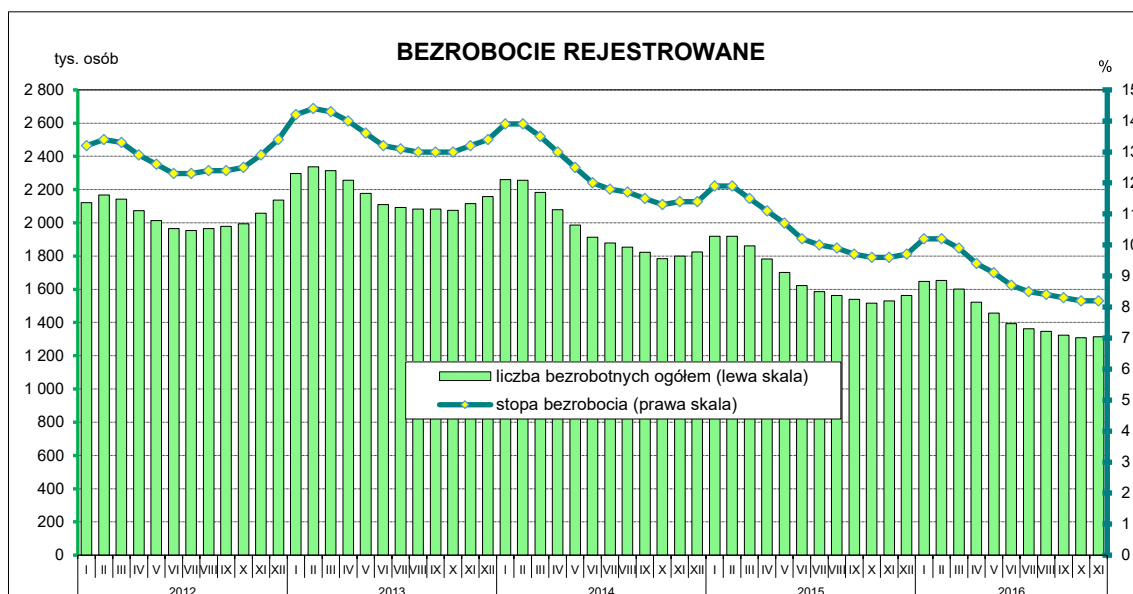
^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w listopadzie br. wyższy niż przeciętnie wzrost zatrudnienia w skali roku obserwowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją mebli (o 6,5%), produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 5,8%), transportem lądowym i rurociągowym (o 5,7%), produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 5,6%), produkcją wyrobów z metali (o 5,5%), handlem detalicznym (o 4,0%) oraz produkcją wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 3,4%). Niższe niż w listopadzie ub. roku zatrudnienie notowano w przedsiębiorstwach zajmujących się wydobywaniem węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 7,8%, wobec spadku o 14,8% przed rokiem), budową budynków (o 2,4%), produkcją odzieży (o 2,3%), budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 1,5%) oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 0,7%).

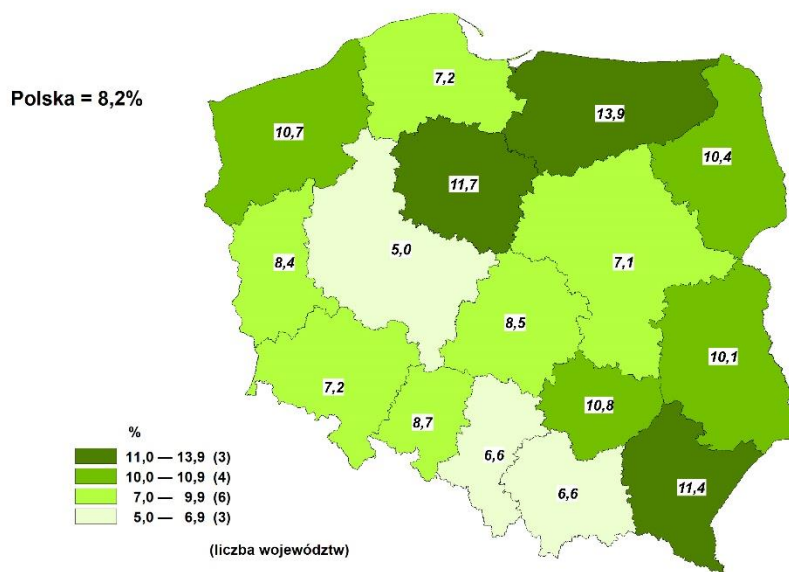
W okresie styczeń–listopad br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5752,0 tys. osób, tj. było o 2,9% wyższe od obserwowanego przed rokiem.

W końcu listopada br. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy ukształtowała się na poziomie 1313,6 tys., tj. nieznacznie zwiększyła się w porównaniu z poprzednim miesiącem (o 0,4%, tj. o 5,7 tys.), ale obniżyła w porównaniu z listopadem ub. roku (o 14,2%, tj. o 217,0 tys.). **Stopa bezrobocia rejestrowanego** wyniosła 8,2%, tj. tyle samo co przed miesiącem, ale o 1,4 p.proc. mniej niż przed rokiem.

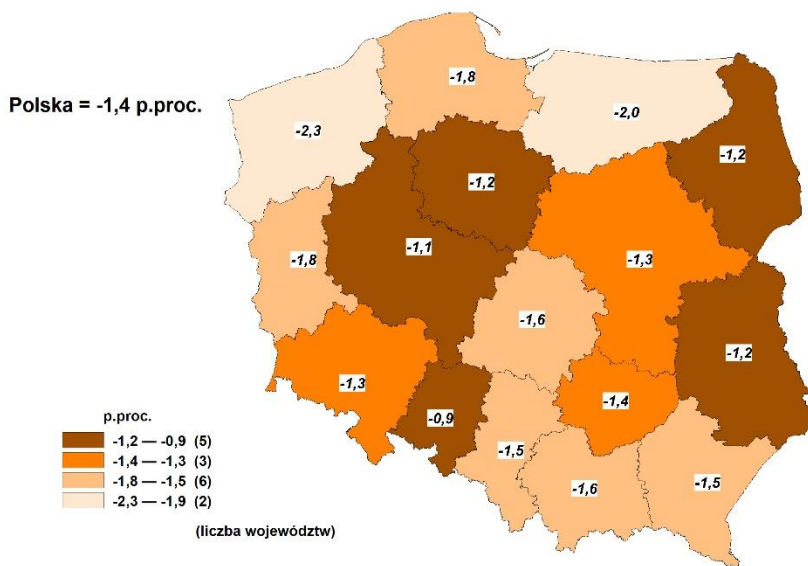

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwach kształtowała się w granicach od 5,0% w wielkopolskim do 13,9% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z październikiem br. zmniejszyła się w województwach łódzkim i mazowieckim (po 0,1 p.proc.), a zwiększyła – w województwach lubelskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim (po 0,2 p.proc.) oraz kujawsko-pomorskim, podkarpackim, zachodniopomorskim (po 0,1 p.proc.). W porównaniu z listopadem ub. roku stopa bezrobocia rejestrowanego zmniejszyła się we wszystkich województwach. W największym stopniu obniżyła się w województwach zachodniopomorskim (o 2,3 p.proc.) i warmińsko-mazurskim (o 2,0 p.proc.), a w najmniejszym – w województwie opolskim (o 0,9 p.proc.).

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO
Stan w końcu listopada 2016 r.

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO
Listopad 2016 r. do listopada 2015 r.

W **strukturze bezrobotnych** zarejestrowanych w urzędach pracy udział kobiet w końcu listopada br. był wyższy niż przed rokiem o 1,2 p.proc. i wyniósł 53,9%. Zwiększył się nieznacznie udział osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych (o 0,1 p.proc. do 30,8%). Zmniejszył się natomiast udział osób dotychczas niepracujących (o 1,4 p.proc. do 14,9%) oraz absolwentów (o 0,6 p.proc. do 4,0%). Udział osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku był podobny do notowanego rok wcześniej i wyniósł 86,4%.

Spśród osób bezrobotnych znajdujących się w **szczególnej sytuacji na rynku pracy**, w stosunku do listopada ub. roku zmniejszył się udział następujących kategorii w liczbie zarejestrowanych w urzędach pracy ogółem:

- osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia (o 1,9 p.proc. do 27,6%, w tym udział osób w wieku poniżej 25 roku życia obniżył się o 1,6 p.proc. i wyniósł 13,8%),
- osób długotrwale bezrobotnych² (o 0,3 p.proc. do 56,3%).

Zwiększył się natomiast udział osób bezrobotnych:

- posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 1,8 p.proc. do 17,3%),
- w wieku powyżej 50 roku życia (o 0,6 p.proc. do 28,0%),
- korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,1 p.proc. do 2,1%),
- posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia (o 0,1 p.proc. do 0,2%),
- niepełnosprawnych (o 0,1 p.proc. do 6,2%).

W listopadzie br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 180,5 tys., tj. była niższa niż przed miesiącem (o 2,9%) i przed rokiem (o 11,8%). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem nieznacznie zmniejszył się w porównaniu z notowanym przed rokiem – o 0,4 p.proc. do 83,9%. Zmniejszył się również udział osób długotrwale bezrobotnych, osób dotychczas niepracujących, osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy, absolwentów, osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi oraz osób bez kwalifikacji zawodowych.

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2015		XI 2016			XI 2015	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	okres poprzedni= =100	w tys.	w % bezrobotnych nowo zarejestrowanych		
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	204,7	96,0	88,2	97,1	180,5	x	x
Z liczby ogółem — bezrobotni:							
zarejestrowani po raz kolejny	172,5	95,7	87,8	100,7	151,4	83,9	84,3
dotychczas niepracujący	33,5	85,0	75,4	80,1	25,3	14,0	16,4
w tym absolwenci ^a	17,3	98,3	84,2	68,6	14,6	8,1	8,5
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	8,5	86,3	78,8	91,2	6,7	3,7	4,2
zamieszkali na wsi	90,1	97,4	87,7	96,4	79,0	43,8	44,0
bez kwalifikacji zawodowych	59,5	96,6	87,6	97,2	52,1	28,9	29,1
długotrwale bezrobotni ^b	72,6	83,8	81,8	96,8	59,4	32,9	35,5

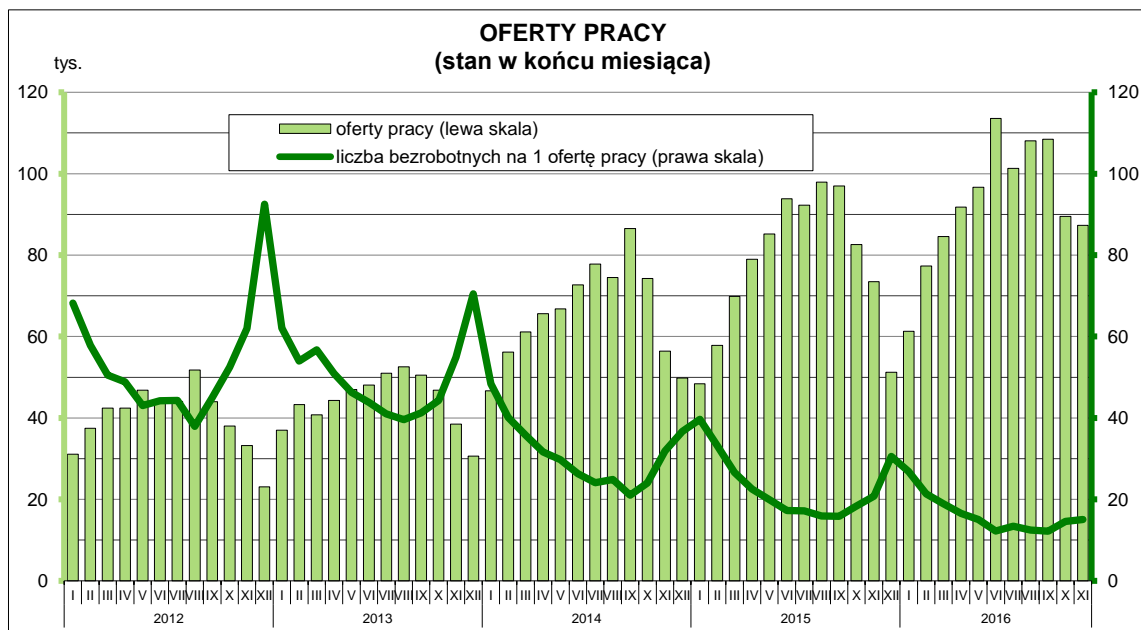
a Zaliczono osoby, dla których okres od momentu zakończenia nauki do momentu rejestracji nie przekroczył 12 m-cy.

b Zaliczono osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 m-cy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Z ewidencji bezrobotnych w listopadzie br. **skreślono** 174,8 tys. osób, tj. mniej niż przed miesiącem (o 13,4%) i przed rokiem (o 8,5%). Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 91,7 tys. osób (tj. mniej niż przed miesiącem o 13,3% i mniej niż przed rokiem o 9,2%). Udział osób, które podjęły pracę w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zmniejszył się o 0,4 p.proc. w skali roku, do 52,4%. Liczba osób, które podjęły pracę niesubsydiowaną była niższa niż w listopadzie ub. roku, natomiast zwiększyła się liczba osób, które podjęły pracę subsydiowaną. Wśród osób wykreślonych z ewidencji zmniejszył się udział osób, które rozpoczęły szkolenie lub staż u pracodawców, osób, które utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy oraz osób, które nabyły uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego. Zwiększył się natomiast odsetek osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego oraz osób, które nabyły prawa emerytalne lub rentowe.

Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy według przyczyn kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2015		XI 2016			XI 2015	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	okres poprzedni= =100	w tys.	w % bezrobotnych wyrejestrowanych ogółem		
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	191,0	96,4	91,5	86,6	174,8	x	x
Z liczby ogółem — bezrobotni, którzy:							
podjęli pracę	101,0	104,3	90,8	86,7	91,7	52,4	52,8
niesubsydiowaną	84,3	102,1	87,9	86,4	74,1	42,4	44,1
subsydiowaną	16,7	116,8	105,6	87,8	17,6	10,1	8,7
rozpoczęli szkolenie lub staż	18,4	114,1	71,9	79,2	13,2	7,6	9,6
nie potwierdzili gotowości do podjęcia pracy	38,3	69,0	88,4	88,4	33,8	19,3	20,0
dobrowolnie zrezygnowali ze statusu bezrobotnego	9,6	96,8	108,1	87,8	10,3	5,9	5,0
nabyli prawa emerytalne lub rentowe	1,7	76,4	106,8	105,4	1,8	1,1	0,9
nabyli uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego	2,9	115,7	71,9	96,9	2,1	1,2	1,5

W listopadzie br. do urzędów pracy zgłoszono 110,4 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. mniej niż przed miesiącem (o 5,6%), ale więcej niż przed rokiem (o 25,0%). Liczba ofert z sektora publicznego zmniejszyła się w skali miesiąca, ale była wyższa niż przed rokiem. Ofert z sektora prywatnego było mniej w porównaniu z poprzednim miesiącem, ale więcej niż w listopadzie ub. roku. Oferty z sektora publicznego stanowiły 7,3% ogółu ofert (wobec 8,2% w październiku br. i 9,1% przed rokiem). W końcu listopada br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 26,7% ogółu ofert (wobec 27,1% w październiku br. i 31,9% w listopadzie ub. roku).

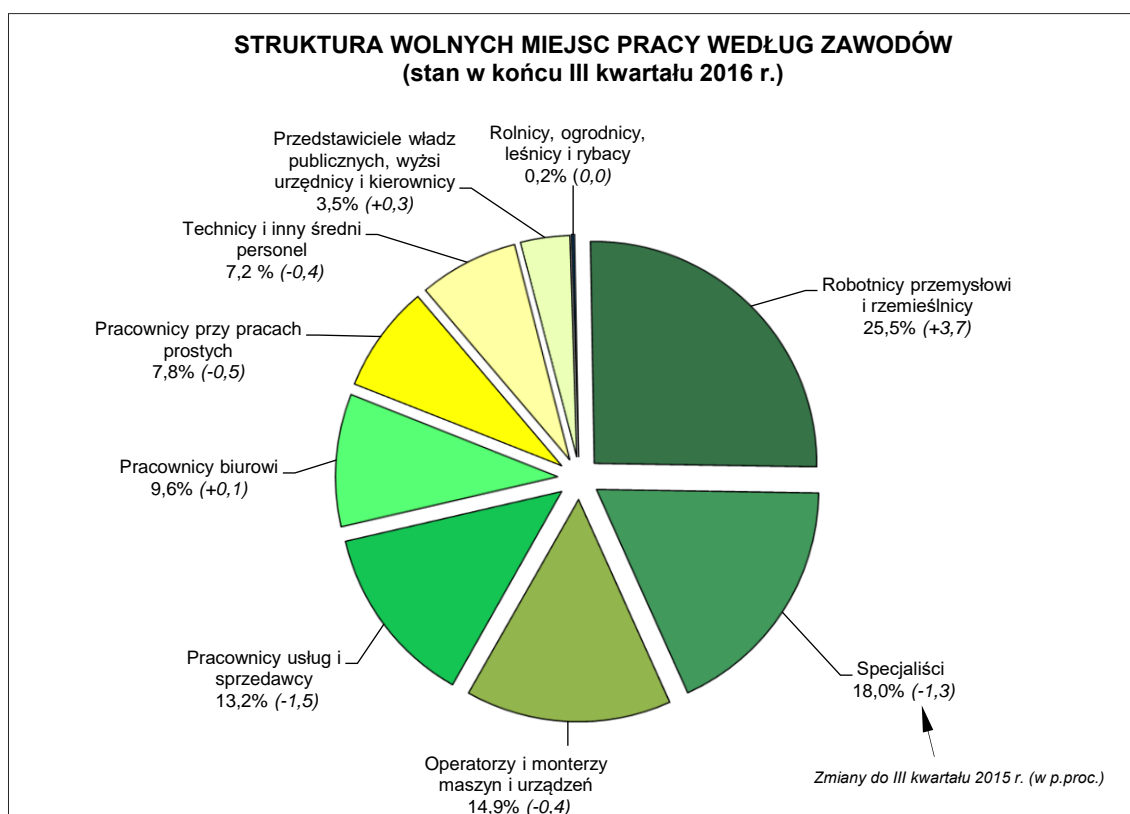
W końcu listopada br. zadeklarowano więcej niż przed miesiącem, ale mniej niż przed rokiem zwolnień grupowych – 282 zakłady **zadeklarowały zwolnienie** 19,9 tys. pracowników, w tym 1,4 tys. osób z sektora publicznego (w końcu października br. odpowiednio 271 zakładów, 14,8 tys. pracowników, w tym 1,4 tys. z sektora publicznego, natomiast w końcu listopada ub. roku – 224 zakłady, 27,3 tys. pracowników, w tym 5,2 tys. z sektora publicznego).

Według wyników kwartalnego badania **popytu na pracę**, w końcu III kwartału br. liczba **wolnych miejsc pracy** wyniosła 95,5 tys. i była o 30,5% wyższa niż przed rokiem. Wolnymi miejscami pracy dysponowało 34,1 tys. podmiotów, tj. 4,8% jednostek ogółem (wobec 26,5 tys. podmiotów, tj. 3,7% jednostek ogółem przed rokiem). Wzrost liczby wolnych miejsc pracy odnotowano we wszystkich kategoriach wielkości podmiotów: największy w jednostkach o liczbie pracujących 10–49 osób – o 39,5%. W podmiotach o liczbie pracujących poniżej 10 osób notowano wzrost liczby wolnych miejsc pracy o 36,5%, a w jednostkach o liczbie pracujących powyżej 49 osób – o 23,0%. W porównaniu z sytuacją sprzed roku, w strukturze wolnych miejsc pracy według sekcji najbardziej zwiększył się odsetek wolnych miejsc pracy w przetwórstwie przemysłowym (o 3,3 p.proc. do 27,0%). Wzrósł również udział wolnych miejsc pracy m.in. w działalności profesjonalnej,

³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

naukowej i technicznej (o 0,8 p.proc. do 6,3%) oraz pozostałej działalności usługowej (o 0,5 p.proc. do 1,2%). Obniżył się natomiast odsetek wolnych miejsc pracy m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 1,5 p.proc. do 7,8%), informacji i komunikacji (o 1,4 p.proc. do 5,7%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 0,7 p.proc. do 19,2%).

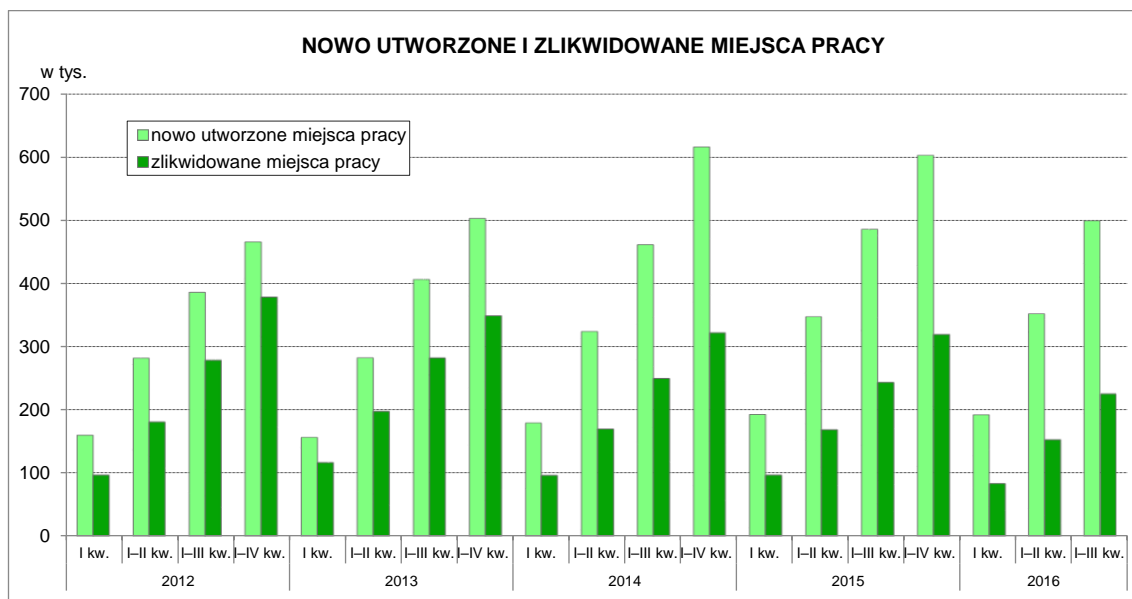
W strukturze wolnych miejsc pracy według zawodów w porównaniu z końcem III kwartału ub. roku zwiększył się udział miejsc pracy dla robotników przemysłowych i rzemieślników (o 3,7 p.proc. do 25,5%), przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników (o 0,3 p.proc. do 3,5%) oraz nieznacznie – dla pracowników biurowych (o 0,1 p.proc. do 9,6%). Zmniejszył się natomiast odsetek wolnych miejsc pracy przeznaczonych m.in. dla pracowników usług i sprzedawców (o 1,5 p.proc. do 13,2%), specjalistów (o 1,3 p.proc. do 18,0%), pracowników przy pracach prostych (o 0,5 p.proc. do 7,8%), techników i innego średniego personelu (o 0,4 p.proc. do 7,2%) oraz operatorów i monterów maszyn i urządzeń (o 0,4 p.proc. do 14,9%).

W okresie dziewięciu miesięcy br. **utworzono** 499,0 tys. **nowych miejsc pracy**, tj. o 2,9% więcej niż przed rokiem. Wzrost odnotowano w jednostkach o liczbie pracujących 10–49 osób (o 18,1%) i powyżej 49 osób (o 0,7%), a spadek – w podmiotach o liczbie pracujących poniżej 10 osób (o 4,3%). W ogólnej liczbie nowych miejsc pracy zwiększył się udział stanowisk utworzonych m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 1,5 p.proc. do 20,1%), opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 0,8 p.proc. do 3,5%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 0,4 p.proc. do 5,9%) oraz zakwaterowaniu i gastronomii

(o 0,3 p.proc. do 4,3%). Zmniejszył się natomiast udział stanowisk utworzonych m.in. w budownictwie (o 1,4 p.proc. do 11,1%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 0,9 p.proc. do 24,9%), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 0,5 p.proc. do 1,7%) oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 0,3 p.proc. do 6,0%).

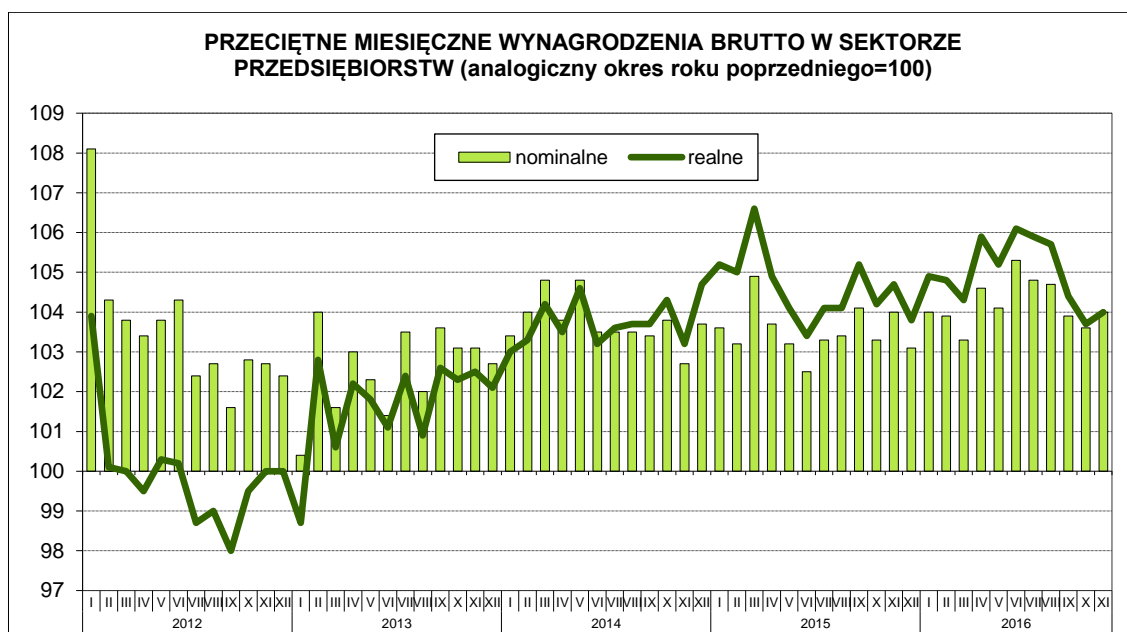
Spośród nowo utworzonych miejsc pracy w końcu III kwartału br. wolnych było jeszcze 24,2 tys. miejsc – najczęściej w przetwórstwie przemysłowym (28,5%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (24,0%) oraz informacji i komunikacji (8,4%).

W okresie styczeń–wrzesień br. **zlikwidowano** 223,6 tys. miejsc pracy, tj. o 7,6% mniej niż przed rokiem. Zmniejszyła się liczba zlikwidowanych miejsc pracy w jednostkach o liczbie pracujących poniżej 10 osób (o 12,9%) i powyżej 49 osób (o 12,6%). Skala likwidacji miejsc pracy zwiększyła się w podmiotach o liczbie pracujących 10–49 osób (o 4,3%). W strukturze zlikwidowanych miejsc pracy ogółem według sekcji, w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku, zmniejszył się odsetek miejsc zlikwidowanych m.in. w transporcie i gospodarce magazynowej (o 1,7 p.proc. do 5,3%), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 0,7 p.proc. do 5,4%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,6 p.proc. do 0,3%) oraz budownictwie (o 0,4 p.proc. do 13,2%). Zwiększył się natomiast odsetek miejsc zlikwidowanych m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 1,8 p.proc. do 27,0%), administrowaniu i działalności wspierającej (o 1,4 p.proc. do 6,8%) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 0,7 p.proc. do 2,9%).

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W listopadzie br. wzrost przeciętnych miesięcznych nominalnych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w skali roku był szybszy niż przed miesiącem. Przy cenach konsumpcyjnych kształtujących się podobnie jak przed rokiem, wzrost siły nabywczej płac umocnił się. Utrzymał się niewielki wzrost nominalnych i realnych emerytur i rent brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych oraz rolników indywidualnych.

Przeciętne miesięczne nominalne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw⁴ w listopadzie br. wyniosło 4329,71 zł i było o 4,0% wyższe niż przed rokiem (w listopadzie ub. roku wzrost wyniósł również 4,0%, a w październiku br. 3,6%). Wzrost płac obserwowano w większości sekcji, w tym w zakwaterowaniu i gastronomii (o 6,9%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 6,2%), budownictwie (o 4,9%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 4,6%). W najmniejszym stopniu wzrosły wynagrodzenia w transporcie i gospodarce magazynowej oraz administrowaniu i działalności wspierającej (po 2,6%). Niższe niż w listopadzie ub. roku były przeciętne płace w górnictwie i wydobywaniu (o 0,5%, w tym w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego o 1,8%). Przeciętne wynagrodzenia zwiększyły się w większości działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w tym najbardziej w produkcji artykułów spożywczych (o 7,7%), handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 7,4%), a także w handlu detalicznym (o 6,9%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–listopad br. ukształtowało się na poziomie 4245,28 zł i było o 4,0% wyższe niż

⁴ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 3,3% przed rokiem). Przeciętne płace zwiększyły się w większości sekcji, najbardziej w zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,6%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 5,3%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4,9%). Nieznacznie niższe niż przed rokiem były płace w górnictwie i wydobywaniu (o 0,5%, w tym w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego o 1,3%). Wśród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu największy wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w skali roku odnotowano w handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 7,5%), produkcji odzieży (o 6,0%), a także w budowie budynków oraz produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (po 5,8%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016		2015		2016	
	XI		I-XI		I-XI	
	w zł	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w zł	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w zł	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Sektor przedsiębiorstw	4329,71	104,0	104,0	103,3	104,0	4245,28
w tym:						
Przemysł	4461,03	103,3	104,1	102,7	103,5	4288,06
górnictwo i wydobywanie	8243,63	99,5	105,6	101,3	99,5	6443,60
przetwórstwo przemysłowe	4095,80	104,6	104,4	103,6	104,4	4037,10
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	7448,87	103,8	110,0	102,4	104,9	6710,99
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	4152,45	103,7	104,2	103,3	103,3	4058,71
Budownictwo	4314,24	104,9	104,4	104,7	104,7	4241,23
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	3896,88	106,2	103,2	104,0	105,3	3883,96
Transport i gospodarka magazynowa	3976,97	102,6	101,2	101,8	103,4	3929,77
Zakwaterowanie i gastronomia	3057,87	106,9	105,4	104,1	107,6	3093,63
Informacja i komunikacja	7448,51	103,0	105,6	102,1	104,1	7565,54
Obsługa rynku nieruchomości	4452,46	103,1	103,6	103,9	104,3	4465,68
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	6236,86	103,3	107,2	105,7	103,9	6294,11
Administrowanie i działalność wspierająca	2959,99	102,6	105,7	105,1	103,0	2970,12

^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

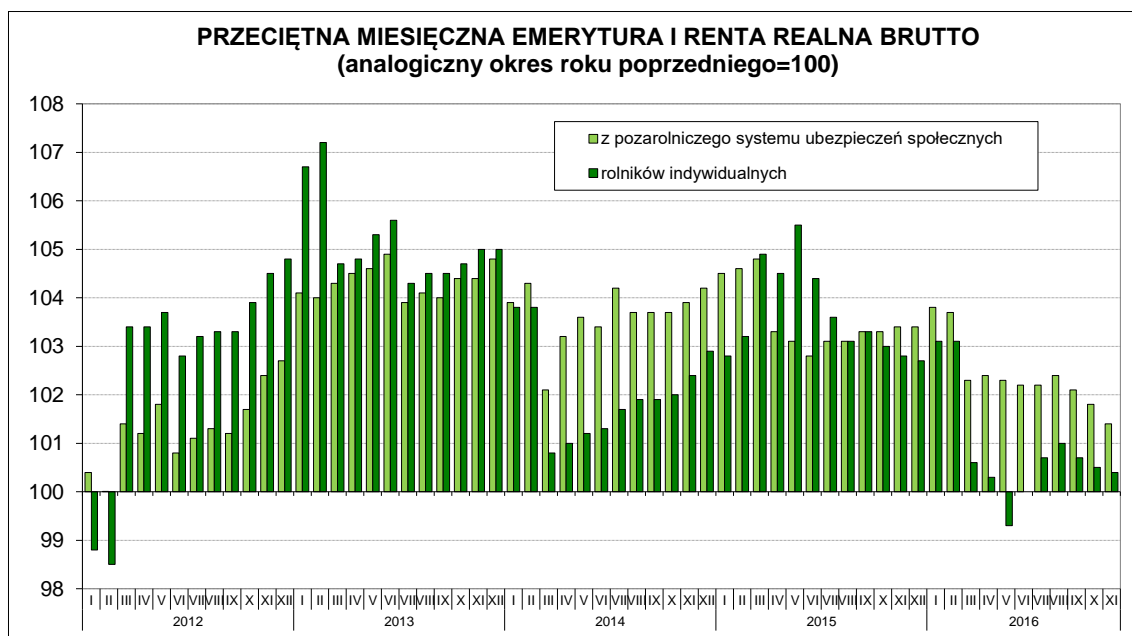
Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–listopad br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 7,0% (przed rokiem obserwowano wzrost o 4,5%).

W listopadzie br. **siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** zwiększyła się w skali roku o 4,0% (przed rokiem wzrost wyniósł 4,7%). W okresie jedenastu miesięcy br. przeciętna miesięczna płaca realna brutto była wyższa niż przed rokiem o 4,8% (wobec wzrostu o 4,4% w analogicznym okresie ub. roku).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba emerytów i rencistów		Przeciętne miesięczne świadczenie brutto			
	XI 2016		I-XI 2016		I-XI 2016	
	w tys.	XI 2015=100	w zł	XI 2015=100	w zł	I-XI 2015=100
Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.	7728,9	100,6	2095,49	101,4	2085,41	101,9
emerytury	5438,9	101,8	2211,63	101,2	2204,16	101,6
renty z tytułu niezdolności do pracy	948,7	95,1	1668,95	101,4	1662,52	101,7
renty rodzinne.....	1341,3	99,7	1926,23	101,2	1913,32	101,7
Emerytury i renty rolników indywidualnych.....	1188,6	98,6	1177,85	100,4	1183,98	100,3

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w listopadzie br. była o 1,4% większa niż przed rokiem i wyniosła 2095,49 zł. W okresie styczeń–listopad br. ukształtowała się ona na poziomie 2085,41 zł, tj. wzrosła w skali roku o 1,9%. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto w systemie pracowniczym w listopadzie br. była wyższa niż przed rokiem o 1,4%, natomiast w okresie jedenastu miesięcy br. – zwiększyła się odpowiednio o 2,4%.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w listopadzie br. ukształtowała się na poziomie 1177,85 zł i wzrosła w skali roku o 0,4%. W okresie styczeń–listopad br. wyniosła 1183,98 zł, tj. o 0,3% więcej niż przed rokiem. Siła nabywcza przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto rolników

indywidualnych w listopadzie br. wzrosła w skali roku o 0,4%, natomiast w okresie jedenastu miesięcy br. – zwiększyła się odpowiednio o 0,8%.

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) w okresie styczeń–listopad br. wyniosła 1657,5 mln zł, tj. o 13,5% mniej niż rok wcześniej. W listopadzie br. wypłacono bezrobotnym 128,2 mln zł, tj. o 0,8% mniej niż w październiku br. oraz o 14,8% mniej niż przed rokiem.

Wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** wyniosła w listopadzie br. 186,7 mln zł, tj. zmniejszyła się w skali roku (o 2,9%) i nieznacznie w skali miesiąca (o 0,1%). W okresie styczeń–listopad br. wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 2081,0 mln zł, tj. o 1,0% mniejszą niż przed rokiem.

W listopadzie br. zrealizowano 19,2 tys. **wypłat z Funduszu Emerytur Pomostowych** (wobec 15,0 tys. przed rokiem). Łączna kwota wypłat wyniosła 47,2 mln zł i była o 29,6% wyższa niż listopadzie ub. roku. W okresie styczeń–listopad br. suma wypłaconych świadczeń ukształtowała się na poziomie 468,8 mln zł (wzrost o 29,6% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Przeciętna miesięczna liczba osób pobierających świadczenia z tego źródła w okresie jedenastu miesięcy br. wyniosła 17,3 tys. (wobec 13,6 tys. przed rokiem).

Ceny

W listopadzie br. ceny konsumpcyjne kształtowały się na poziomie podobnym do notowanego przed rokiem. W większym stopniu niż w poprzednich dwóch miesiącach wzrosły ceny żywności i napojów bezalkoholowych. Utrzymał się spadek cen odzieży i obuwia oraz towarów i usług w zakresie mieszkania. Obniżyły się ceny towarów i usług w zakresie transportu, po nieznacznym wzroście przed miesiącem. Znacznie szybciej niż w poprzednich miesiącach wzrosły w skali roku ceny produkcji sprzedanej przemysłu, a wyhamował spadek cen produkcji budowlano-montażowej.

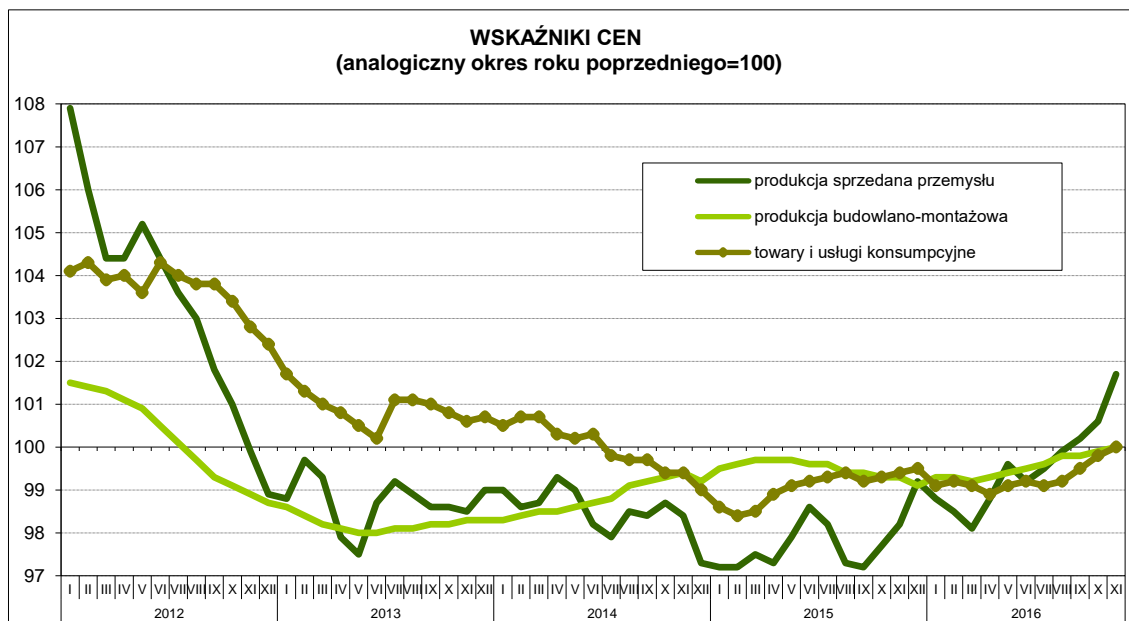
Według wstępnych danych, **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** w listopadzie br. były wyższe niż **przed miesiącem** o 1,1%. Znaczny wzrost cen obserwowano w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 17,8%), w wyniku prawie 2-krotnego wzrostu cen węgla koksowego. Wyższe były również ceny w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (o 0,4%) oraz dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,2%). Nieznacznie obniżyły się natomiast ceny w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 0,1%). Spośród działów przetwórstwa przemysłowego wyższe niż przed miesiącem były ceny m.in. produkcji pozostałego sprzętu transportowego (o 1,3%), metali (o 0,9%), chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 0,8%), a także pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych oraz napojów (po 0,7%). Wzrosły również ceny produkcji artykułów spożywczych, wyrobów z metali oraz wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (po 0,6%), urządzeń elektrycznych (o 0,5%), mebli (o 0,4%), a także wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz maszyn i urządzeń (po 0,3%). Ceny produkcji papieru i wyrobów z papieru kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem. Niższe niż w październiku br. były natomiast ceny m.in. produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 0,1%) oraz koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 1,1%).

W listopadzie br. notowano wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu **w skali roku** o 1,7% (wobec wzrostu o 0,6% w październiku br.). Wyższe były ceny w sekcjach: górnictwo i wydobywanie (o 17,2%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 2,6%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 1,3%). Spadek cen obserwowano natomiast w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,0%). W przetwórstwie przemysłowym wzrosły ceny m.in. produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 8,1%), metali (o 4,6%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 2,5%), artykułów spożywczych (o 2,4%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 2,1%), urządzeń elektrycznych (o 0,6%), a także wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 0,4%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny m.in. produkcji papieru i wyrobów z papieru (o 0,3%), wyrobów z metali (o 0,6%), wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 0,7%), a także maszyn i urządzeń oraz napojów (po 0,9%). Spadły także ceny produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 1,0%), mebli (o 1,3%) oraz chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 2,1%).

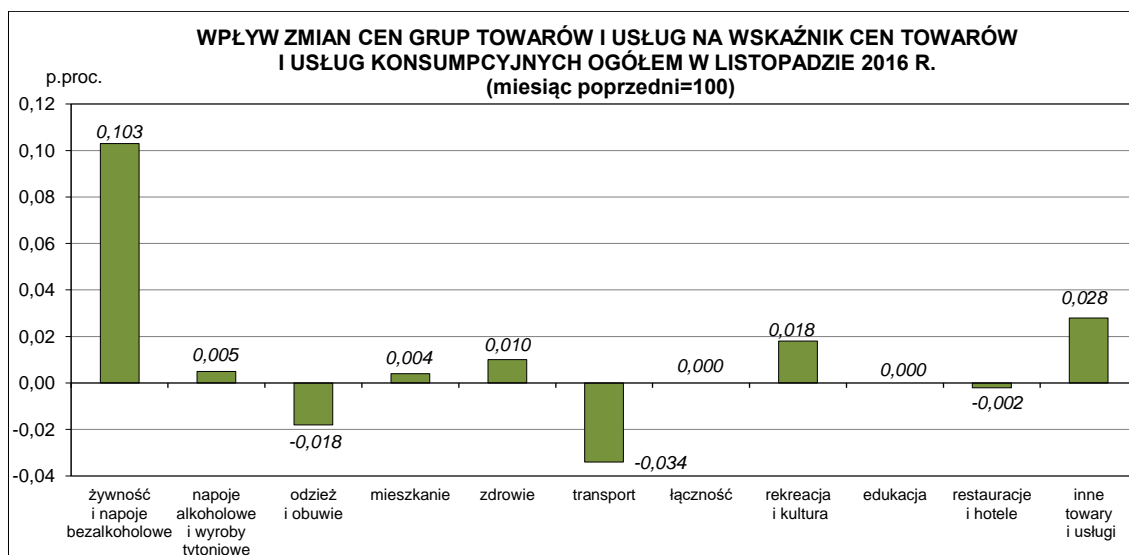
Szacuje się, że w listopadzie br. **ceny produkcji budowlano-montażowej** kształtowały się na poziomie podobnym do notowanego przed rokiem oraz były o 0,1% wyższe niż przed miesiącem.

Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano-montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2015	Grudzień roku poprzedniego=100					
XI.....	99,4	93,8	99,5	100,0	100,5	99,2
2016						
XI.....	101,9	118,3	101,5	98,0	102,5	100,1
2015	Miesiąc poprzedni=100					
XI.....	100,0	98,3	100,0	100,1	99,9	99,9
XII.....	99,8	99,0	99,8	100,0	100,1	99,9
2016						
I.....	99,5	96,0	99,8	98,7	100,6	99,9
II.....	99,6	100,5	99,5	99,8	100,1	99,9
III.....	99,7	101,2	99,6	100,0	100,2	99,9
IV.....	100,3	99,3	100,4	99,2	100,4	100,0
V.....	101,2	100,2	101,3	100,2	100,4	100,0
VI.....	100,2	100,5	100,2	100,6	100,0	100,1
VII.....	99,9	103,4	99,8	99,5	100,2	100,1
VIII.....	99,6	99,3	99,6	100,1	100,2	100,1
IX.....	100,3	98,9	100,4	100,0	100,0	100,0
X.....	100,5	101,2	100,5	100,0	100,2	100,0
XI.....	101,1	117,8	100,4	99,9	100,2	100,1
2015	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
XI.....	98,2	92,8	98,1	99,8	100,5	99,3
I-XI.....	97,7	96,4	97,2	100,8	101,2	99,5
XII.....	99,2	92,9	99,3	100,0	100,6	99,1
2016						
I.....	98,8	91,5	99,2	98,2	100,6	99,3
II.....	98,5	91,2	98,9	97,9	100,8	99,3
III.....	98,1	90,4	98,5	97,8	101,0	99,2
IV.....	98,8	90,2	99,4	96,9	101,2	99,3
V.....	99,6	92,3	100,2	97,1	100,9	99,4
VI.....	99,2	93,6	99,6	97,5	100,9	99,5
VII.....	99,5	99,0	99,8	97,0	101,2	99,6
VIII.....	99,9	100,1	100,1	97,4	101,3	99,8
IX.....	100,2	98,3	100,5	97,9	101,7	99,8
X.....	100,6	97,7	100,9	98,2	102,3	99,9
XI.....	101,7	117,2	101,3	98,0	102,6	100,0
I-XI.....	99,5	96,4	99,8	97,6	101,3	99,6

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w listopadzie br. były wyższe niż przed miesiącem o 0,1%. Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych wpłynął na podwyższenie wskaźnika cen ogółem o 0,10 p.proc. Spadki cen towarów i usług związanych z transportem oraz odzieży i obuwia wpłynęły natomiast na obniżenie wskaźnika cen ogółem odpowiednio o 0,03 p.proc. i 0,02 p.proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w listopadzie br. były wyższe niż przed miesiącem o 0,4%, przy czym żywność podrożała o 0,5%, a napoje bezalkoholowe były tańsze o 0,2%. Więcej niż w październiku br. konsumenci płacili za warzywa (o 2,8%), oleje i tłuszcze (o 2,0%), ryż (o 1,0%), a także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,8%, w tym podrożała śmietana – o 1,8%, jaja – o 1,4%, sery i twarogi – o 1,2%, mleko – o 0,5%, przy spadku cen jogurtów – o 0,3%). Wzrosły również ceny ryb i owoców morza (o 0,8%), makaronów i produktów makaronowych (o 0,4%), pieczywa (o 0,3%) oraz mięsa

(przeciętnie o 0,1%, w tym droższe były wędliny – o 0,5%, mięso wołowe – o 0,2%, przy spadku cen mięsa drobiowego – o 0,9% oraz wieprzowego – o 0,3%). Na niezmiennym poziomie kształtowały się ceny cukru. Niższe były natomiast ceny owoców (o 1,2%), mąki pszennej (o 0,5%) oraz kasz i ziaren zbóż (o 0,1%).

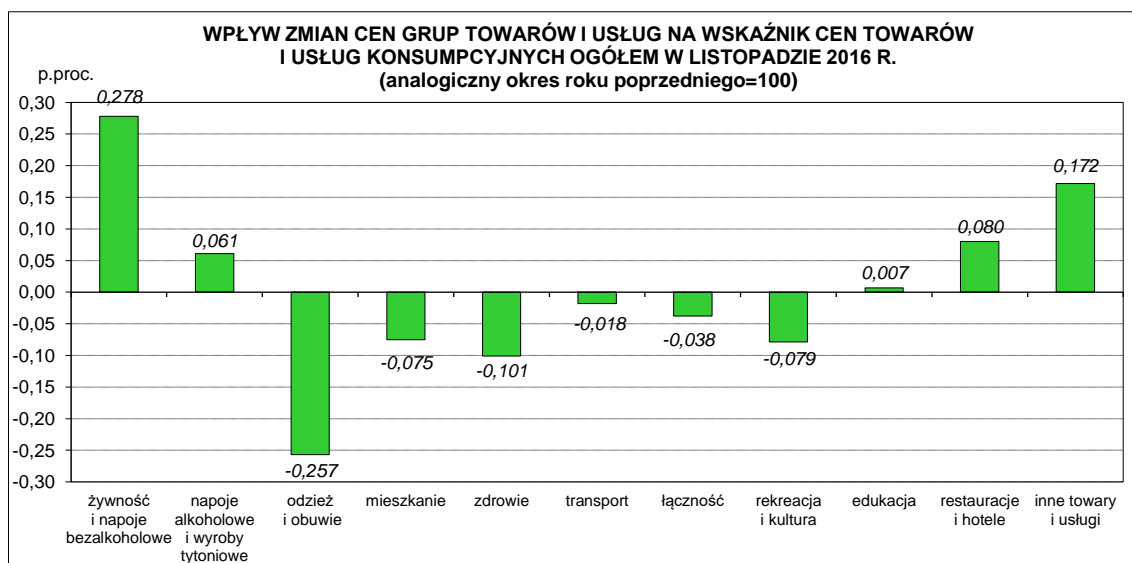
Ceny odzieży i obuwia były niższe niż przed miesiącem odpowiednio o 0,4% i 0,1%.

Na poziomie z października br. pozostały ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem. Nieznacznie wzrosły opłaty za usługi kanalizacyjne (o 0,1%), natomiast opłaty za zaopatrywanie w wodę oraz wywóz śmieci nie uległy zmianie. Więcej niż przed miesiącem konsumenci musieli zapłacić za nośniki energii (przeciętnie o 0,1%), w tym za gaz – o 0,4% oraz opał – o 0,3%. Na niezmiennym poziomie kształtowały się ceny energii elektrycznej oraz ciepłej. Niższe były natomiast ceny towarów i usług w zakresie wyposażenia mieszkania i prowadzenia gospodarstwa domowego (o 0,4%).

Opłaty związane ze zdrowiem były wyższe niż w październiku br. o 0,2%. Wzrosły ceny wyrobów farmaceutycznych (o 0,3%), usług szpitalnych (o 0,2%), a także lekarskich oraz stomatologicznych (po 0,1%). Na poziomie sprzed miesiąca kształtowały się opłaty za usługi sanatoryjne.

Ceny w zakresie transportu były niższe niż w październiku br. o 0,4%. Notowano spadek cen paliw i smarów do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 0,1%, w tym tańsza była benzyna – o 0,8% i olej napędowy – o 0,3%, przy wzroście cen gazu ciekłego – o 4,6%). Ceny samochodów osobowych były niższe przed miesiącem – o 0,7%.

Ceny związane z rekreacją i kulturą wzrosły o 0,3%. Wyższe były ceny gazet i czasopism (o 2,5%), usług w zakresie turystyki zorganizowanej (o 0,4%), a także biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 0,1%). Ceny książek oraz sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego nie uległy zmianie.

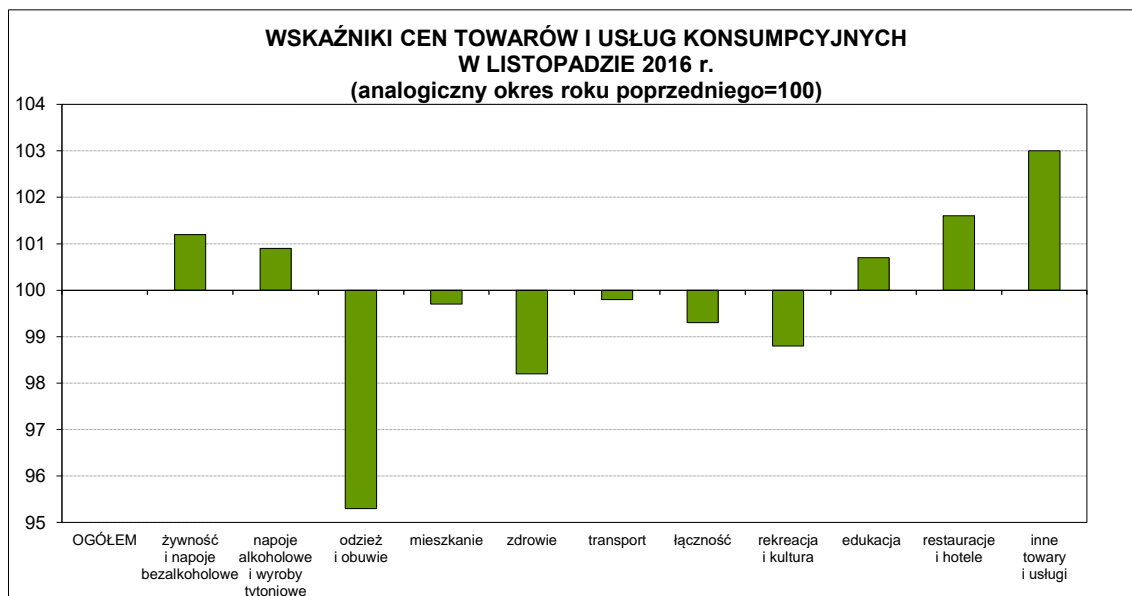

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w listopadzie br. kształtowały się na poziomie zbliżonym do obserwowanego w **analogicznym okresie ub. roku** (w tym ceny towarów spadły o 0,4%, natomiast ceny usług wzrosły o 1,1%). Największy wpływ na poziom

wskaźnika cen konsumpcyjnych ogółem miał wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych, który podwyższył wskaźnik o 0,28 p.proc. Ceny odzieży i obuwia oraz towarów i usług związanych ze zdrowiem wpłynęły na obniżenie wskaźnika cen ogółem odpowiednio o 0,26 p.proc. i 0,10 p.proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność	napoje	odzież	mieszkanie	zdrowie	transport	łącnosc	rekreacja	edukacja	restauracje
		i napoje bezalko- holowe	alkoholowe i wyroby tytoniowe								
2015											
Grudzień roku poprzedniego=100											
XI.....	99,6	100,0	100,9	96,5	100,3	102,6	93,9	100,9	99,4	100,9	101,2
2016											
XI.....	100,2	101,3	101,0	96,4	99,8	98,2	100,0	99,3	99,0	100,7	101,5
2015											
Miesiąc poprzedni=100											
XI.....	99,9	99,7	100,0	99,7	100,1	99,9	100,3	99,9	99,7	100,0	100,1
XII.....	99,8	99,9	100,0	99,0	100,0	100,0	99,2	100,0	99,8	100,0	100,1
2016											
I.....	99,5	101,0	100,1	96,4	99,6	98,2	95,0	100,1	100,5	100,0	100,0
II.....	99,9	100,3	100,3	98,2	100,0	99,9	98,1	100,1	100,5	100,0	100,1
III.....	100,1	100,4	99,9	101,8	99,9	100,0	100,8	99,9	98,3	100,0	100,2
IV.....	100,3	100,3	100,2	102,7	99,9	100,2	101,5	99,4	99,2	100,0	100,3
V.....	100,1	99,9	100,1	99,5	100,0	100,5	101,9	100,0	99,3	100,0	100,3
VI.....	100,2	100,2	100,1	99,4	100,0	100,2	101,6	99,7	100,7	99,9	100,1
VII.....	99,7	99,0	100,0	96,9	100,1	99,8	99,8	100,0	101,5	100,0	100,1
VIII.....	99,8	99,5	100,0	97,5	100,0	100,2	99,4	100,1	100,2	100,1	100,1
IX.....	100,0	99,8	100,0	100,9	100,1	99,1	101,1	100,0	98,6	100,6	100,4
X.....	100,5	100,5	100,2	103,6	100,2	100,0	101,5	100,0	100,0	100,0	100,0
XI.....	100,1	100,4	100,1	99,7	100,0	100,2	99,6	100,0	100,3	100,0	100,0
2015											
Analogiczny okres roku poprzedniego=100											
XI.....	99,4	100,1	100,9	95,4	100,3	102,6	91,8	100,9	99,4	100,9	101,2
I-XI.....	99,0	98,2	101,2	95,2	100,5	101,8	90,9	102,0	100,9	101,1	101,3
XII.....	99,5	99,9	100,9	95,5	100,3	102,6	93,2	100,8	99,2	100,9	101,2
2016											
I.....	99,1	100,0	100,9	95,4	99,4	100,1	93,6	99,8	99,3	100,8	101,1
II.....	99,2	100,4	100,6	95,5	99,4	100,0	92,7	100,0	99,5	100,8	101,2
III.....	99,1	100,8	100,3	96,5	99,4	99,9	91,6	99,7	98,0	100,8	101,2
IV.....	98,9	100,6	100,5	96,1	99,1	100,1	92,0	98,4	97,1	100,8	101,2
V.....	99,1	100,8	100,6	95,7	99,1	100,3	93,2	98,9	96,9	100,8	101,3
VI.....	99,2	100,9	100,5	95,9	99,1	100,4	94,0	99,6	97,0	100,8	101,3
VII.....	99,1	101,0	100,6	95,3	99,2	98,8	92,9	98,6	97,7	100,7	101,3
VIII.....	99,2	101,2	100,6	95,2	99,3	98,6	93,1	98,6	97,7	100,7	101,4
IX.....	99,5	100,4	100,6	95,1	99,6	97,9	97,5	98,8	97,9	100,9	101,7
X.....	99,8	100,4	100,8	95,4	99,8	97,9	100,3	99,2	98,2	100,7	101,7
XI.....	100,0	101,2	100,9	95,3	99,7	98,2	99,8	99,3	98,8	100,7	101,6
I-XI.....	99,3	100,7	100,6	95,6	99,4	99,3	94,6	99,2	98,0	100,8	101,4

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku w listopadzie br. wyniósł 1,2%, przy czym żywność podrożała o 1,3%, przy niezmiennych cenach napojów bezalkoholowych. Więcej niż w analogicznym miesiącu ub. roku płacono m.in. za cukier (o 27,6%), oleje i tłuszcze (o 6,4%), ryby i owoce morza (o 5,8%), kasze i ziarna zbóż (o 2,4%), a także za mięso (przeciętnie o 2,3%, w tym podrożało mięso wieprzowe – o 6,5%, wędliny – o 2,8%, mięso wołowe – o 0,7%, przy spadku cen mięsa drobiowego – o 3,5%). Wzrosły również ceny pieczywa (o 1,9%), makaronów i produktów makaronowych (o 0,9%), ryżu (o 0,7%), a także mąki pszennej oraz owoców (po 0,4%). Wyższe niż przed rokiem były także ceny artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,3%, w tym wzrosły ceny serów i twarogów – o 1,7%, śmietany – o 1,5%, przy spadku cen jaj – o 2,1%, mleka – o 1,1% oraz jogurtów – o 0,1%). Ceny warzyw spadły o 5,6%.

Obniżyły się ceny odzieży oraz obuwia (odpowiednio o 5,5% i 3,4%).

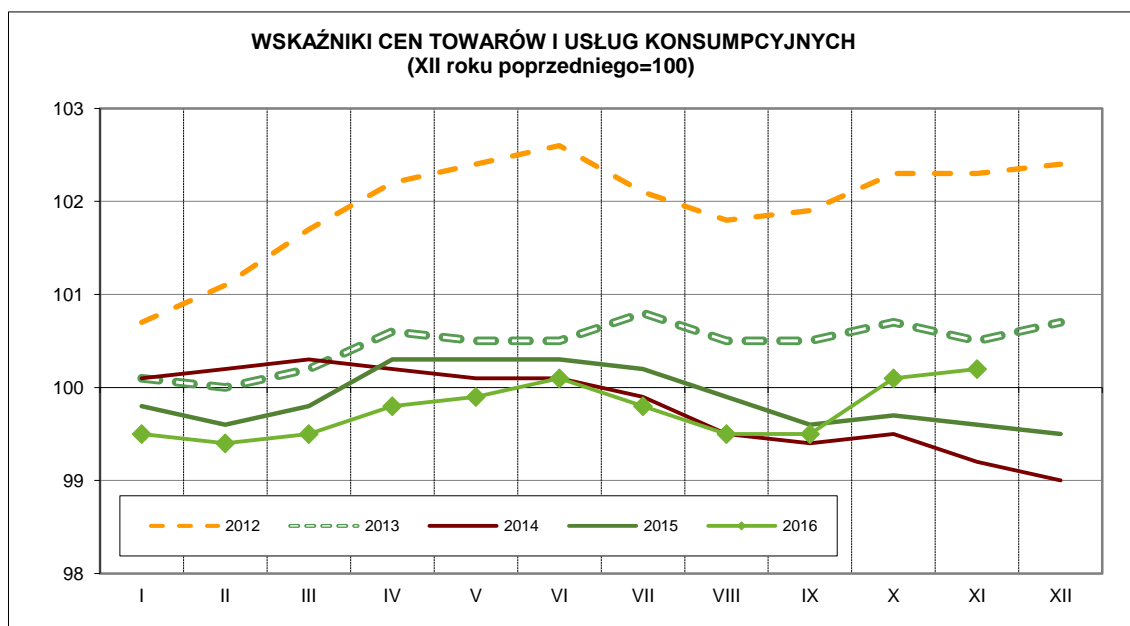
Ceny w zakresie mieszkania były niższe niż przed rokiem o 0,3%. Opłaty za nośniki energii spadły o 2,0%, w tym za gaz – o 6,3%, energię elektryczną – o 1,5% i opał – o 0,8%. Wzrosły natomiast nieznacznie ceny energii cieplej – o 0,1%. Podniesiono opłaty za wywóz śmieci – o 4,0%, usługi kanalizacyjne – o 2,4% oraz zaopatrywanie w wodę – o 2,2%. Ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego pozostały na poziomie sprzed roku.

Ceny artykułów i usług związanych ze zdrowiem były niższe niż w analogicznym okresie ub. roku o 1,8%. Spadły ceny wyrobów farmaceutycznych (o 4,8%) oraz usług sanatoryjnych (o 0,3%). Wzrosły natomiast opłaty za usługi lekarskie (o 2,8%), stomatologiczne (o 2,6%) oraz szpitalne (o 1,9%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu w listopadzie br. były niższe niż przed rokiem o 0,2%. Obniżyły się ceny usług transportowych (o 3,7%) oraz samochodów osobowych (o 2,4%). Ceny paliw i smarów do prywatnych środków transportu wzrosły

przeciętnie o 0,7% (w tym ceny benzyny – o 1,3%, przy spadku cen gazu ciekłego – o 0,6%, oraz oleju napędowego – o 0,1%).

Opłaty związane z rekreacją i kulturą spadły w skali roku o 1,2%. Mniej niż przed rokiem płacono za książki (o 7,1%) oraz sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 2,5%). Wzrosły natomiast ceny usług w zakresie turystyki zorganizowanej (o 4,6%), gazet i czasopism (o 3,4%) oraz biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 2,3%).

Spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie grudzień 2015 r. – listopad 2016 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 0,8% (wobec spadku o 0,9% w okresie listopad 2015 r. – październik 2016 r.). Ceny konsumpcyjne **według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)⁵** spadły w tym okresie o 0,3%.

⁵ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2016 r. – struktura spożycia z 2014 r. w cenach z grudnia 2015 r.). Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

Rolnictwo

Średnia temperatura powietrza w listopadzie br. wyniosła 3,3°C i była wyższa od średniej z lat 1971–2000 o 0,3°C. Średnia suma opadów w tym miesiącu kształtowała się na poziomie ok. 45 mm i była wyższa od średniej wieloletniej o ok. 10%.

Na **rynku rolnym** w listopadzie br. odnotowano sezonowy wzrost cen skupu większości podstawowych produktów rolnych, z wyjątkiem cen ziemniaków oraz żywca wieprzowego i drobiowego. Przeciętne ceny skupu surowców rolnych, z wyjątkiem cen żywca wieprzowego i mleka, kształtowały się poniżej poziomu sprzed roku.

Pogoda w listopadzie br. była na ogół korzystna dla rolnictwa. Utrzymująca się dodatnia temperatura powietrza podtrzymywała wegetację i stwarzała dobre warunki dla wzrostu i rozwoju ozimin. Umożliwiała także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

W połowie miesiąca dobiegał końca zbiór buraków cukrowych i kukurydzy uprawianej na ziarno. Kończono także zbiór poplonów ścierniskowych oraz wykonywanie orki przedzimowych. Sprzyjające warunki termiczne w wielu rejonach kraju wpłynęły na przedłużenie sezonu pastwiskowego do końca listopada.

Według wynikowego szacunku przeprowadzonego w listopadzie br., tegoroczne **plony i zbiory głównych ziemiopłodów** kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Zbiory			Plony		
	w mln ton	2015=100	2006–2010 ^a =100	z 1 ha w dt	2015=100	2006–2010 ^a =100
Zboża ogółem	30,1	107,5	112,7	39,9	107,0	123,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	25,8	104,3	103,6	37,6	102,5	119,7
pszenica	11,0	100,8	126,0	45,4	99,3	114,4
żyto	2,2	111,1	71,0	28,9	104,0	118,9
jęczmień	3,6	121,7	99,2	37,5	106,2	119,4
owies	1,4	116,1	105,8	28,5	107,5	118,3
pszenżyto	5,0	93,8	115,8	36,0	102,3	109,8
mieszanki zbożowe	2,5	111,1	67,4	30,6	110,5	114,6
Rzepak i rzepik	2,2	80,3	102,2	26,5	93,0	98,5
Ziemniaki	8,8	139,1	88,9	286	136,2	152,1
Buraki cukrowe	13,0	138,8	121,0	626	120,4	128,5
Warzywa gruntowe	4,5	118,0	98,0	.	x	x
Owoce z drzew	4,1	113,0	161,0	.	x	x
Owoce jagodowe	0,6	110,0	111,0	.	x	x

a Przeciętne roczne.

Szacuje się, że tegoroczne zbiory głównych ziemiopłodów rolnych były wyższe niż przed rokiem i w przypadku większości upraw – wyższe od średnich zbiorów z lat 2006-2010. Wzrost produkcji spowodowany był przede wszystkim zwiększonym plonowaniem. Wyższe od ubiegłorocznych były zbiory: zbóż ogółem – o 7,5% (tj. zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, gryki, prosa i innych zbożowych), ziemniaków – o 39,1%, buraków cukrowych – o 38,8%, warzyw gruntowych – o 18,0%, owoców z drzew – o 13,0% i owoców jagodowych – o 10,0%. Niższe były jedynie zbiory rzepaku i rzepiku – o 19,7%. W porównaniu ze średnią z lat 2006-2010 zwiększyła się produkcja zbóż ogółem, rzepaku i rzepiku, buraków cukrowych oraz owoców, a obniżyła – ziemniaków i warzyw gruntowych.

Skup zbóż^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII 2016 – XI 2016		XI 2016		
	w tys. t	VII-XI 2015=100	w tys. t	XI 2015=100	X 2016=100
Ziarno zbóż^b	4615,2	101,8	524,0	78,8	86,7
w tym:					
pszenica.....	3263,6	110,3	395,3	79,1	89,9
żyto	351,4	90,3	41,1	73,6	81,1

a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. *b* Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup **zbóż podstawowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) z tegorocznych zbiorów, w okresie lipiec–listopad br. wyniósł 4615,2 tys. ton i był o 1,8% większy niż w analogicznym okresie ub. roku. Dostawy pszenicy były większe (o 10,3%), a żyta mniejsze (o 9,7%). W listopadzie br. skup zbóż podstawowych kształtował się na poziomie znacznie niższym niż przed miesiącem i przed rokiem (odpowiednio o 13,3% i o 21,2%).

Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I-XI 2016		XI 2016		
	w tys. t	I-XI 2015=100	w tys. t	XI 2015=100	X 2016=100
Żywiec rzeźny^b	3430,8	105,9	284,2	113,1	100,8
w tym:					
bydło (z cielętami)	291,3	98,4	17,1	97,8	108,9
trzoda chlewna	1359,9	101,5	102,6	102,1	101,4
drób.....	1773,2	111,0	164,2	123,4	99,9
Mleko^c	9908,6	102,3	828,9	101,1	95,7

a W okresie VII–XI br. bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. *b* Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. *c* W milionach litrów.

W okresie styczeń–listopad br. producenci dostarczyli do skupu 3430,8 tys. ton **żywca rzeźnego** ogółem (w wadze poubojowej ciepłej), tj. o 5,9% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost ten wynikał ze zwiększonej podaży żywca drobiowego (o 11,0%) i wieprzowego (o 1,5%). W listopadzie br. dostawy podstawowych

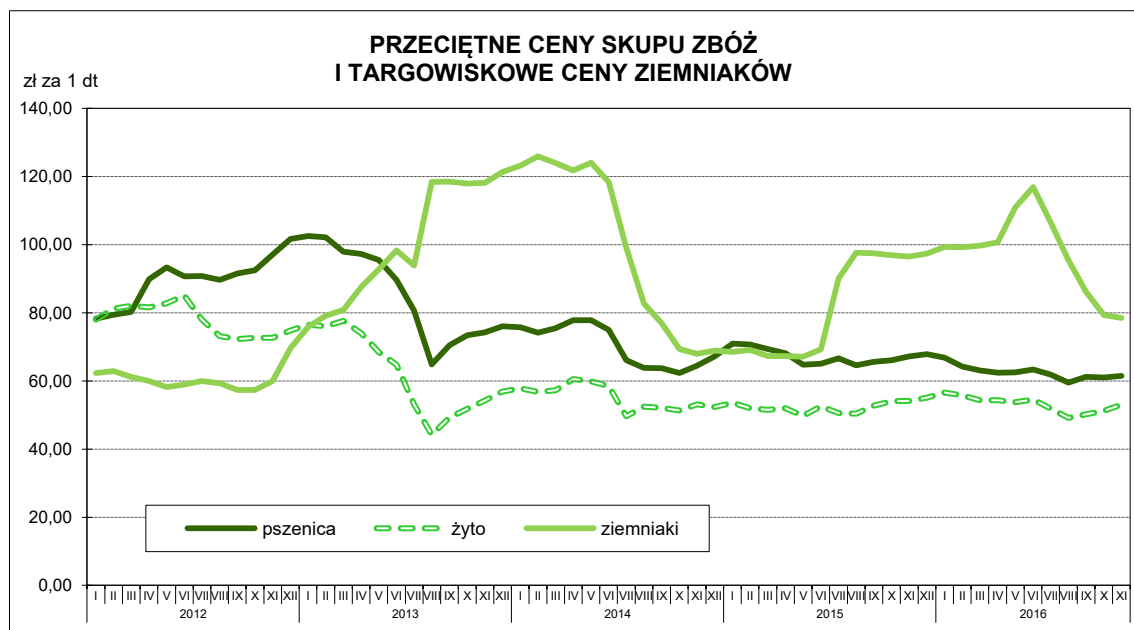
gatunków żywca rzeźnego były zbliżone (większe o 0,8%) do notowanych przed miesiącem i wyraźnie większe (o 13,1%) niż przed rokiem.

Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	XI 2016			I-XI 2016		XI 2016			I-XI 2016	
	zł	XI 2015= =100	X 2016= =100	zł	I-XI 2015= =100	zł	XI 2015= =100	X 2016= =100	zł	I-XI 2015= =100
Pszenica za 1 dt ^a	61,50	91,5	100,8	62,00	92,7	73,86	97,1	100,3	75,16	99,5
Żyto za 1 dt ^a	53,05	97,9	103,5	52,25	101,6	59,44	100,1	101,4	59,40	101,6
Ziemniaki ^b za 1 dt	28,27	91,2	99,6	38,64	98,7	78,50	81,4	99,0	97,52	120,9
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej										
w tym:										
bydło ^c (bez cieląt)	5,94	97,2	101,3	5,92	97,1	6,79	105,1	107,8	6,52	100,0
młode bydło	6,30	97,7	100,0	6,16	96,8	7,50	109,0	108,4	7,02	101,6
trzoda chlewna	4,91	126,8	97,8	4,62	106,5	4,89	109,2	99,0	4,58	100,9
drób	3,52	91,2	99,1	3,70	93,3	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt.....	.	x	x	.	x	171,17	117,3	102,6	153,71	99,2
Mleko za 1 hl.....	129,69	114,6	107,8	108,25	95,7	.	x	x	.	x

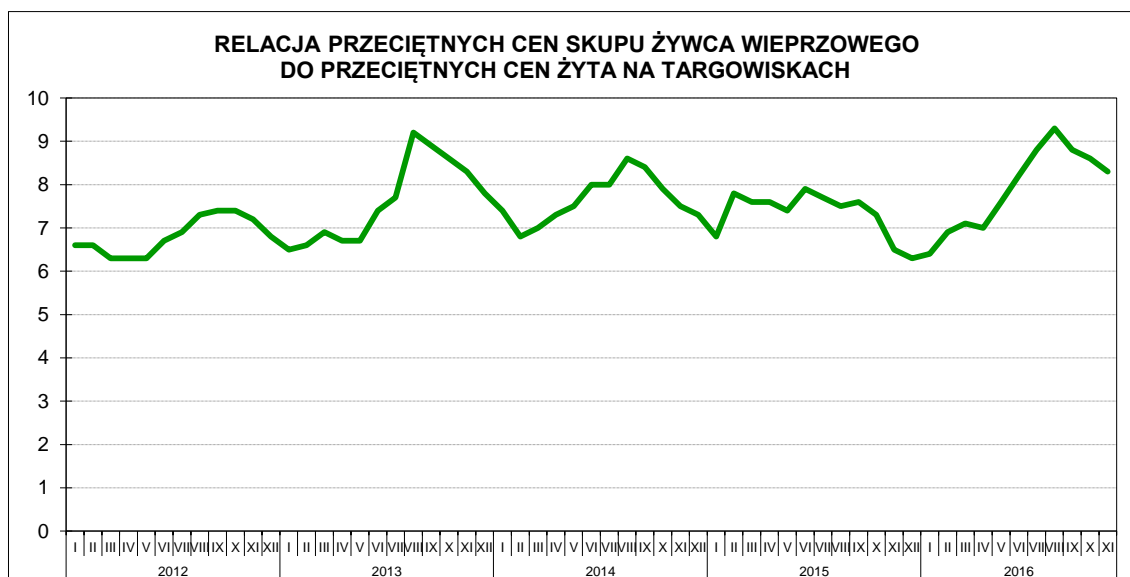
a W skupie bez ziarna siewnego. *b* Na targowiskach – jadalne późne. *c* Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

W listopadzie br. odnotowano sezonowy wzrost cen skupu większości podstawowych gatunków zbóż. Ceny skupu pszenicy i żyta zwiększyły się w skali miesiąca odpowiednio o 0,8% i o 3,5%. W obrocie targowiskowym tempo wzrostu cen zbóż w skali miesiąca było wolniejsze. W skali roku ceny podstawowych gatunków zbóż, z wyjątkiem cen żyta, na obu rynkach były niższe.

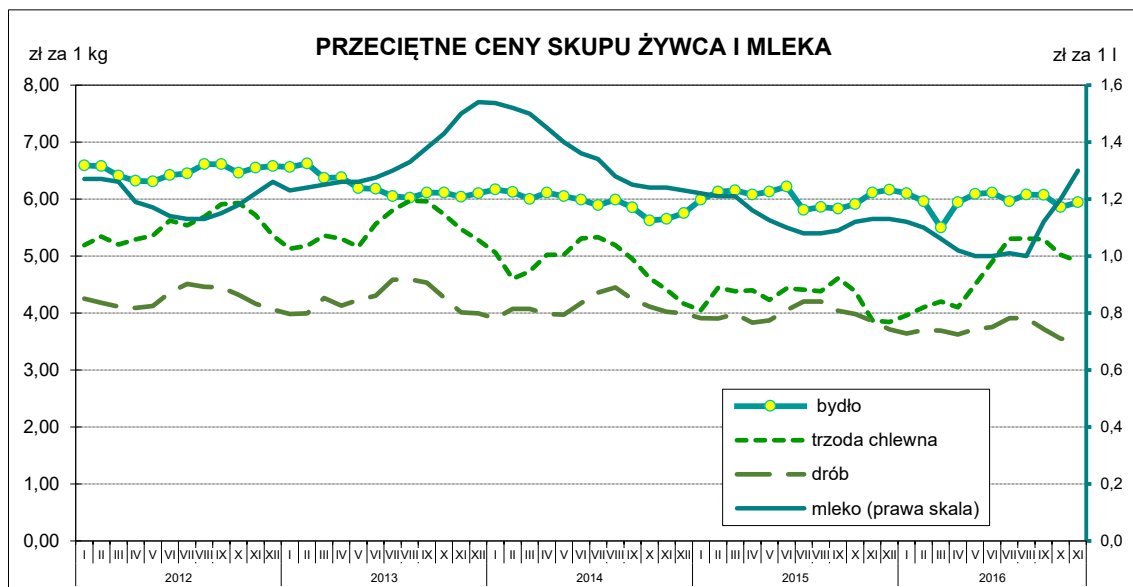
W listopadzie br., przy skupie znacznie większym niż przed rokiem (o 34,7%), utrzymał się spadek cen **ziemniaków**, notowany od lipca br. W skupie za ziemniaki płacono mniej niż przed miesiącem (o 0,4%) i przed rokiem (o 8,8%). Ceny ziemniaków w obrocie targowiskowym były niższe: w skali miesiąca – o 1,0%, a w skali roku – o 18,6%.

W listopadzie br. na obu rynkach notowany był dalszy spadek cen **żywca wieprzowego** w ujęciu miesięcznym. Przeciętne ceny żywca wieprzowego w skupie i na targowiskach były niższe niż w październiku br. (odpowiednio o 2,2% i o 1,0%), ale znacznie wyższe niż w listopadzie ub. roku (stosownie o 26,8% i o 9,2%). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen żyta na targowiskach wynosiła 8,3 (wobec 8,6 przed miesiącem i 6,5 przed rokiem). W listopadzie br. ceny prosiąt w obrocie targowiskowym wzrosły zarówno w skali miesiąca, jak i roku (odpowiednio o 2,6% i o 17,3%).

Przy wysokiej krajowej podaży **żywca drobiowego**, utrzymał się spadek jego cen. W listopadzie br. przeciętna cena skupu żywca drobiowego była niższa niż przed miesiącem (o 0,9%) i przed rokiem (o 8,8%).

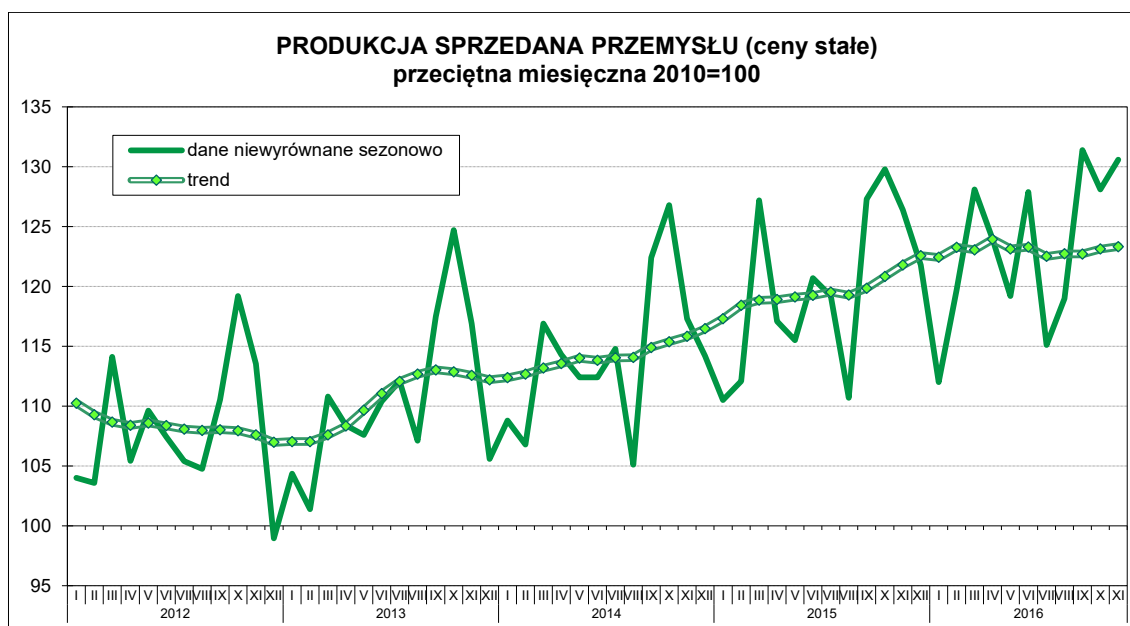
Na **rynku wołowiny** sezonowe zmiany cen w skupie w listopadzie br. były niewielkie. Ceny żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego kształtowały się na poziomie niższym niż przed rokiem (odpowiednio o 2,8% i o 2,3%). W obrocie targowiskowym ceny żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego, po wysokim wzroście w skali miesiąca (stosownie o 7,8% i o 8,4%), były wyższe niż w listopadzie ub. roku (odpowiednio o 5,1% i o 9,0%).

W okresie styczeń–listopad br., przy krajowej podaży **mleka** większej niż przed rokiem o 2,3%, ceny tego surowca od lipca br. wykazywały tendencję wzrostową. W listopadzie br., przy ograniczonym skupie (o 4,3%), za mleko płacono więcej niż przed miesiącem (o 7,8%) i przed rokiem (o 14,6%).

Przemysł

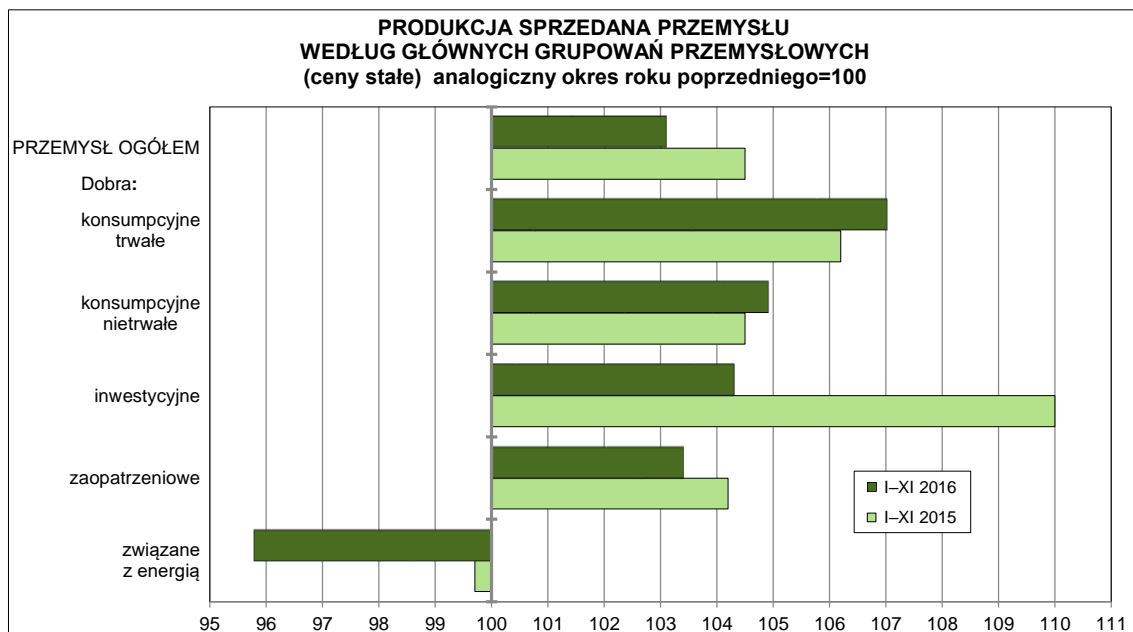
W listopadzie br. wzrost **produkcji sprzedanej przemysłu**⁶ w skali roku wyniósł 3,3% (wobec spadku o 1,3% w październiku br. oraz wzrostu o 7,8% w listopadzie ub. roku). Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja była wyższa niż przed rokiem o 3,0%, a w odniesieniu do poprzedniego miesiąca wzrosła o 2,1%. W okresie styczeń–listopad br. produkcja zwiększyła się w skali roku o 3,1%, podczas gdy w analogicznym okresie ub. roku notowano wzrost o 4,7%.

W listopadzie br., w sekcji o największym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu ogółem, tj. w przetwórstwie przemysłowym, produkcja w skali roku była wyższa o 4,3%. Wzrosła także sprzedaż w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 6,9%. Spadek produkcji notowano natomiast w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 7,3% oraz, po nieznacznym wzroście przed rokiem, w górnictwie i wydobywaniu – o 0,5%.

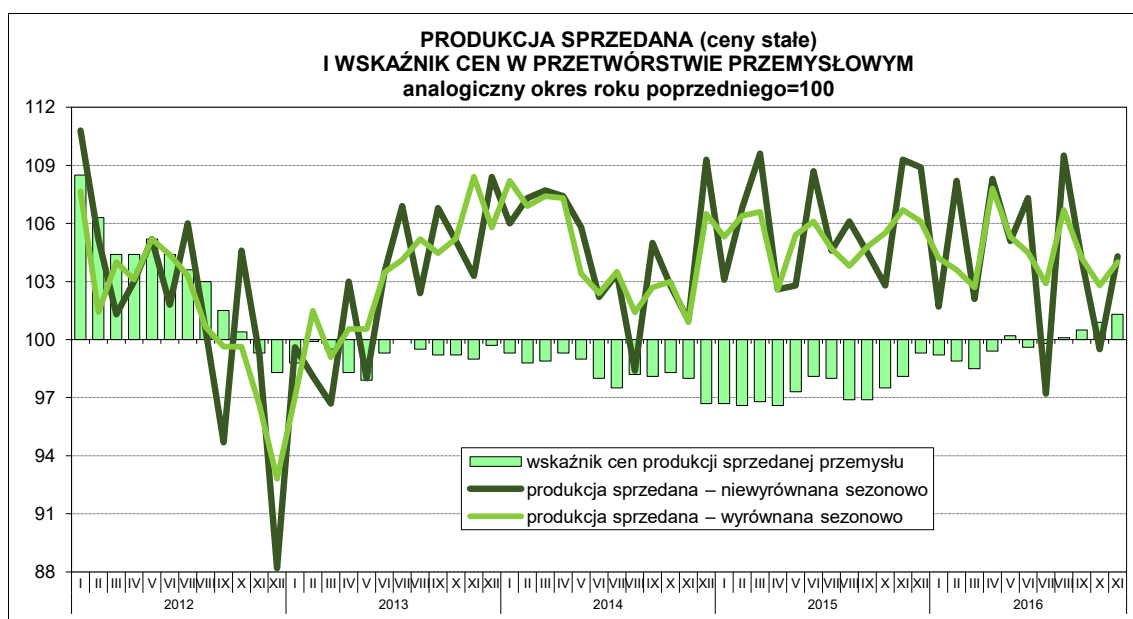
W okresie styczeń–listopad br. produkcja sprzedana wzrosła w skali roku w sekcjach przetwórstwo przemysłowe – o 4,2% oraz dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – o 2,7%. Spadek produkcji notowano natomiast w górnictwie i wydobywaniu – o 5,2% oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 4,0%.

⁶ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W większości **głównych grupowań przemysłowych** w okresie styczeń–listopad br. obserwowano zwiększenie produkcji sprzedanej w skali roku. Produkcja dóbr konsumpcyjnych trwałych wzrosła o 7,0%, konsumpcyjnych nietrwałych – o 4,9%, inwestycyjnych – o 4,3%, a zaopatrzeniowych – o 3,4%. Spadła natomiast produkcja dóbr związanych z energią – o 4,2%.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, w okresie jedenastu miesięcy br. była o 0,8% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 2,3% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 3,5%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016		I-XI 2015	
	XI	I-XI	XI	I-XI		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100				struktura w %	
Przemysł	107,8	104,7	103,3	103,1	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie	101,4	101,3	99,5	94,8	3,4	3,8
przetwórstwo przemysłowe	109,3	105,6	104,3	104,2	87,1	86,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę ..	98,1	97,2	92,7	96,0	7,1	7,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	103,0	103,5	106,9	102,7	2,4	2,3
Z przemysłu ogółem – działy:						
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego	101,1	103,6	89,2	94,7	1,6	1,8
produkcja artykułów spożywczych	107,3	103,4	108,8	106,1	16,4	15,7
produkcja napojów	106,1	101,7	97,2	96,7	1,5	1,7
produkcja odzieży	120,4	102,9	94,6	104,0	0,6	0,6
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	109,9	104,9	104,3	103,1	2,7	2,7
produkcja papieru i wyrobów z papieru	106,2	105,4	107,0	103,4	3,1	3,0
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	93,3	101,5	102,0	95,2	4,5	5,4
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	109,1	105,0	104,8	101,5	4,6	4,8
produkcja wyrobów farmaceutycznych	113,3	102,7	94,1	99,4	1,1	1,1
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	113,5	106,2	104,6	106,8	6,6	6,3
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	105,5	103,0	110,5	106,3	3,9	3,8
produkcja metali	101,4	100,6	108,8	99,9	3,7	3,8
produkcja wyrobów z metali	105,7	105,6	109,0	108,3	6,8	6,5
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	101,3	102,3	107,6	105,4	3,0	2,9
produkcja urządzeń elektrycznych	111,5	109,0	104,5	104,0	4,3	4,3
produkcja maszyn i urządzeń	102,1	104,3	106,5	102,9	3,2	3,2
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	114,9	110,2	102,3	107,2	11,3	10,5
produkcja pozostałego sprzętu transportowego	179,5	113,6	64,0	100,4	1,5	1,5
produkcja mebli	112,7	108,3	112,2	112,4	3,2	2,9

W listopadzie br. wzrost produkcji sprzedanej w skali roku notowano w 24 (spośród 34) działach przemysłu, w tym m.in. w produkcji:

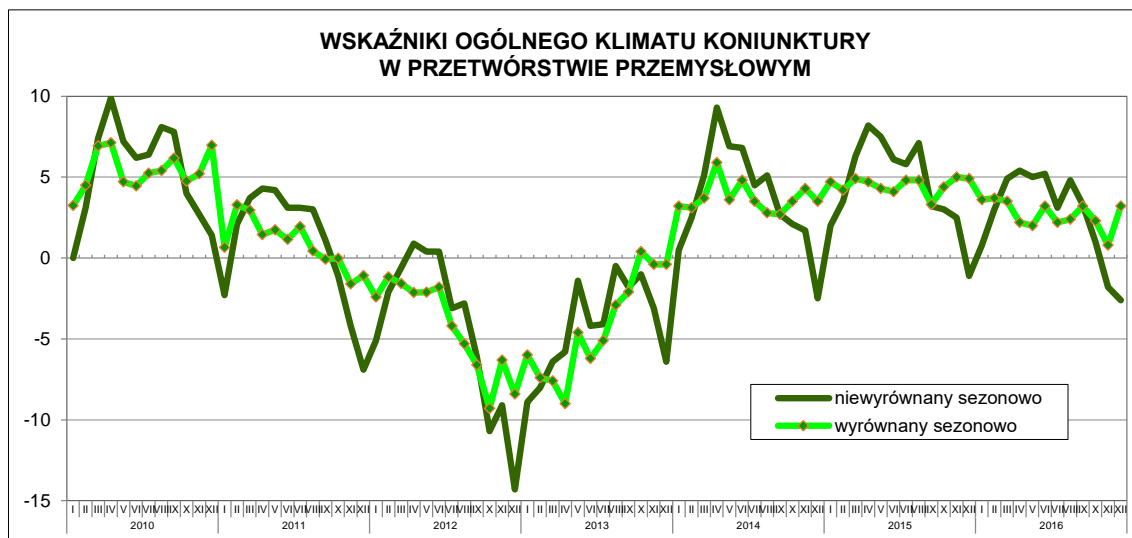
- mebli – o 12,2%,
- wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – o 10,5% (w tym szkła i wyrobów ze szkła – o 10,8%),
- wyrobów z metali – o 9,0% (m.in. w kuciu, prasowaniu, wyłaczaniu i walcowaniu metali; metalurgii proszków – o 37,5%),
- metali – o 8,8% (w tym w odlewnictwie metali – o 15,8%),

- komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – o 7,6% (m.in. instrumentów i przyrządów pomiarowych, kontrolnych i nawigacyjnych; produkcji zegarków i zegarów – o 133,8%),
- papieru i wyrobów z papieru – o 7,0% (w tym masy włóknistej, papieru i tektury – o 10,1%),
- maszyn i urządzeń – o 6,5% (m.in. maszyn ogólnego przeznaczenia – o 23,5%),
- chemikaliów i wyrobów chemicznych – o 4,8% (w tym mydła i detergentów, środków myjących i czyszczących, wyrobów kosmetycznych i toaletowych – o 6,8%).

Spadek w skali roku notowano natomiast m.in. w produkcji pozostałego sprzętu transportowego (o 36,0%), po wysokim wzroście w listopadzie ub. roku.

Produkcja artykułów spożywczych (stanowiąca blisko 17% produkcji sprzedanej przemysłu) w listopadzie br. była o 8,8% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 7,3%). Zwiększyła się sprzedaż we wszystkich grupach, w tym najbardziej w przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 24,2% oraz wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 18,4%. Wyższa była także sprzedaż w przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 9,9%, produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 8,9%, produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 5,3%, produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego – o 4,9%, produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 4,4%, wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 3,4% oraz przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 2,2%.

Z obserwowanych w listopadzie br. 263 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 153 była wyższa niż przed rokiem, w tym najbardziej zwiększyła się produkcja aluminium niestopowego, pestycydów, wędlin, obuwia, mięsa drobiowego, stali surowej, rur stalowych, tarcicy iglastej, odbiorników telewizyjnych, olejów opałowych, tarcicy liściastej, serów podpuszczkowych dojrzewających, serów niedojrzewających i twarogu, samochodów ciężarowych i ciągników drogowych do ciągnięcia naczep, cukru, piwa, cementu oraz energii elektrycznej. Niższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 109 wyrobów i grup wyrobów, w tym najbardziej zmniejszyła się produkcja wagonów kolejowych towarowych, kuchni gazowych z piekarnikiem, ciągników rolniczych, margaryny i produktów do smarowania, farb i lakierów, opon, chłodziarek i zamrażarek, komputerów, produktów uboju bydła i cieląt, win owocowych, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów), węgla kamiennego, soków z owoców i warzyw, pojazdów do transportu publicznego, pralek automatycznych oraz kuchni elektrycznych.

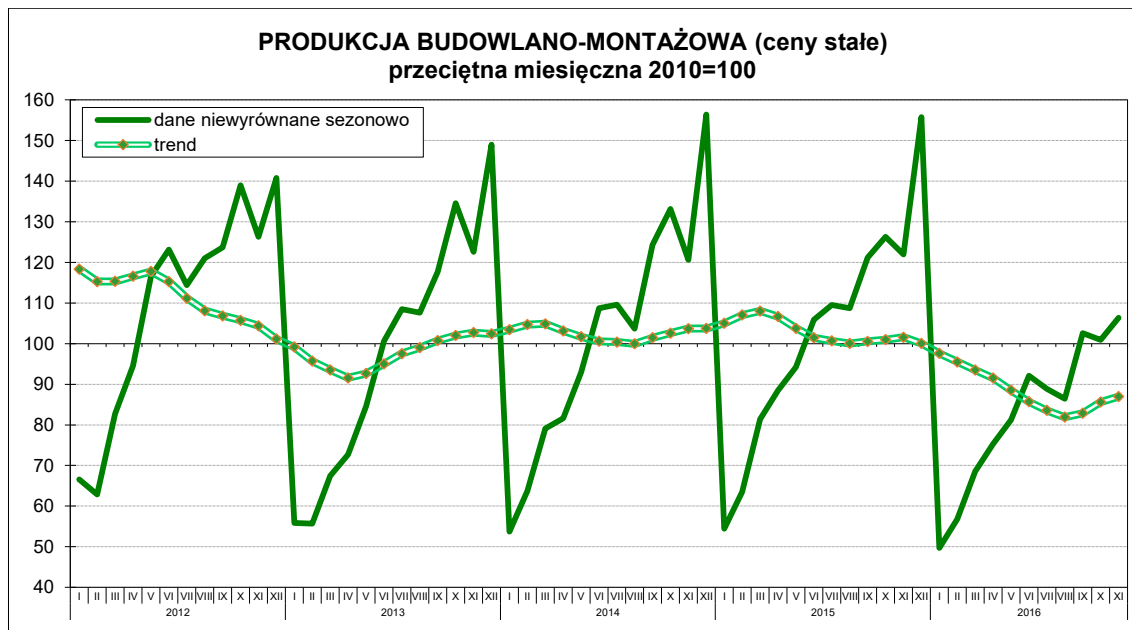

W grudniu br. **ogólny klimat koniunktury** w przetwórstwie przemysłowym oceniany jest negatywnie, podobnie jak przed miesiącem. Odnotowywane jest pogorszenie niekorzystnych prognoz dotyczących portfela zamówień, produkcji oraz sytuacji finansowej. Bieżąca sytuacja finansowa oceniana jest bardziej negatywnie niż przed miesiącem. Nieznacznie mniej niekorzystne są diagnozy bieżącej produkcji. Utrzymują się negatywne oceny portfela zamówień (poprawiły się negatywne oceny zagranicznego portfela zamówień, przy pogorszeniu w zakresie portfela krajowego). Przedsiębiorcy wskazują na możliwe zwiększenie skali redukcji zatrudnienia w najbliższych trzech miesiącach oraz wzrost cen wyrobów przemysłowych.

Stan zapasów wyrobów gotowych w grudniu br. określany jest przez przedsiębiorców jako zbliżony do wystarczającego w stosunku do zapotrzebowania. Większe niż w listopadzie br. zapasy zgłaszają m.in. producenci pozostałego sprzętu transportowego oraz wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych. Spadek zapasów sygnalizowany jest natomiast m.in. przez producentów chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz metali.

Budownictwo

W listopadzie br. **produkcja budowlano-montażowa**⁷ zrealizowana na terenie kraju była o 12,8% niższa niż przed rokiem (wobec spadku w październiku br. o 20,1% i wzrostu w listopadzie ub. roku o 1,2%).

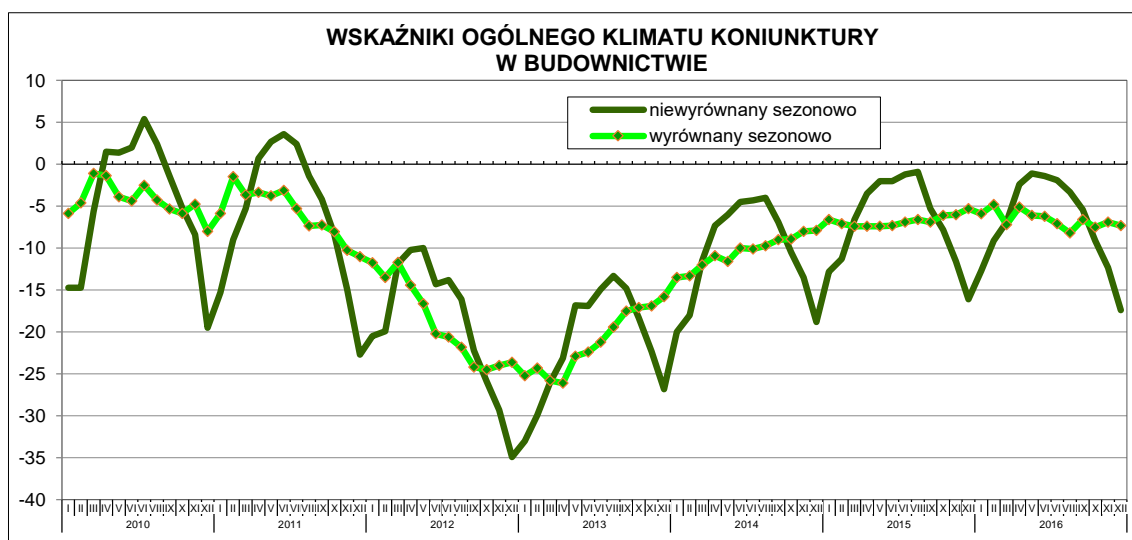
Spadek produkcji budowlano-montażowej w stosunku do listopada ub. roku notowano we wszystkich działach budownictwa: w przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie budynków (o 14,6%), w jednostkach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (o 13,2%) oraz w podmiotach zajmujących się głównie budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 11,4%). Niższa niż przed rokiem była sprzedaż robót zarówno o charakterze remontowym – o 13,7%, jak i inwestycyjnym – o 12,3%. Po wyeliminowaniu wpływu czynników sezonowych, produkcja budowlano-montażowa ogółem w listopadzie br. była niższa niż przed rokiem o 13,2% oraz wyższa niż przed miesiącem o 6,7%.

W okresie styczeń–listopad br. produkcja budowlano-montażowa była o 15,3% mniejsza w porównaniu z okresem styczeń–listopad ub. roku (kiedy obserwowano odpowiednio wzrost o 3,3%).

⁷ W cenach stałych; w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowały się następująco:

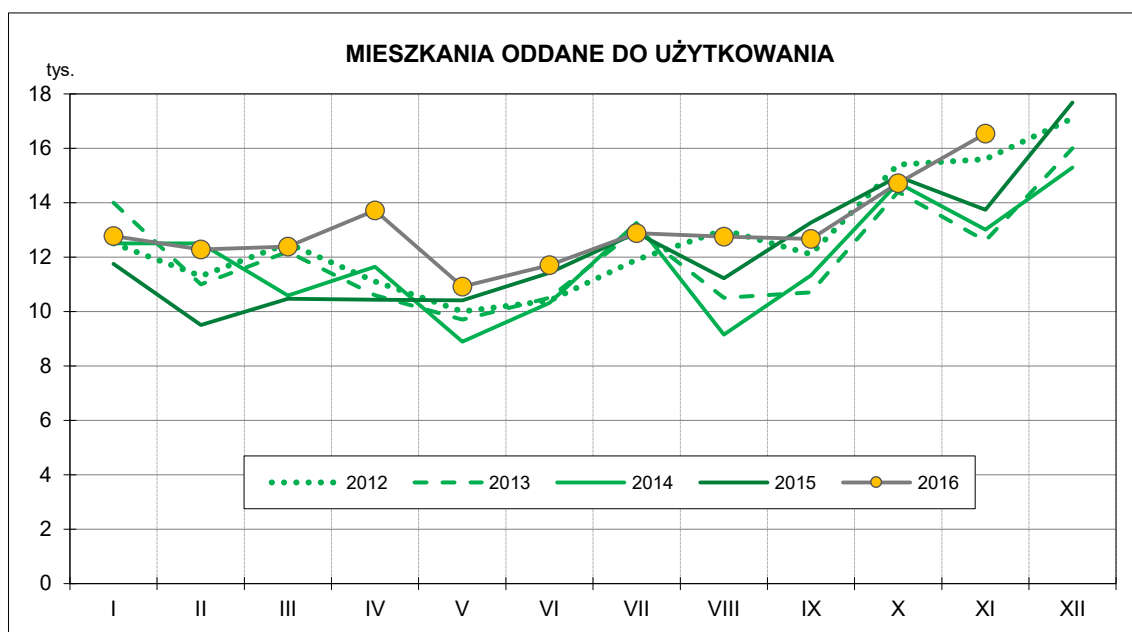
Wyszczególnienie	2015		2016		2015	
	XI	I-XI	XI	I-XI		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100				struktura w %	
Ogółem	101,2	103,3	87,2	84,7	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze:						
inwestycyjnym	97,6	98,4	87,7	86,1	62,5	61,5
remontowym	107,1	112,4	86,3	82,5	37,5	38,5
Budowa budynków	100,6	101,1	85,4	86,0	34,8	34,4
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	103,5	106,0	88,6	83,5	38,0	38,6
Roboty budowlane specjalistyczne	97,8	102,5	86,8	84,8	27,2	27,0

W grudniu br. **ogólny klimat koniunktury** w budownictwie oceniany jest bardziej niekorzystnie niż przed miesiącem. Pogorszyły się negatywne oceny bieżące oraz przewidywania dotyczące produkcji budowlano-montażowej i sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Bardziej pesymistyczne są prognozy portfela zamówień, zwłaszcza krajowego. Możliwe jest zwiększenie skali redukcji zatrudnienia oraz utrzymanie spadku cen robót budowlano-montażowych. Najczęściej wymienianymi barierami w prowadzeniu działalności budowlano-montażowej pozostają koszty zatrudnienia oraz konkurencja na rynku. W porównaniu z sytuacją sprzed roku, firmy budowlane częściej wskazują na utrudnienia związane z niedoborem wykwalifikowanych pracowników oraz niepewnością ogólnej sytuacji gospodarczej.

Budownictwo mieszkaniowe

W listopadzie br. oddano do użytkowania więcej mieszkań niż przed rokiem. Więcej było też mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, a mniej tych, których budowę rozpoczęto.

Według wstępnych danych⁸, w listopadzie br. **oddano do użytkowania** 16,5 tys. mieszkań, tj. o 20,4% więcej niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 5,6%). Wzrost odnotowano w formach o największym udziale w budownictwie mieszkaniowym, tj. w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 28,8% do 8,4 tys. mieszkań) oraz indywidualnym (o 9,8% do 7,4 tys.). Więcej mieszkań oddano także w budownictwie komunalnym (253 wobec 95) i społecznym czynszowym (263 wobec 163). W budownictwie zakładowym przekazano do użytkowania 26 mieszkań, podczas gdy w listopadzie ub. roku nie oddano żadnego. Spadek wystąpił jedynie w budownictwie spółdzielczym, gdzie oddano 192 mieszkania wobec 214 przed rokiem.

W okresie styczeń–listopad br. przekazano do użytkowania ogółem 143,3 tys. mieszkań, tj. o 10,2% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku (kiedy notowano wzrost o 1,7%). Więcej mieszkań oddano m.in. w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem, a mniej m.in. w budownictwie indywidualnym.

⁸ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I-XI 2015			I-XI 2016		
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzed- niego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzed- niego=100
Ogółem	130032	100,0	101,7	143316	100,0	110,2
Indywidualne	71175	54,7	104,7	69115	48,2	97,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	54425	41,9	103,1	68932	48,1	126,7
Spółdzielcze	1595	1,2	51,2	2233	1,6	140,0
Spółeczne czynszowe	1128	0,9	70,3	1250	0,9	110,8
Komunalne	1276	1,0	66,6	1514	1,0	118,7
Zakładowe	433	0,3	92,3	272	0,2	62,8

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń-listopad br. wyniosła 94,9 m² i była o 5,7 m² mniejsza od notowanej w analogicznym okresie ub. roku.

Liczba mieszkań, na których budowę **wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym** w listopadzie br. wyniosła 16,0 tys. i była o 15,1% większa niż przed rokiem. Liczba mieszkań, których **budowę rozpoczęto** wyniosła 13,1 tys. i była o 3,2% mniejsza niż w listopadzie ub. roku.

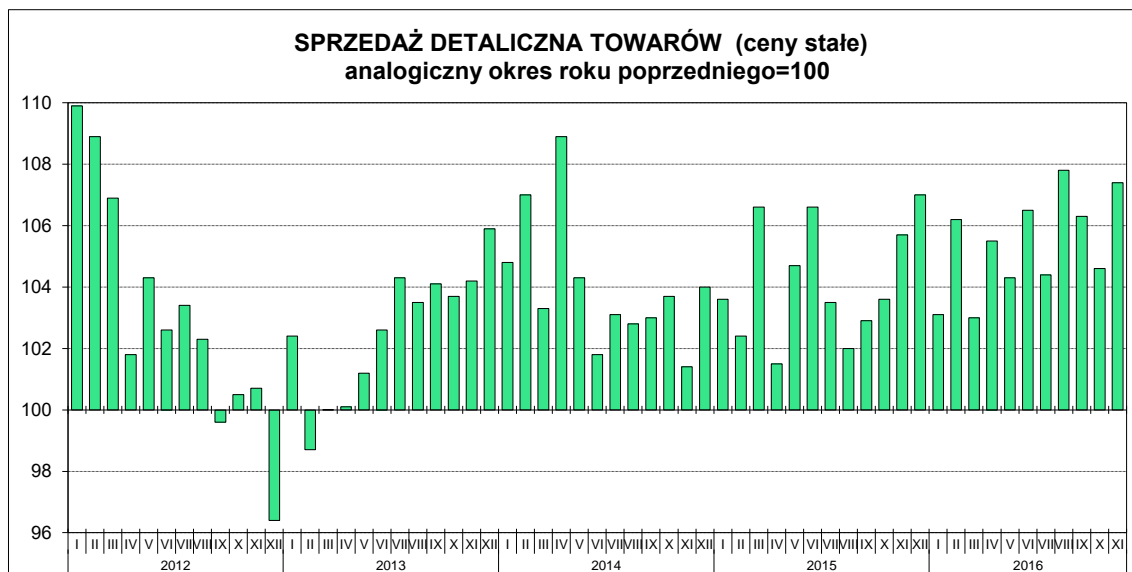
Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I-XI 2016					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzed- niego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzed- niego=100
Ogółem	190034	100,0	110,9	161732	100,0	103,7
Indywidualne	90334	47,5	111,9	79118	48,9	105,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	94053	49,5	107,7	78109	48,3	99,8
Spółdzielcze	1523	0,8	116,8	2054	1,3	186,2
Spółeczne czynszowe	1165	0,6	280,0	533	0,3	63,5
Komunalne	2815	1,5	188,7	1786	1,1	239,7
Zakładowe	144	0,1	82,3	132	0,1	136,1

Szacuje się, że w końcu listopada br. **w budowie** było 739,0 tys. mieszkań, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem.

Rynek wewnętrzny

W listopadzie br. **sprzedaż detaliczna**⁹ zwiększyła się w skali roku o 7,4% (wobec wzrostu o 4,6% w październiku br. oraz o 5,7% w listopadzie ub. roku). W okresie styczeń-listopad br. sprzedaż detaliczna była o 5,6% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 3,4%).

Zmiany organizacyjne obserwowane przed rokiem wpłynęły na dynamikę sprzedaży w listopadzie br. w grupach: żywność, napoje i wyroby tytoniowe (gdzie notowano wzrost o 13,0%, po spadku rok wcześniej o 3,3%) oraz pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach (spadek o 2,7%, po wzroście o 21,1%). Spośród pozostałych znaczących grup zwiększyła się sprzedaż m.in. w paliwach stałych, ciekłych i gazowych (o 7,5%) oraz pojazdach samochodowych, motocyklach, częściach (o 7,3%). Niższa niż w listopadzie ub. roku była natomiast sprzedaż w grupie pozostałe (o 0,6%).

⁹ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika sprzedaży detalicznej (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016		2015	
	XI	I-XI	XI	I-XI		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100			struktura w %		
Ogółem^a	105,7	103,4	107,4	105,6	100,0	100,0
w tym:						
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	123,5	111,1	107,3	108,6	10,1	9,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	101,2	98,7	107,5	101,7	14,4	15,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	96,7	104,6	113,0	105,3	26,9	26,3
Pozostała sprzedaż detaliczna						
w niewyspecjalizowanych sklepach	121,1	107,8	97,3	109,5	11,8	11,5
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny .	107,1	105,6	108,5	112,5	6,1	5,7
Tekstylnia, odzież, obuwie	113,5	113,6	116,0	115,7	6,3	5,9
Meble, rtv, agd	106,7	104,4	107,9	109,5	8,1	7,7
Prasa, książki, pozostała sprzedaż						
w wyspecjalizowanych sklepach	119,1	114,8	107,1	107,2	5,3	5,2
Pozostałe	93,1	88,2	99,4	92,7	10,0	11,3

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Sprzedaż hurtowa¹⁰ w listopadzie br. była o 13,1% wyższa niż przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 11,4%. W okresie jedenastu miesięcy br. sprzedaż hurtowa była wyższa w skali roku o 5,6%, w tym wśród przedsiębiorstw hurtowych – o 2,9%.

¹⁰ W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W grudniu br. oceny **ogólnego klimatu koniunktury** z zakresu handlu detalicznego są gorsze niż w poprzednich miesiącach. Mniej optymistyczne niż w listopadzie br. są wskazania przedsiębiorstw dużych oraz średnich. Pogorszyły się negatywne oceny formułowane przez przedsiębiorstwa małe i mikro. Mniej korzystne są wskazania dotyczące ogólnego klimatu koniunktury podmiotów z grupy tekstylia, odzież, obuwiu oraz pojazdy samochodowe. Nieznacznie pozytywnie (wobec negatywnych wskazań przed miesiącem) oceniają koniunkturę jednostki z branży artykuły gospodarstwa domowego ogółem. Bardziej pesymistyczne są oceny przedsiębiorstw z branży żywność. Utrzymują się korzystne opinie ogółu przedsiębiorstw dotyczące bieżącej sprzedaży, a prognozy w tym zakresie są nieznacznie negatywne (wobec korzystnych wskazań w listopadzie br.). Pesymistyczne diagnozy sytuacji finansowej są zbliżone do sygnalizowanych przed miesiącem; odpowiednie prognozy są niekorzystne, po nieznacznie pozytywnych w listopadzie. Przedsiębiorcy przewidują możliwość wzrostu cen towarów oraz nieznaczne redukcje zatrudnienia. Po raz pierwszy od lutego br. negatywne są prognozy popytu na towary.

Jako najbardziej uciążliwe czynniki ograniczające działalność firm handlowych w grudniu br. wskazano: konkurencję na rynku, koszty zatrudnienia, wysokie obciążenia na rzecz budżetu oraz niepewność ogólnej sytuacji gospodarczej. W skali roku najbardziej zmniejszyło się znaczenie bariery związanej z niedostatecznym popytem, a wzrosło – niedoboru pracowników.

Transport

W listopadzie br. **sprzedaż usług**¹¹ w jednostkach transportu ogółem¹² była o 8,6% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 2,7% w październiku br. i spadku o 0,2% przed rokiem).

Spśród grup o wysokim udziale w transporcie ogółem w największym stopniu zwiększyła się sprzedaż w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 11,8% wobec spadku przed rokiem o 7,9%) oraz w transporcie samochodowym (o 8,5%). W transporcie kolejowym odnotowano wzrost sprzedaży o 1,3%, po spadkach w dwóch poprzednich miesiącach. W okresie styczeń–listopad br. sprzedaż usług w jednostkach transportu ogółem była o 5,0% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 0,8% rok wcześniej).

Przewozy ładunków ogółem w listopadzie br. wyniosły 45,4 mln ton, tj. o 6,1% więcej niż przed rokiem. Zwiększyły się przewozy we wszystkich rodzajach transportu, z wyjątkiem transportu śródlądowego wodnego. Od początku roku przewieziono 463,3 mln ton ładunków ogółem, tj. o 2,9% więcej niż w okresie styczeń–listopad ub. roku.

Przewozy ładunków **transportem kolejowym** w listopadzie br. wyniosły 20,1 mln ton, tj. o 0,1% więcej niż przed rokiem. Średniodobowe przewozy ładunków w listopadzie br. były o 1,1% większe niż przed miesiącem. W okresie jedenastu miesięcy br. przewieziono 202,9 mln ton ładunków, tj. o 1,5% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku.

Transportem samochodowym zarobkowym w listopadzie br. przewieziono 19,6 mln ton ładunków, tj. o 13,6% więcej niż przed rokiem, a w okresie styczeń–listopad br. – 201,0 mln ton, tj. odpowiednio o 8,8% więcej. Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 9,4%.

Transportem rurociągowym w listopadzie br. przetłoczono 4,7 mln ton ropy i produktów naftowych (o 6,3% więcej niż przed rokiem), a w okresie jedenastu miesięcy br. – 49,7 mln ton (o 0,6% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku).

Przewozy ładunków **transportem morskim** w listopadzie br. wzrosły o 6,3% w skali roku do 0,6 mln ton. Od początku roku żeglugą morską przewieziono 6,2 mln ton ładunków (o 8,6% więcej niż przed rokiem).

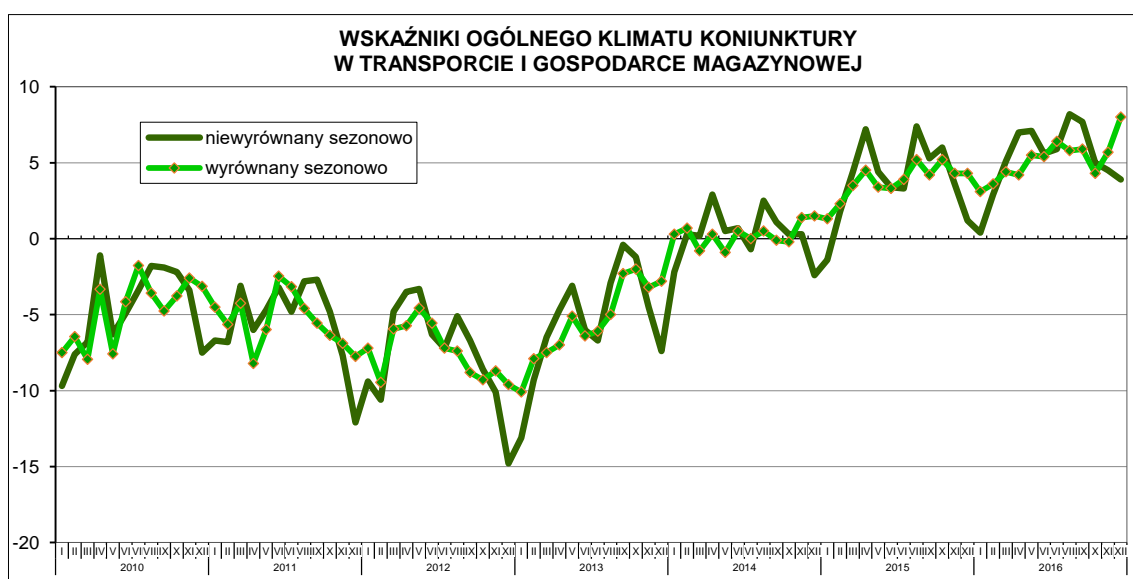
W **portach morskich** w listopadzie br. przeładowano 6,0 mln ton ładunków, tj. więcej niż przed rokiem o 14,2% (wobec spadku o 11,2% w listopadzie ub. roku). Wyższy był wzrost załadunków niż wyładunków (22,2% wobec 9,1%). Zwiększyły się przeładunki

¹¹ Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, pasażerów, bagażu i poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

¹² W cenach stałych; w przedsiębiorstwach transportowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

pozostałych ładunków drobnicowych – o 23,0%, ładunków masowych suchych – o 19,9% (przy spadku ładunków węgla i koksu – o 1,3%) oraz masowych ciekłych – o 19,4% (w tym przeładunków ropy naftowej – o 13,3%). Zwiększyły się także przeładunki ładunków tocznych – o 4,6% oraz kontenerów – o 2,1%. W okresie styczeń–listopad br. w portach morskich przeładowano 66,4 mln ton ładunków, tj. o 4,4% więcej niż przed rokiem.

W większości portów przeładunki w listopadzie br. były wyższe niż przed rokiem, z wyjątkiem portu Świnoujście (gdzie notowano spadek o 14,5% do 1,0 mln ton) oraz Gdańsk (spadek o 0,2% do 2,4 mln ton). Po spadkach przed rokiem, wzrosły przeładunki w portach: Police (o 67,8% do 0,2 mln ton), Gdynia (o 62,7% do 1,6 mln ton) oraz Szczecin (o 39,3% do 0,9 mln ton).

W grudniu br. **ogólny klimat koniunktury** w sekcji transport i gospodarka magazynowa jest oceniany pozytywnie, podobnie jak przed miesiącem. Bieżąca sytuacja finansowa nie zmienia się, przy nadal niekorzystnych prognozach w tym obszarze. Utrzymują się negatywne diagnozy i przewidywania popytu oraz sprzedaży. Przedsiębiorcy wskazują na możliwość niewielkiego wzrostu zatrudnienia. W najbliższych miesiącach nadal spodziewany jest nieznaczny spadek cen usług transportowych.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych, **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**¹³ w październiku br. wyniosło minus 1,7 mld zł (wobec minus 0,7 mld zł przed rokiem). **Saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie 0,1 mld zł (wobec 2,3 mld zł rok wcześniej), przy czym eksport zmniejszył się o 1,7% do 65,5 mld zł, a import zwiększył się również o 1,7% do 65,3 mld zł. **Saldo usług** wyniosło 4,3 mld zł i było wyższe niż w październiku ub. roku o 0,4 mld zł. Złożyły się na nie dodatnie salda: usług transportowych (1,7 mld zł), pozostałych usług (1,9 mld zł) oraz podróży zagranicznych (0,7 mld zł). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 15,4 mld zł (o 5,2% więcej niż w październiku ub. roku), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 11,0 mld zł (tj. odpowiednio o 3,0% więcej). **Saldo dochodów pierwotnych** w październiku br. wyniosło minus 6,1 mld zł i poprawiło się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 0,6 mld zł. Na wysokość salda dochodów pierwotnych w znacznym stopniu wpłynęło ujemne saldo dochodów z inwestycji w kwocie 6,1 mld zł (dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 5,4 mld zł, a dochody nierezydentów z inwestycji portfelowych wyniosły 1,3 mld zł). **Saldo dochodów wtórnych** w październiku br. wyniosło minus 65 mln zł (wobec minus 0,3 mld zł przed rokiem), przy czym wartość przychodów była wyższa niż w październiku ub. roku o 0,6 mld zł i wyniosła 2,4 mld zł, a wartość rozchodów wzrosła o 0,4 mld zł do 2,5 mld zł.

Rachunek kapitałowy zamknął się ujemnym saldem w wysokości 24,0 mln zł (wobec dodatniego salda 1312 mln zł w październiku ub. roku), a kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 177 mln zł oraz 201 mln zł (wobec 1542 mln zł przychodów oraz 230 mln zł rozchodów przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego w październiku br. wyniosło minus 0,6 mld zł (wobec minus 1,9 mld zł rok wcześniej). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** ukształtowało się na poziomie 19,6 mld zł, przy czym saldo pasywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 5,0 mld zł. Saldo **polskich inwestycji za granicą** wyniosło 19,0 mld zł, w tym saldo aktywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 2,8 mld zł. Na wielkość salda rachunku finansowego wpływały również **inwestycje portfelowe**, gdzie odnotowano spadek wartości aktywów rezydentów o 0,3 mld zł oraz napływ kapitału nierezydentów w kwocie 4,3 mld zł. W **pozostałych inwestycjach** odnotowano zwiększenie aktywów rezydentów w kwocie 4,1 mld zł oraz napływ kapitału nierezydentów w wysokości 10,3 mld zł. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się na poziomie minus 0,1 mld zł. Wartość **oficjalnych aktywów rezerwowych** w październiku br. zwiększyła się o 12,5 mld zł do 446,3 mld zł.

¹³ Opracowano na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego (NBP).

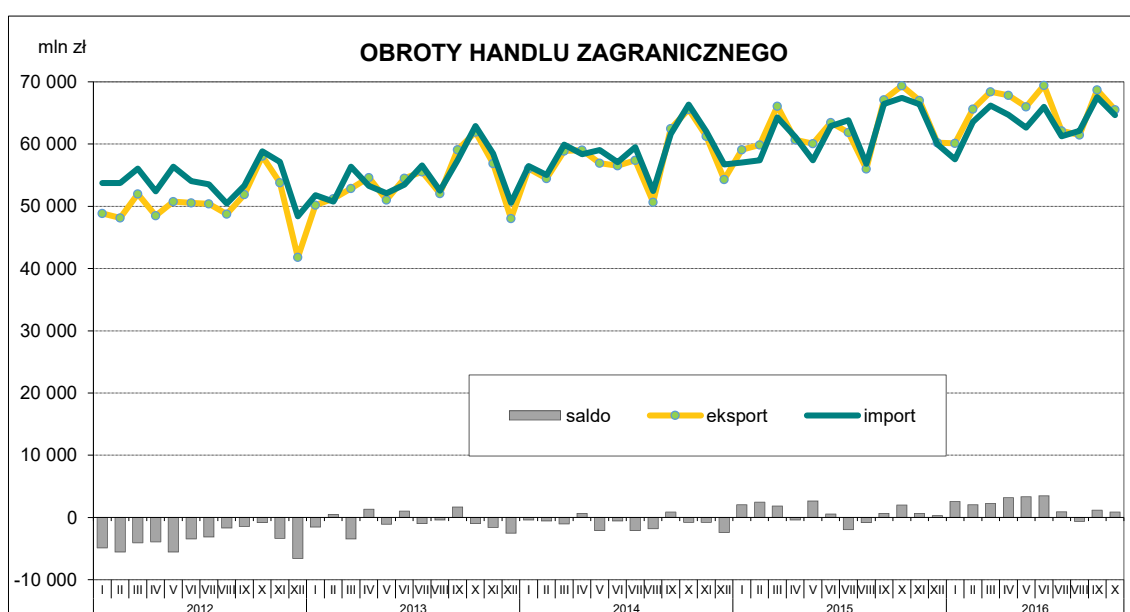
Bilans płatniczy kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	X 2015	X 2016	XI 2015 - X 2016 ^a
	w mln zł		
RACHUNEK BIEŻĄCY	-702	-1683	-13105
Saldo obrotów towarowych	2328	133	8457
Eksport.....	66578	65458	755914
Import.....	64250	65325	747457
Saldo usług	3909	4343	52474
Przychody	14624	15378	181734
Rozchody	10715	11035	129260
Saldo dochodów pierwotnych	-6654	-6094	-68809
Przychody	2261	2799	44803
Rozchody	8915	8893	113612
Saldo dochodów wtórnych	-285	-65	-5227
Przychody	1810	2393	23312
Rozchody	2095	2458	28539
RACHUNEK KAPITAŁOWY	1312	-24	12690
Przychody	1542	177	15953
Rozchody	230	201	3263
RACHUNEK FINANSOWY	-1897	-638	-9319
Inwestycje bezpośrednie - aktywa	850	2756	9587
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	-1577	413	-676
Instrumenty dłużne	2427	2343	10263
Inwestycje bezpośrednie - pasywa	9748	4995	42492
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	5608	4147	36278
Instrumenty dłużne	4140	848	6214
Inwestycje portfelowe - aktywa	-8855	-298	22084
Udziałowe papiery wartościowe.....	-7136	9	18155
Dłużne papiery wartościowe.....	-1719	-307	3929
Inwestycje portfelowe - pasywa	-5145	4332	24680
Udziałowe papiery wartościowe.....	-3800	-568	16582
Dłużne papiery wartościowe.....	-1345	4900	8098
Pozostałe inwestycje - aktywa	11571	4066	4113
NBP	0	0	2
Sektor rządowy	25	40	768
Monetarne Instytucje Finansowe	1810	3075	-1302
Pozostałe sektory	9736	951	4645
Pozostałe inwestycje - pasywa	-842	10314	33375
NBP	-2791	10047	56541
Sektor rządowy	2205	73	-1589
Monetarne Instytucje Finansowe	-650	497	-24967
Pozostałe sektory	394	-303	3390
Pochodne instrumenty finansowe	-340	-50	-171
Oficjalne aktywa rezerwowe	-1362	12529	55615
SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-2507	1069	-8904

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

Handel zagraniczny

W okresie styczeń–październik br. wzrost obrotów towarowych handlu zagranicznego (wyrażonych w złotych) w skali roku był szybszy po stronie eksportu niż importu. Zwiększyła się wymiana z krajami rozwiniętymi (w tym z krajami UE), eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (w tym do Rosji) oraz import z krajów rozwijających się. Dodatkowo saldo obrotów ogółem było znacznie wyższe od notowanego przed rokiem. Obroty według cen stałych w okresie styczeń–wrzesień br. wzrosły w skali roku, a wskaźnik terms of trade kształtował się korzystniej niż przed rokiem.

W okresie styczeń–październik br. eksport zwiększył się w skali roku o 5,1% do 655,3 mld zł, a import wzrósł o 3,5% do 636,2 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 19,1 mld zł (przed rokiem 9,0 mld zł). Obroty wyrażone w euro zwiększyły się w skali roku po stronie eksportu o 0,8% do 150,9 mld EUR, a po stronie importu obniżyły się o 0,8% do 146,5 mld EUR. Dodatkowo saldo wyniosło 4,4 mld EUR (w okresie styczeń–październik ub. roku 2,1 mld EUR). W obrotach prezentowanych w dolarach USA odnotowano niewielki wzrost eksportu w skali roku (o 0,5%) do 168,3 mld USD, natomiast import był niższy niż przed rokiem o 1,0% i wyniósł 163,4 mld USD. Dodatkowo saldo obrotów ukształtowało się na poziomie 4,9 mld USD (po dziesięciu miesiącach ub. roku 2,4 mld USD).

Obroty **w cenach stałych** w okresie trzech kwartałów br. wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku – eksport o 6,4%, a import o 5,8%. Zwiększył się wolumen eksportu do krajów UE (o 7,1%) i do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 11,2%), natomiast obniżył się – do krajów rozwijających się – o 3,4%. W imporcie odnotowano wzrost wolumenu towarów sprowadzanych ze wszystkich grup krajów: z krajów UE – o 5,1%, z krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 10,4% i z krajów rozwijających się – o 6,1%.

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych) nie zmieniły się w stosunku do okresu styczeń–wrzesień ub. roku, a towarów importowanych obniżyły się o 1,3%.

Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem ukształtował się na poziomie 101,3 (wobec 100,3 w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). W wymianie z krajami Europy Środkowo-Wschodniej wskaźnik terms of trade wyniósł 128,3 (128,8 przed rokiem), z krajami UE 98,0 (wobec 99,3), a z krajami rozwijającymi się 101,1 (wobec 93,2). Na poprawę uwarunkowań cenowych w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej decydujący wpływ miał znaczny spadek cen importowanych paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych – o 28,1%.

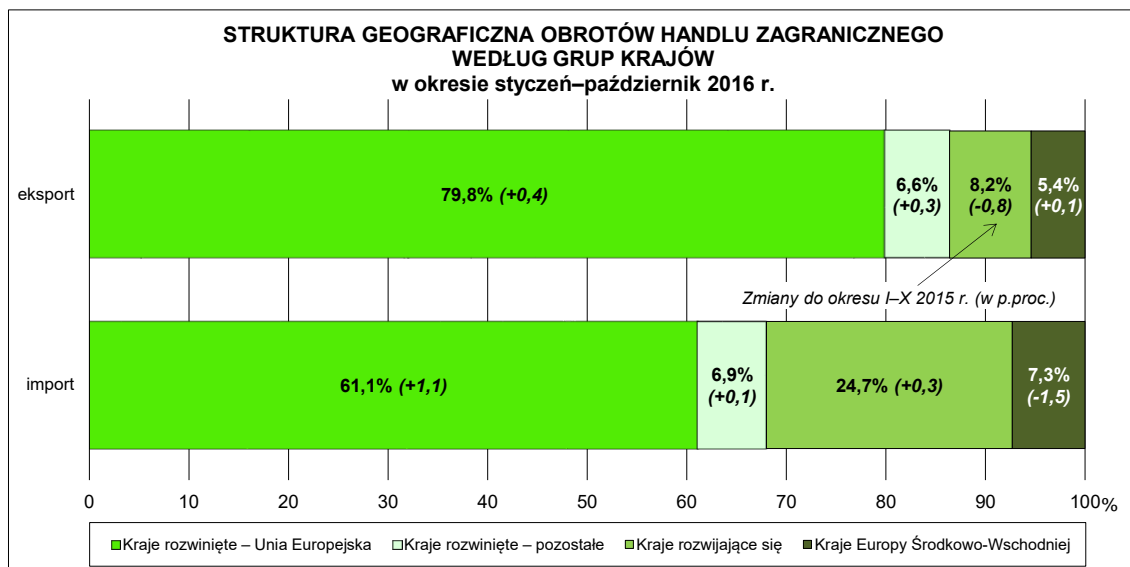
Obroty towarowe handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2016						I-X 2015	I-X 2016	
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-X 2015=100					struktura w %
				zł	EUR	USD			
EKSPORT	655286,4	150870,6	168308,7	105,1	100,8	100,5	100,0	100,0	
Kraje rozwinięte	566132,5	130363,3	145414,4	105,9	101,6	101,2	85,7	86,4	
w tym Unia Europejska	522955,2	120426,9	134326,6	105,6	101,3	100,9	79,4	79,8	
w tym strefa euro	371030,1	85438,3	95298,9	105,2	100,9	100,5	56,5	56,6	
Kraje rozwijające się	53799,2	12375,2	13816,4	95,6	91,6	91,7	9,0	8,2	
Kraje Europy Śr.-Wsch	35354,7	8132,1	9077,9	108,0	103,4	103,6	5,3	5,4	
IMPORT^a	636154,9	146458,7	163369,5	103,5	99,2	99,0	100,0	100,0	
Kraje rozwinięte	432962,7	99689,5	111220,8	105,5	101,1	100,9	66,8	68,0	
w tym Unia Europejska	388921,5	89549,9	99910,6	105,5	101,1	100,8	60,0	61,1	
w tym strefa euro	311432,2	71710,2	80006,7	105,8	101,5	101,2	47,9	49,0	
Kraje rozwijające się	156969,9	36119,9	40278,6	104,7	100,4	100,2	24,4	24,7	
Kraje Europy Śr.-Wsch	46222,3	10649,3	11870,1	85,0	81,4	81,2	8,8	7,3	
SALDO	19131,5	4411,9	4939,2	x	x	x	x	x	
Kraje rozwinięte	133169,8	30673,8	34193,6	x	x	x	x	x	
w tym Unia Europejska	134033,7	30877,0	34416,0	x	x	x	x	x	
w tym strefa euro	59597,9	13728,1	15292,2	x	x	x	x	x	
Kraje rozwijające się	-103170,7	-23744,7	-26462,2	x	x	x	x	x	
Kraje Europy Śr.-Wsch	-10867,6	-2517,2	-2792,2	x	x	x	x	x	

^a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są **wg kraju pochodzenia**. Dane dot. importu **wg kraju wysyłki** dostępne są w Informacji bieżącej o wynikach wstępnych *Obroty handlu zagranicznego ogółem i wg krajów w I-X 2016 r.* na stronie internetowej GUS:

http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5466/1/51/1/obroty_handlu_zagranicznego_w_okresie_styczen-pazdziernik_2016.pdf

W strukturze geograficznej eksportu, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, zwiększył się udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE) i krajów Europy Środkowo-Wschodniej, natomiast obniżył się – krajów rozwijających się. W imporcie wyższy był udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE) i krajów rozwijających się, a niższy – krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

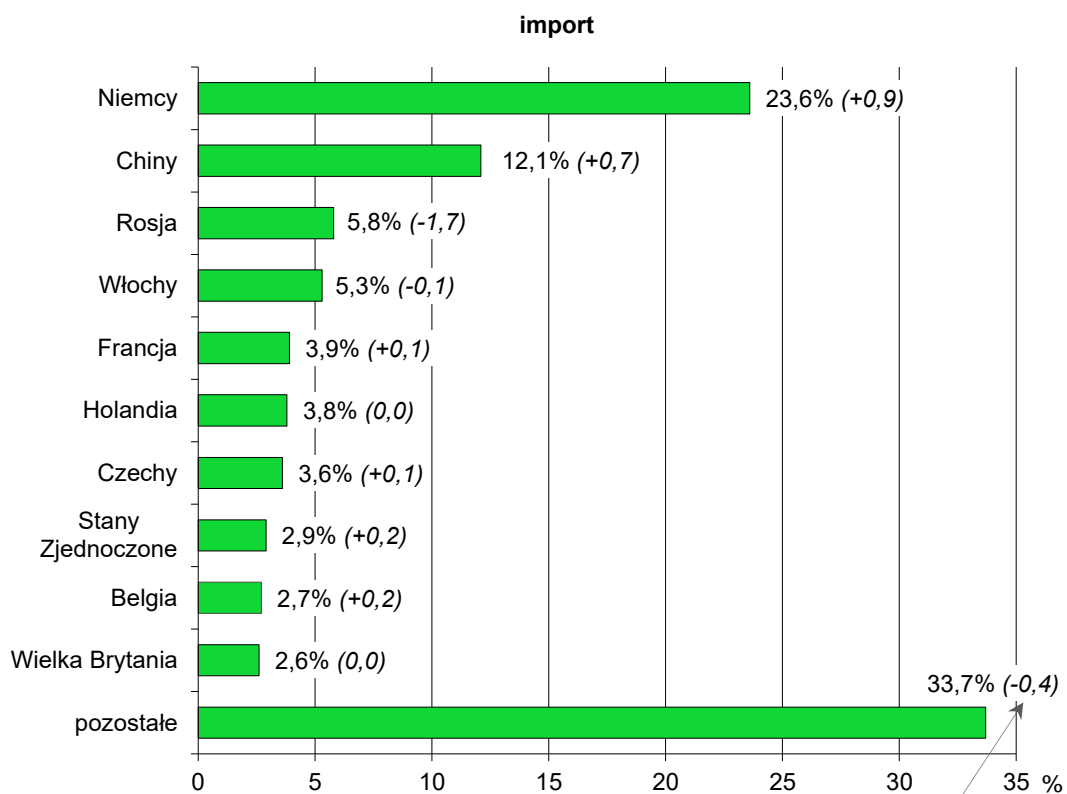
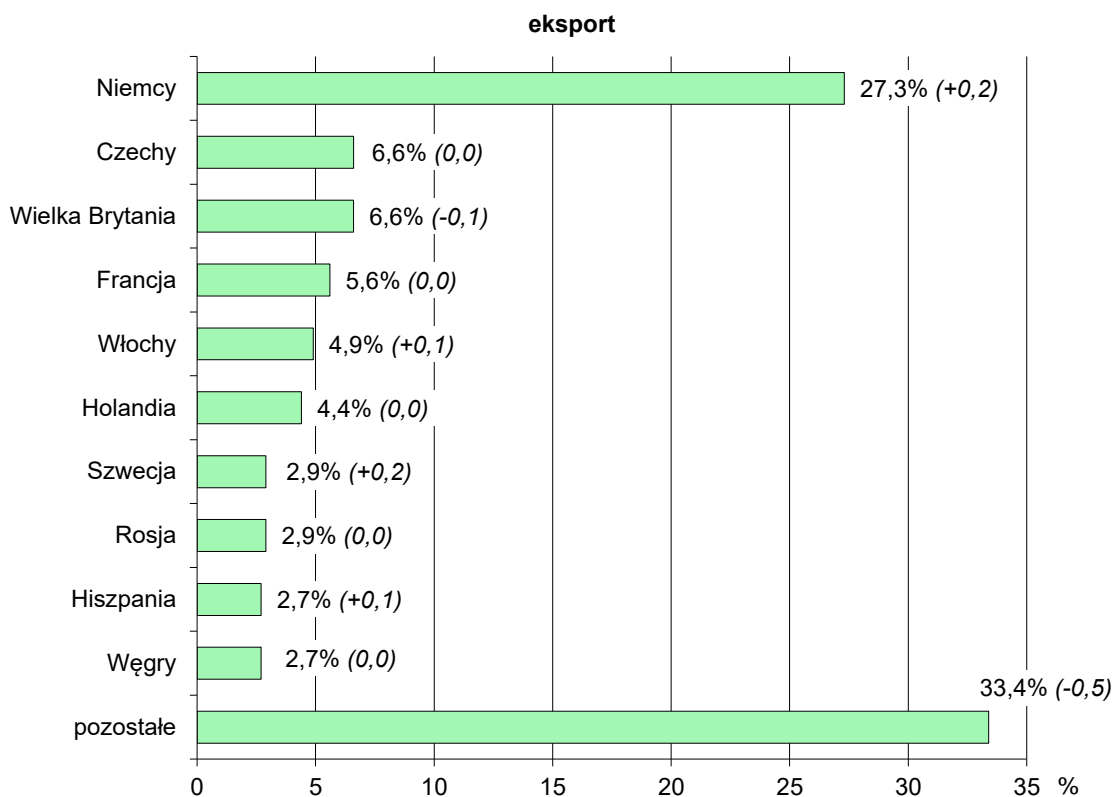

Eksport do krajów **Unii Europejskiej** wzrósł w skali roku o 5,6% do 523,0 mld zł, a import zwiększył się o 5,5% do 388,9 mld zł. Wyższe niż przed rokiem dodatnie saldo wymiany ukształtowało się na poziomie 134,0 mld zł (po dziesięciu miesiącach ub. roku 126,7 mld zł). Obroty wyrażone w euro w eksporcie wyniosły 120,4 mld EUR, tj. o 1,3% więcej niż przed rokiem, a w imporcie 89,5 mld EUR, tj. o 1,1% więcej. Dodatkowo saldo osiągnęło wartość 30,9 mld EUR (wobec 30,4 mld EUR przed rokiem). Eksport liczony w dolarach był wyższy w skali roku o 0,9%, a import – o 0,8%. Dodatkowo saldo wyniosło 34,4 mld USD (34,1 mld USD w okresie styczeń–październik ub. roku). Eksport w obrotach z krajami Unii Europejskiej stanowił 79,8% wartości eksportu ogółem, a import – 61,1% wartości importu ogółem, tj. odpowiednio o 0,4 p.proc. i o 1,1 p.proc. więcej niż przed rokiem.

Wartość obrotów z **Niemcami** wzrosła w eksporcie o 6,0% do 179,0 mld zł, a w imporcie o 7,2% do 149,8 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 29,2 mld zł (wobec również 29,2 mld zł przed rokiem). Udział Niemiec w obrotach ogółem zwiększył się w eksporcie o 0,2 p.proc. do 27,3% i w imporcie o 0,9 p.proc. do 23,6%.

W wymianie z Niemcami wg grup towarowych SITC odnotowano wzrost zarówno eksportu, jak i importu m.in. samochodów osobowych oraz części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych. Spadły natomiast obroty w dziale spalinowe silniki tłokowe i ich części.

**STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO
WEDŁUG KRAJÓW
w okresie styczeń–październik 2016 r.**

Zmiany do okresu I-X 2015 r. (w p.proc.)

W obrotach z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** eksport był o 8,0% większy niż przed rokiem i wyniósł 35,4 mld zł, na co głównie wpłynął wzrost wartości dostaw na Ukrainę i do Rosji. Import z krajów Europy Środkowo-Wschodniej zmniejszył się w skali roku o 15,0% do 46,2 mld zł. Saldo poprawiło się z minus 21,6 mld zł przed rokiem do minus 10,9 mld zł. Obroty liczone w euro w eksporcie wyniosły 8,1 mld EUR i były o 3,4% wyższe niż przed rokiem, a w imporcie obniżyły się o 18,6% do 10,6 mld EUR. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 2,5 mld EUR (wobec minus 5,2 mld EUR po dziesięciu miesiącach ub. roku). Eksport w dolarach USA zwiększył się w skali roku o 3,6%, natomiast import zmniejszył się o 18,8%. Ujemne saldo obrotów wyniosło 2,8 mld USD (wobec minus 5,8 mld USD przed rokiem). Udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem wzrósł z 5,3% w okresie styczeń–październik ub. roku do 5,4%, natomiast w imporcie ogółem obniżył się odpowiednio z 8,8% do 7,3%.

W obrotach z **Rosją** eksport zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 4,9% do 18,7 mld zł, natomiast import był niższy o 19,8% i wyniósł 37,1 mld zł. Na liście naszych partnerów handlowych w eksporcie Rosja przesunęła się z siódmego miejsca przed rokiem na ósme, a w imporcie pozostała na trzeciej pozycji. Saldo obrotów poprawiło się z minus 28,4 mld zł po dziesięciu miesiącach ub. roku do minus 18,4 mld zł. Udział Rosji w eksporcie ogółem nie zmienił się w stosunku do analogicznego okresu ub. roku i wyniósł 2,9%, a w imporcie ogółem obniżył się o 1,7 p.proc. do 5,8%.

W obrotach z Rosją wg grup SITC wzrósł eksport m.in. części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, statków, łodzi i konstrukcji pływających oraz leków, natomiast obniżył się – m.in. artykułów z papieru i tektury. W imporcie niższa niż przed rokiem była wartość dostaw ropy naftowej (głównie na skutek spadku cen tego surowca), przy jednoczesnym znacznym wzroście wartości dostaw przetworzonych olejów ropy naftowej.

Ukraina w eksporcie przesunęła się z siedemnastego miejsca przed rokiem na liście naszych partnerów handlowych na piętnaste, a w imporcie pozostała na dwudziestej drugiej pozycji. W porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku eksport na Ukrainę wzrósł o 13,9% do 11,6 mld zł, a import zwiększył się o 18,9% do 6,3 mld zł. Dodatkowo saldo obrotów (w wysokości 5,4 mld zł) było wyższe od uzyskanego przed rokiem (4,9 mld zł). Udział Ukrainy w obrotach ogółem zwiększył się w skali roku: w eksporcie z 1,6% do 1,8%, a w imporcie – z 0,9% do 1,0%.

W obrotach z Ukrainą wg grup SITC w eksporcie wzrosła głównie wartość dostaw maszyn rolniczych i ich części, natomiast znacznie obniżyła się – przetworzonych olejów ropy naftowej. W imporcie odnotowano dostawy niesprowadzanej przed rokiem energii elektrycznej. Obniżył się natomiast import m.in. rud i koncentratów żelaza oraz paszy dla zwierząt.

W obrotach ogółem prezentowanych wg **nomenklatury SITC**, w porównaniu z okresem dziesięciu miesięcy ub. roku, w większości sekcji nastąpił wzrost zarówno eksportu, jak i importu – największy w sekcji różne wyroby przemysłowe. Znaczący spadek wymiany odnotowano w sekcji paliwa mineralne, smary i materiały pochodne. W rezultacie, w strukturze towarowej obrotów zwiększył się udział różnych wyrobów przemysłowych, a paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych – obniżył.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2016		I-X 2015	
	w mln zł	I-X 2015=100	struktura w %	
EKSPORT	655286,4	105,1	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	71441,0	106,5	10,9	10,8
Napoje i tytoń.....	9678,7	93,0	1,5	1,7
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw.....	13779,2	95,3	2,1	2,3
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	16634,5	80,5	2,5	3,3
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1881,3	108,9	0,3	0,3
Chemikalia i produkty pokrewne.....	60043,2	108,5	9,2	8,9
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	122696,2	102,1	18,7	19,3
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	249505,7	104,5	38,1	38,3
Różne wyroby przemysłowe.....	108015,8	114,8	16,5	15,1
IMPORT	636154,9	103,5	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	47973,0	108,2	7,5	7,2
Napoje i tytoń.....	4753,2	106,5	0,8	0,7
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw.....	19785,1	100,8	3,1	3,2
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	37445,8	82,3	5,9	7,4
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	2625,5	120,3	0,4	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne.....	94522,5	109,2	14,9	14,1
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	115652,0	106,8	18,2	17,6
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	225897,2	101,7	35,5	36,1
Różne wyroby przemysłowe.....	79966,3	111,0	12,6	11,7

Eksport **produktów rolno-spożywczych** w okresie styczeń–październik br. był wyższy niż w analogicznym okresie ub. roku o 3,9% i wyniósł 85,9 mld zł, a import zwiększył się o 8,9% do 60,2 mld zł. Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 25,7 mld zł (wobec 27,4 mld zł po dziesięciu miesiącach ub. roku). Udział towarów rolno-spożywczych w obrotach ogółem zmniejszył się w eksporcie z 13,3% w okresie styczeń–październik ub. roku do 13,1%, a w imporcie wzrósł z 9,0% do 9,5%. Wzrost obrotów towarami rolno-spożywczymi odnotowano ze wszystkimi grupami krajów – największy w przypadku eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 15,5% (głównie jabłek na Białoruś) oraz importu z krajów rozwiniętych – o 11,3% (w tym z krajów UE o 10,5%) i z krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 8,2%.

Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (wg CN) przedstawiały się następująco:

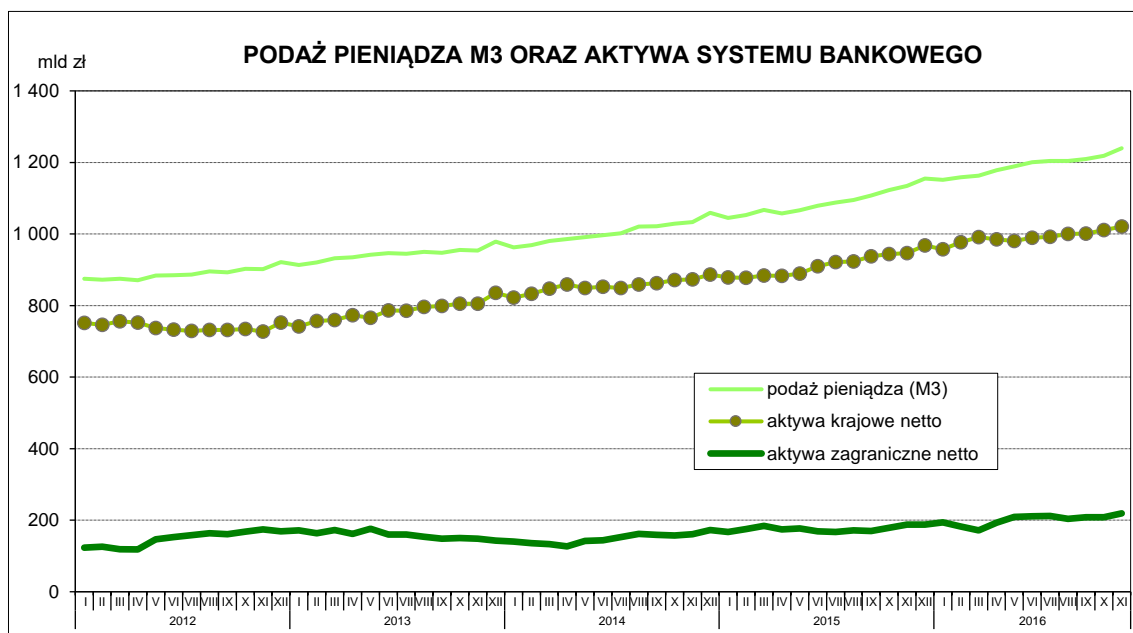
Wyszczególnienie	I-X 2016						I-X 2015	I-X 2016
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-X 2015=100				
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	85897,1	19775,8	22059,1	103,9	99,6	99,4	100,0	100,0
Przetwory spożywcze.....	41567,3	9571,6	10676,9	106,9	102,5	102,7	47,1	48,4
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	26283,7	6052,0	6751,6	105,7	101,4	101,1	30,1	30,6
Produkty pochodzenia roślinnego..	15756,7	3625,7	4043,4	93,9	90,0	89,9	20,3	18,3
Oleje i tłuszcze	2289,4	526,5	587,2	108,7	104,0	103,8	2,5	2,7
IMPORT	60164,6	13852,3	15451,3	108,9	104,5	104,2	100,0	100,0
Przetwory spożywcze.....	24421,2	5621,8	6271,9	105,1	100,8	100,6	42,1	40,6
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	17455,3	4019,6	4483,2	112,9	108,3	2,7	28,0	29,0
Produkty pochodzenia roślinnego..	15309,5	3525,4	3931,3	109,4	105,0	104,5	25,3	25,4
Oleje i tłuszcze	2978,6	685,5	764,9	117,3	112,4	112,1	4,6	5,0
SALDO	25732,4	5923,5	6607,8	x	x	x	x	x
Przetwory spożywcze.....	12146,1	3949,8	4405,0	x	x	x	x	x
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	8828,4	2032,4	2268,4	x	x	x	x	x
Produkty pochodzenia roślinnego..	447,2	100,3	112,1	x	x	x	x	x
Oleje i tłuszcze	-689,2	-159,0	-177,7	x	x	x	x	x

W porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku eksport **zbóż** zmniejszył się o 4,4% i wyniósł 4931,4 tys. ton o wartości 3616,0 mln zł (831,2 mln EUR). Na rynki zagraniczne dostarczano głównie pszenicę, a największymi jej odbiorcami były Arabia Saudyjska, Niemcy i Egipt. Import zbóż zwiększył się o 30,5% i wyniósł 1053,9 tys. ton o wartości 1156,5 mln zł (266,3 mln EUR). Najwięcej sprowadzono pszenicy (m.in. z Czech, Słowacji i Niemiec) oraz kukurydzy (głównie z Ukrainy i Argentyny).

W **strukturze rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych**, w porównaniu z okresem styczeń–październik ub. roku, obniżył się udział dóbr inwestycyjnych (z 17,2% do 15,8%) i towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie (z 60,0% do 59,0%), natomiast zwiększył się udział towarów konsumpcyjnych (z 22,8% do 25,2%). Wzrost importu odnotowano w przypadku towarów konsumpcyjnych – o 14,5% oraz towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie – o 1,6%, natomiast import dóbr inwestycyjnych zmniejszył się – o 4,5%.

Pieniądz

Podaż pieniądza M3¹⁴ na koniec listopada br. wyniosła 1239,7 mld zł, tj. była o 7,3% wyższa niż w końcu grudnia ub. roku i o 1,8% większa niż przed miesiącem.

Komponenty podaży pieniądza M3 oraz aktywa systemu bankowego^a kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016			
	XI	XII	X	XI		
	mln zł				X 2016= =100	XII 2015= =100
Podaż pieniądza (M3)	1130023,0	1154992,6	1218275,3	1239724,2	101,8	107,3
pieniądz gotówkowy w obiegu	147046,3	149715,6	166919,4	170495,2	102,1	113,9
depozyty i inne zobowiązania	971247,4	995543,3	1042038,8	1060356,0	101,8	106,5
pozostałe składniki M3	11729,3	9733,8	9317,1	8873,0	95,2	91,2
Aktywa zagraniczne netto	203546,8	187102,8	213597,5	219111,8	102,6	117,1
Aktywa krajowe netto	926476,2	967889,8	1004677,8	1020612,4	101,6	105,4
należności	1074445,7	1076373,7	1113847,7	1125124,1	101,0	104,5
zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	171194,9	201343,4	221488,3	236236,2	106,7	117,3
saldo pozostałych pozycji netto	-319164,3	-309827,3	-330658,2	-340747,9	x	x

^a Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) na koniec listopada br. wyniosły 170,5 mld zł i wzrosły o 13,9% w porównaniu z końcem ub. roku, a w stosunku do końca października br. zwiększyły się o 2,1%.

¹⁴ Opracowano na podstawie danych NBP – statystyka monetarna i finansowa.

Depozyty i inne zobowiązania, stanowiące główną pozycję w strukturze podaży pieniądza (M3), w końcu listopada br. wyniosły 1060,4 mld zł, tj. o 6,5% więcej niż na koniec ub. roku i o 1,8% więcej niż w poprzednim miesiącu. Największy udział w tej pozycji (65,5%) miały depozyty i inne zobowiązania wobec gospodarstw domowych, które zwiększyły się w stosunku do końca ub. roku o 7,5%. Depozyty przedsiębiorstw wzrosły w tym okresie o 2,3%.

Pozostałe składniki M3 na koniec listopada br. wyniosły 8,9 mld zł. Wartość tej pozycji w porównaniu ze stanem na koniec ub. roku spadła o 8,8%, a w stosunku do października br. zmniejszyła się o 4,8%.

Kolejnym czynnikiem kształtującym stan zasobów pieniądza były **aktywa zagraniczne netto**, które na koniec listopada br. wyniosły 219,1 mld zł. Ich wartość wzrosła w porównaniu z końcem ub. roku o 17,1%, a w stosunku do października br. zwiększyła się o 2,6%.

Aktywa krajowe netto na koniec listopada br. ukształtowały się na poziomie 1020,6 mld zł, tj. o 5,4% więcej niż w końcu ub. roku i o 1,6% więcej niż na koniec października br.

Należności, stanowiące największą pozycję w strukturze aktywów krajowych netto, na koniec listopada br. wyniosły 1125,1 mld zł, tj. o 4,5% więcej niż na koniec ub. roku i o 1,0% więcej niż w poprzednim miesiącu. Największy udział w tej pozycji (59,1%) miały należności od gospodarstw domowych, które wzrosły w stosunku do końca ub. roku o 5,1%. Należności od przedsiębiorstw zwiększyły się w tym okresie o 6,9%.

Główne komponenty podaży pieniądza i aktywów krajowych netto (wg stanu w końcu okresu) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	XI 2016		
	mln zł	X 2016=100	XII 2015=100
Depozyty i inne zobowiązania	1060356,0	101,8	106,5
Gospodarstwa domowe	694292,4	101,6	107,5
Niemonetarne instytucje finansowe	49359,8	100,2	97,1
Przedsiębiorstwa	255174,4	102,8	102,3
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	22237,7	99,5	113,8
Instytucje samorządowe	35140,4	101,5	143,4
Fundusze ubezpieczeń społecznych	4151,3	104,1	77,5
Należności	1125124,1	101,0	104,5
Gospodarstwa domowe	664763,3	100,9	105,1
Niemonetarne instytucje finansowe	58163,0	102,7	95,8
Przedsiębiorstwa.....	346261,2	101,1	106,9
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6384,3	100,7	105,2
Instytucje samorządowe	49552,2	99,4	93,4
Fundusze ubezpieczeń społecznych	0,1	100,0	50,0

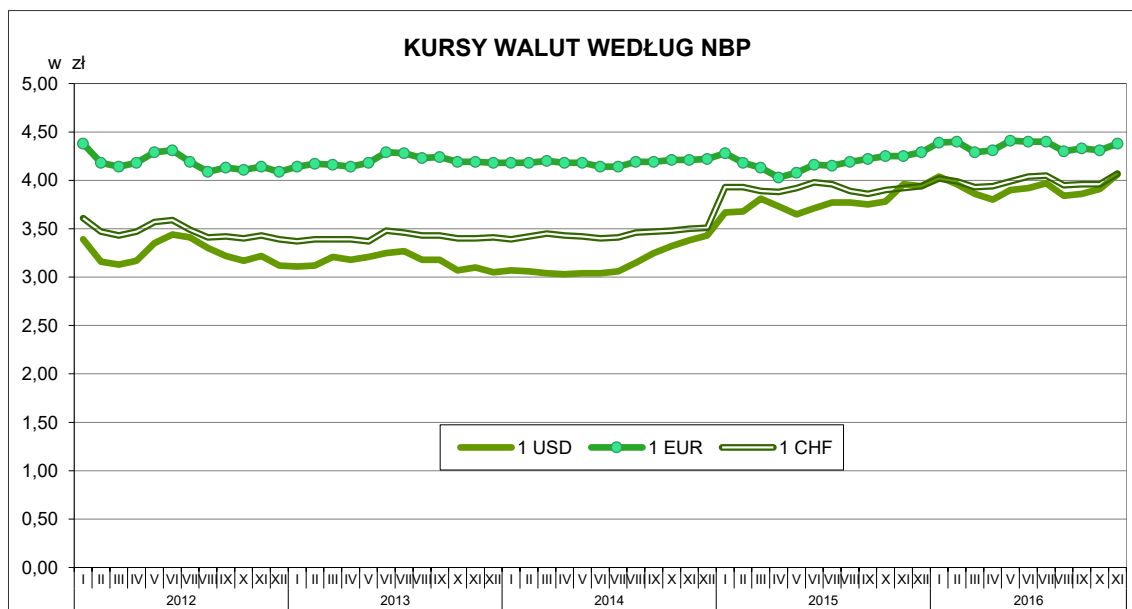
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego na koniec listopada br. wyniosło 236,2 mld zł. Zadłużenie to wzrosło o 17,3% w porównaniu z końcem ub. roku, a w stosunku do października br. zwiększyło się o 6,7%.

Czynnikami obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto**, w kwocie 340,7 mld zł, które w relacji do stanu na koniec ub. roku pogłębiło się o 30,9 mld zł oraz w stosunku do końca października br. – o 10,1 mld zł.

Podstawowe stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego od 5 marca ub. roku utrzymują się na niezmienionym poziomie: stopa lombardowa – 2,50%, stopa redyskonta weksli – 1,75%, stopa referencyjna – 1,50%, stopa depozytowa – 0,50%.

Średnie miesięczne kursy walut w Narodowym Banku Polskim w listopadzie br. były wyższe niż przed miesiącem i przed rokiem i kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016				
	XI	XII	X	XI			
	w zł				zmiana % w stosunku do		
				XI 2015	XII 2015	X 2016	
100 EUR	425,03	429,05	430,86	438,39	3,1	2,2	1,8
100 USD	395,71	394,17	390,75	406,00	2,6	3,0	3,9
100 CHF	392,36	396,23	396,15	407,49	3,9	2,8	2,9

Budżet państwa

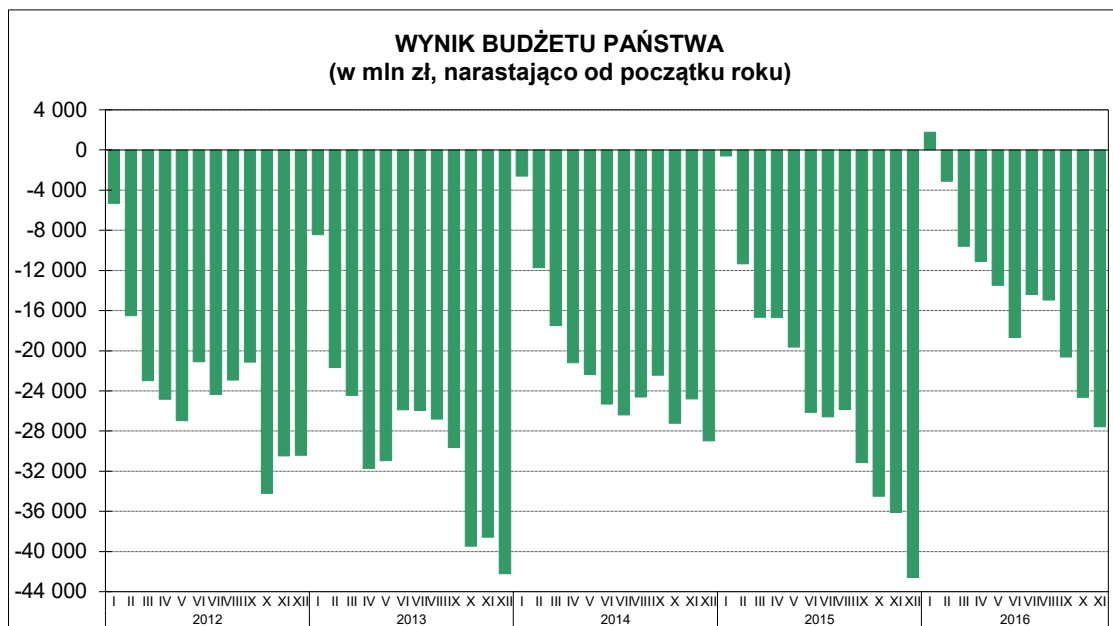
W okresie styczeń–listopad br. **dochody** budżetu państwa¹⁵ wyniosły 294,5 mld zł (tj. 93,8% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2016 r.), a **wydatki** 322,1 mld zł (odpowiednio 87,4%). **Deficyt** ukształtował się na poziomie 27,6 mld zł, co stanowiło 50,4% planu.

Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2016 r.	I–XI 2016			
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej	struktura	I–XI 2015=100
Dochody ogółem	313808,5	294483,9	93,8	100,0	111,6
Dochody podatkowe	276140,0	254733,3	92,2	86,5	107,4
w tym:					
podatki pośrednie	194149,0	182875,3	94,2	62,1	106,6
w tym podatek akcyzowy	64083,0	60120,7	93,8	20,4	105,0
podatek dochodowy od osób prawnych	26067,0	24203,9	92,9	8,2	102,0
podatek dochodowy od osób fizycznych	46894,0	43364,3	92,5	14,7	107,1
podatek od niektórych instytucji finansowych.....	5500,0	3149,5	57,3	1,1	–
Dochody niepodatkowe	35931,0	38739,8	107,8	13,2	153,4
w tym wpływy z cła	3034,0	2907,4	95,8	1,0	109,5
Środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł					
niepodlegające zwrotowi	1737,6	1010,8	58,2	0,3	79,5
Wspólna Polityka Rolna.....	48,8	7,9	16,1	0,0	4,6
fundusze strukturalne i inne	1688,8	1002,9	59,4	0,3	91,2
Wydatki ogółem	368548,5	322055,2	87,4	100,0	107,4
w tym:					
Obsługa długu Skarbu Państwa	32100,0	30299,1	94,4	9,4	106,7
Rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych	19243,6	16503,2	85,8	5,1	104,9
Dotacje dla:					
Funduszu Emerytalno-Rentowego	17081,6	14469,6	84,7	4,5	97,4
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	44847,8	42894,4	95,6	13,3	107,1
Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	53043,0	52080,7	98,2	16,2	103,2
Deficyt (-) / Nadwyżka (+)	-54740,0	-27571,3	50,4	x	x
Finansowanie deficytu ^a					
źródła krajowe	63294,3	34260,3	54,1	x	x
źródła zagraniczne	9657,1	7990,2	82,7	x	x

^a Obejmuje finansowanie deficytu budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

¹⁵ Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–listopad 2016 r.”

Dochody zrealizowane w okresie styczeń–listopad br. były większe niż w analogicznym okresie ub. roku o 11,6%. Wpływy z **podatków pośrednich** wyniosły 182,9 mld zł (co stanowiło 62,1% dochodów ogółem), w tym z podatku akcyzowego 60,1 mld zł (odpowiednio 20,4%).

Wpływy z **podatku dochodowego** od osób prawnych ukształtowały się na poziomie 24,2 mld zł, a od osób fizycznych 43,4 mld zł. Ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 8,2% i 14,7%. Wykonanie dochodów budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiło 58,2% planu.

Wydatki poniesione w okresie styczeń–listopad br. były o 7,4% większe niż przed rokiem. Wypłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 52,1 mld zł, tj. wzrosły o 3,2% i stanowiły 16,2% wydatków ogółem. Wydatki na obsługę Długu Skarbu Państwa stanowiły 9,4% wydatków ogółem i wzrosły w relacji do analogicznego okresu ub. roku o 6,7%. Wypłacone w okresie styczeń–listopad br. dotacje dla Funduszu Emerytalno-Rentowego wyniosły 14,5 mld zł (tj. 4,5% wydatków ogółem), a dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 42,9 mld zł (odpowiednio 13,3%).

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2016			
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	struktura	I-X 2015=100
		w %		
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych	50494,7	73,9	100,0	106,5
w tym:				
Transport i łączność	1964,9	63,5	3,9	103,5
Nauka	332,9	63,3	0,7	104,1
Oświata i wychowanie	1290,7	79,1	2,6	98,9
Szkolnictwo wyższe	25,6	52,2	0,1	98,3
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	174,8	71,0	0,3	98,1
Ochrona zdrowia	1984,1	64,7	3,9	119,9
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	239,1	76,1	0,5	104,8
Administracja publiczna	8747,8	77,5	17,3	105,4
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1508,7	77,0	3,0	102,6
Wymiar sprawiedliwości	8402,6	78,5	16,6	103,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	8960,1	81,6	17,7	106,2
Obrona narodowa	11816,3	70,9	23,4	108,4

W okresie styczeń–październik br. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 6,5% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków budżetu państwa wyniósł 17,2% (wobec 17,3% w analogicznym okresie ub. roku).

*

*

*

Wyniki finansowe ubezpieczycieli

Wyniki finansowe zakładów ubezpieczeń¹⁶ ogółem w okresie trzech kwartałów br. pogorszyły się w porównaniu z wynikami uzyskanymi w analogicznym okresie ub. roku. W dziale ubezpieczeń na życie odnotowano spadek przychodów, głębszy niż kosztów. W dziale ubezpieczeń majątkowych przychody wzrosły w skali roku, ale w wolniejszym tempie niż koszty.

Przychody i koszty zakładów ubezpieczeń ogółem:

Wyszczególnienie	Ogółem			Dział I ^a			Dział II ^b		
	I-IX 2015	I-IX 2016	I-IX 2015= =100	I-IX 2015	I-IX 2016	I-IX 2015= =100	I-IX 2015	I-IX 2016	I-IX 2015= =100
	mln zł			mln zł			mln zł		
Przychody ogółem.....	45538,5	43791,6	96,2	25714,8	23045,0	89,6	19823,7	20746,6	104,7
w tym:									
Składki przypisane brutto.....	40878,4	40703,7	99,6	20828,5	17813,2	85,5	20049,9	22890,4	114,2
Przychody z lokat.....	7705,8	7992,1	103,7	4878,8	5247,0	107,5	2827,0	2745,1	97,1
Koszty ogółem.....	41205,0	40813,9	99,1	23348,5	21300,5	91,2	17856,5	19513,4	109,3
w tym:									
Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto.....	25855,0	26987,1	104,4	14569,3	13519,6	92,8	11285,7	13467,6	119,3
Zmiany stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych..	-26,3	365,8	x	-43,9	344,1	x	17,6	21,8	124,1
Koszty działalności ubezpieczeniowej	10287,4	9735,0	94,6	4728,2	4054,5	85,8	5559,2	5680,4	102,2
Koszty działalności lokacyjnej	4253,0	3423,5	80,5	3505,8	2483,0	70,8	747,2	940,5	125,9
Wynik finansowy netto	4333,5	2977,7	68,7	2366,3	1744,5	73,7	1967,2	1233,2	62,7
Wynik techniczny	2532,6	2370,4	93,6	2123,7	2173,9	102,4	408,9	196,5	48,1

a Ubezpieczenia na życie. b Pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe.

¹⁶ Opracowano na podstawie danych Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego przekazanych w dniu 9 grudnia 2016 r.

Przychody ogółem zakładów ubezpieczeń w okresie trzech kwartałów br. były niższe niż przed rokiem o 3,8%. **Składki przypisane brutto** spadły o 0,4% do 40,7 mld zł. W dziale I (ubezpieczenia na życie) były niższe o 14,5% i wyniosły 17,8 mld zł, natomiast w dziale II (pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe) były wyższe o 14,2% i osiągnęły wartość 22,9 mld zł. **Koszty ogółem** wyniosły 40,8 mld zł i były niższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku o 0,9% (w dziale I odnotowano spadek o 8,8%, a w dziale II wzrost o 9,3%). **Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto** ogółem w okresie trzech kwartałów br. wyniosły 27,0 mld zł i były wyższe niż przed rokiem o 4,4% (w dziale I zmniejszyły się o 7,2% do 13,5 mld zł, a w dziale II wzrosły o 19,3% do 13,5 mld zł). **Koszty działalności ubezpieczeniowej** zmniejszyły się o 5,4% do 9,7 mld zł (4,1 mld zł w dziale I oraz 5,7 mld zł w dziale II).

Łączny **wynik finansowy netto** zakładów ubezpieczeń wyniósł 3,0 mld zł i był niższy niż przed rokiem o 31,3%. Towarzystwa ubezpieczeń w dziale I wypracowały wynik w wysokości 1,7 mld zł, tj. o 26,3% mniejszy niż w analogicznym okresie ub. roku, natomiast w dziale II wynik był odpowiednio niższy o 37,3% i wyniósł 1,2 mld zł.

Wynik techniczny (w ujęciu zagregowanym) ukształtował się na poziomie 2,4 mld zł czyli o 6,4% niższym niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku. Wynik w ubezpieczeniach na życie zwiększył się o 2,4% i wyniósł 2,2 mld zł, a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz majątkowych obniżył się o 51,9% do 0,2 mld zł.

Składka przypisana brutto z działalności bezpośredniej w okresie trzech kwartałów br. wyniosła w ubezpieczeniach na życie 17,8 mld zł (spadek o 14,5% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku), a w ubezpieczeniach majątkowych 21,6 mld zł (wzrost o 13,1%).

W strukturze składki przypisanej brutto z działalności bezpośredniej ogółem składka zakładów działu I stanowiła 45,1%, a zakładów działu II – 54,9%. Dominującą pozycję w dziale I, pod względem wartości zebranej składki brutto, uzyskały ubezpieczenia na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (w których składka wyniosła 7,6 mld zł) oraz ubezpieczenia na życie (5,9 mld zł). Stanowiły one odpowiednio 42,7% i 33,1% wartości składek przypisanych brutto tego działu. W dziale II największą pozycję (58,9% składek) stanowiły składki brutto zebrane z tytułu polis komunikacyjnych. Ich wartość była o 26,8% wyższa niż przed rokiem i wyniosła 12,7 mld zł. Udział ubezpieczeń casco pojazdów lądowych w składce przypisanej brutto działu II wyniósł 22,0%, a ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej wynikających z posiadania pojazdów mechanicznych 36,8%.

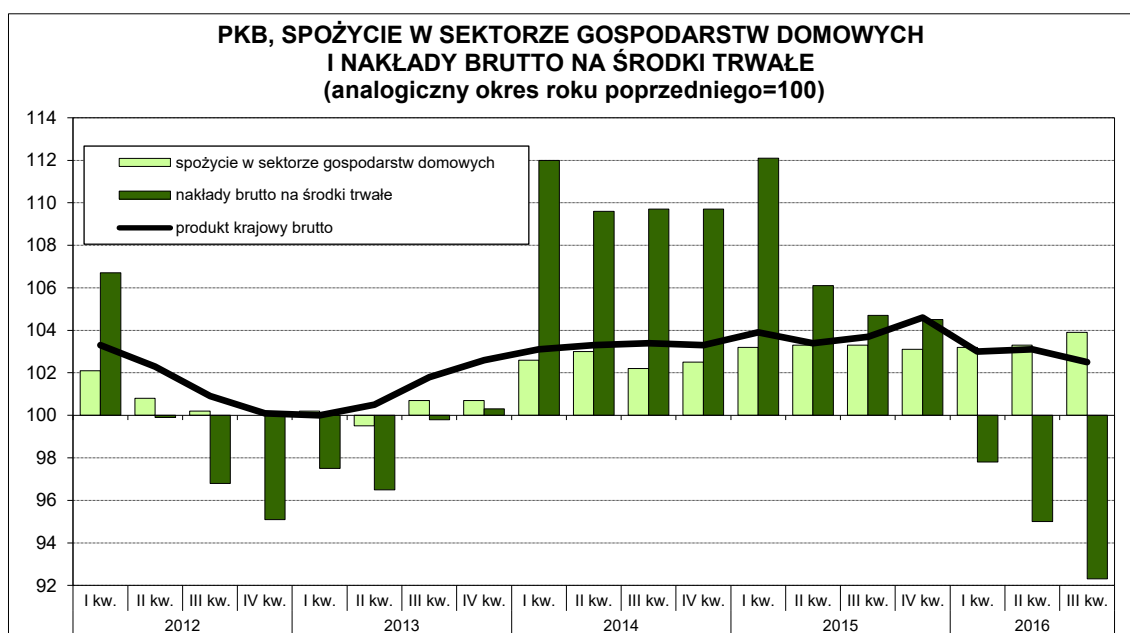
Wartość **odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto z działalności bezpośredniej**, w porównaniu do analogicznego okresu ub. roku, w ubezpieczeniach na życie zmniejszyła się o 7,2% do 13,5 mld zł, a w pozostałych ubezpieczeniach osobowych i majątkowych wzrosła o 28,2% do 12,9 mld zł.

Składki przypisane brutto oraz odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w podziale na wybrane rodzaje ubezpieczeń kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Składki przypisane brutto			Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto		
	I-IX 2015	I-IX 2016		I-IX 2015	I-IX 2016	
	mln zł	I-IX 2015=100		mln zł	I-IX 2015=100	
DZIAŁ I						
Ogółem z działalności bezpośredniej	20813,4	17795,7	85,5	14562,6	13512,5	92,8
w tym:						
Ubezpieczenia na życie	6371,8	5897,7	92,6	5719,7	4773,4	83,5
Ubezpieczenia na życie, związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	10201,6	7598,2	74,5	7135,7	6934,8	97,2
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe	4056,7	4101,7	101,1	1560,6	1656,2	106,1
DZIAŁ II						
Ogółem z działalności bezpośredniej	19123,0	21621,2	113,1	10067,9	12907,7	128,2
w tym:						
Ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe	1613,8	1506,8	93,4	332,2	350,5	105,5
Ubezpieczenia casco pojazdów lądowych	4017,4	4758,9	118,5	2644,7	3109,7	117,6
Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami	2226,4	2243,0	100,7	841,4	982,4	116,8
Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych..	1688,4	1793,5	106,2	709,6	1286,8	181,4
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej wynikającej z posiadania pojazdów lądowych	6017,3	7965,8	132,4	4266,5	5706,5	133,8
w tym obowiązkowe OC posiadaczy pojazdów mechanicznych	5841,3	7759,7	132,8	4131,0	5611,5	135,8
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	1525,5	1365,3	89,5	480,9	624,4	129,8

Produkt krajowy brutto

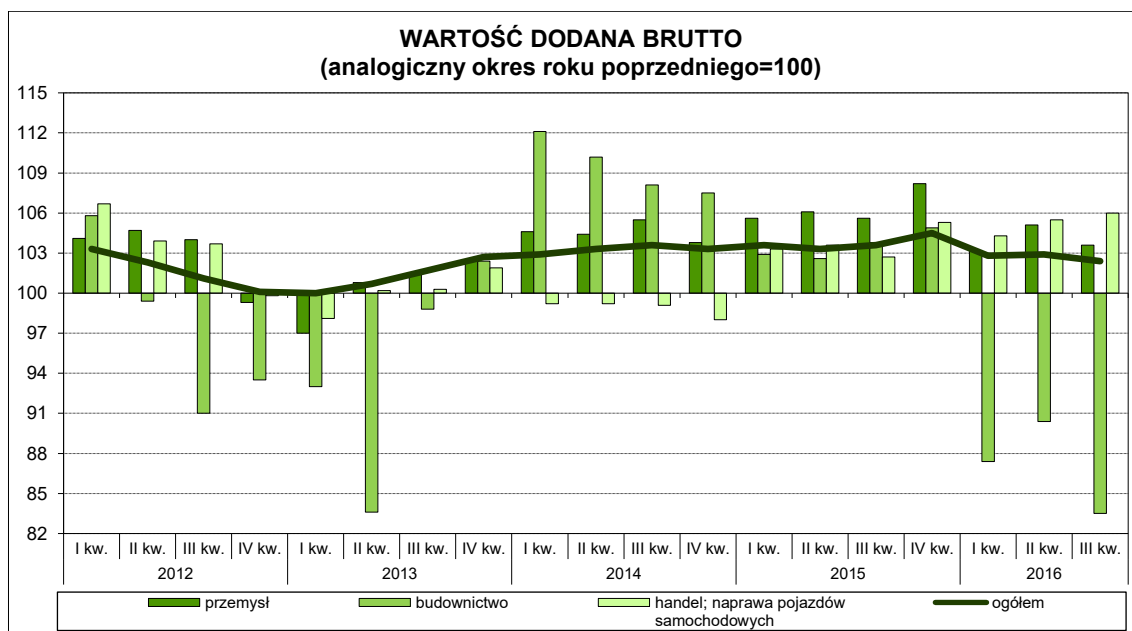
Według wstępnych danych, **produkt krajowy brutto** w III kwartale br., po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym, w ujęciu realnym wzrósł w porównaniu z III kwartałem ub. roku o 2,2%, a w odniesieniu do poprzedniego kwartału br. zwiększył się o 0,2%. Produkt krajowy brutto niewyrównany sezonowo był realnie o 2,5% wyższy niż przed rokiem (wobec wzrostu odpowiednio o 3,1% w II kwartale br.).

Głównym czynnikiem kreującym wzrost PKB w III kwartale br. był popyt krajowy (którego wpływ wyniósł 2,8 p.proc.). Popyt zagraniczny oddziaływał negatywnie na PKB (minus 0,3 p.proc.), podczas gdy w poprzednim kwartale jego wpływ był dodatni. Pozytywny wpływ spożycia ogółem wyniósł 3,1 p.proc. (spożycia w sektorze gospodarstw domowych – 2,3 p.proc., a spożycia publicznego – 0,8 p.proc.). Akumulacja oddziaływała negatywnie na wzrost PKB (minus 0,3 p.proc.), co było rezultatem ujemnego oddziaływania popytu inwestycyjnego (minus 1,4 p.proc.), przy dodatnim wpływie przyrostu rzeczowych środków obrotowych (1,1 p.proc.).

Popyt krajowy w III kwartale br. był wyższy niż przed rokiem o 2,9% (wobec 2,2% w poprzednim kwartale). Akumulacja obniżyła się w skali roku o 1,7%, w tym spadek nakładów brutto na środki trwałe wyniósł 7,7% (tj. był głębszy niż w dwóch poprzednich kwartałach). Spożycie ogółem było o 4,1% wyższe niż przed rokiem (spożycie w sektorze gospodarstw domowych wzrosło o 3,9%, a spożycie publiczne – o 4,9%). **Stopa inwestycji** wyniosła 17,3% (wobec 19,3% przed rokiem).

Eksport w III kwartale br. był o 6,8% wyższy niż przed rokiem, a **import** – większy o 7,8% (w II kwartale br. odpowiednio obserwowano wzrost eksportu o 11,4%, a importu – o 10,0%).

Wartość dodana brutto w gospodarce narodowej w III kwartale br. była wyższa niż przed rokiem o 2,4% (wobec wzrostu o 2,9% w II kwartale br.). W przemyśle wartość dodana brutto zwiększyła się o 3,6%. W budownictwie natomiast notowano jej spadek, który pogłębił się do 16,5%. W handlu, naprawie pojazdów samochodowych wartość dodana brutto wzrosła o 6,0%, a w transporcie i gospodarce magazynowej – o 5,2%. Zwiększyła się także wartość dodana brutto m.in. w działalności finansowej i ubezpieczeniowej – o 7,0%, informacji i komunikacji – o 6,3%, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; administrowaniu i działalności wspierającej – o 4,3% oraz obsłudze rynku nieruchomości – o 4,0%. W sekcjach administracja i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna wartość dodana brutto łącznie była wyższa niż przed rokiem o 2,3%.

Wyszczególnienie	2014				2015				2016				
	w mln zł				kwartały - w mln zł				kwartały - w mln zł				
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
Spożycie	1 344 657,8	1 374 921,2	338 154,4	334 092,3	334 700,6	337 710,5	342 471,0	338 099,0	343 117,6	351 233,6	351 021,4	346 684,5	354 164,9
w tym:													
w sektorze gospodarstw domowych publicznych w sektorze instytucji rządowych i samorządowych	1 019 427,8	1 038 238,2	264 751,7	254 239,5	256 120,5	244 316,1	267 445,3	257 917,7	263 832,6	249 042,6	273 722,5	264 177,9	271 799,9
Akumulacja brutto	312 024,9	323 475,2	70 136,0	76 370,1	75 171,1	90 347,7	71 784,9	76 687,4	75 859,6	99 143,3	74 082,9	79 038,0	78 952,2
w tym nakłady brutto na środki trwałe	350 255,6	367 699,5	55 332,0	76 643,8	83 158,6	135 121,2	55 693,0	81 607,4	88 440,2	141 958,9	60 054,7	79 383,2	87 231,3
Eksport	339 388,7	360 848,1	52 575,2	73 717,8	80 463,1	132 632,6	57 983,0	78 747,8	84 798,2	139 319,1	56 842,3	74 753,3	78 494,6
Import	818 390,2	891 075,4	196 189,9	201 895,7	205 816,5	214 488,1	216 159,5	218 225,4	220 407,6	236 282,9	229 502,2	243 804,7	235 359,1
Popyt krajowy	793 600,0	835 394,4	190 313,3	194 580,5	198 850,6	209 855,6	198 949,9	204 005,9	212 232,1	220 206,5	212 286,0	220 435,5	223 340,2
	1 694 913,4	1 742 620,7	393 486,4	410 736,1	417 859,2	472 831,7	398 164,0	419 706,4	431 557,8	493 192,5	411 076,1	426 067,7	441 396,2
Produkt krajowy brutto	1 719 703,6	1 798 301,7	399 363,0	418 051,3	424 825,1	477 464,2	415 373,6	433 925,9	439 733,3	509 268,9	428 292,3	449 436,9	453 415,1
Wartość dodana brutto	1 524 940,0	1 595 276,1	355 650,6	368 986,7	374 890,0	425 412,7	372 019,5	384 112,5	387 459,4	451 684,7	384 236,9	395 342,0	397 371,9
w tym:													
przemysł	386 652,3	419 646,2	98 377,2	86 248,6	87 194,9	114 831,6	105 601,0	94 085,1	91 728,8	128 231,3	108 923,5	98 486,8	96 010,9
budownictwo	119 679,6	125 025,0	18 386,0	28 239,5	33 865,7	39 188,4	19 276,2	29 317,3	34 523,2	41 908,3	17 396,3	26 689,1	29 097,3
handel; naprawa pojazdów samochodowych	271 893,7	280 346,6	68 525,6	66 020,7	70 108,3	67 239,1	70 316,4	68 261,1	71 174,1	70 595,0	72 859,3	71 318,7	75 005,5
transport i gospodarka magazynowa	94 764,8	100 626,6	18 172,9	20 885,0	27 900,7	27 806,2	19 323,2	22 358,7	29 408,9	29 535,8	21 654,5	25 593,9	32 373,6
zakwaterowanie i gastronomia	17 836,0	18 394,8	3 160,6	3 883,1	5 389,2	5 403,1	3 295,9	4 055,5	5 556,1	5 487,3	3 593,9	4 415,9	5 980,0
informacja i komunikacja	60 143,7	65 103,4	12 282,6	16 063,4	14 651,1	17 146,6	13 074,0	17 342,8	15 593,9	19 092,7	12 884,4	16 706,8	15 883,3
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	69 043,2	63 088,2	15 933,4	19 852,0	16 717,3	16 540,5	15 339,2	16 345,8	16 454,6	14 948,6	17 141,2	16 112,5	16 955,3
obsługa rynku nieruchomości	80 016,1	84 330,4	18 146,7	21 300,1	20 583,8	19 985,5	19 087,2	22 547,8	21 671,7	21 023,7	19 838,9	23 451,6	22 553,1
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca	115 834,4	126 854,7	26 476,4	33 500,2	27 959,2	27 898,6	29 443,4	36 639,1	30 563,1	30 209,1	30 745,4	37 731,8	31 825,2
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; edukacja, opieka zdrowotna i pomoc społeczna	228 133,3	234 289,6	58 939,5	52 307,5	53 220,8	63 665,5	60 464,6	53 202,8	54 389,4	66 232,8	62 078,0	54 748,0	55 569,8

Dynamika realna produktu krajowego brutto niewyrównanego sezonowo^a

Wyszczególnienie	2014		2014				2015				2016		
	rok poprzedni=100		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
			kwartały – analogiczny okres roku poprzedniego=100										
Spożycie	102,8	103,0	101,3	103,4	102,9	103,6	102,8	102,5	102,5	104,1	103,3	103,4	104,1
w tym:													
w sektorze gospodarstw domowych publicznych w sektorze instytucji rządowych i samorządowych	102,6	103,2	102,6	103,0	102,2	102,5	103,2	103,3	103,3	103,1	103,2	103,3	103,9
Akumulacja brutto	104,1	102,3	97,0	105,4	106,1	107,3	101,3	99,8	99,8	107,1	104,2	103,9	104,9
w tym nakłady brutto na środki trwałe	112,8	104,9	118,2	115,4	118,2	106,5	103,9	105,5	105,3	104,7	107,6	97,2	98,3
Eksport	110,0	106,1	112,0	109,6	109,7	109,7	112,1	106,1	104,7	104,5	97,8	95,0	92,3
Import	106,7	107,7	107,8	106,8	105,0	107,2	109,2	106,1	106,5	109,1	106,7	111,4	106,8
Popyt krajowy	110,0	106,6	108,6	111,7	109,8	110,0	107,4	105,4	105,3	108,4	108,7	110,0	107,8
	104,7	103,4	103,4	105,5	105,6	104,4	103,0	103,1	103,0	104,3	103,9	102,2	102,9
Produkt krajowy brutto	103,3	103,9	103,1	103,3	103,4	103,3	103,9	103,4	103,7	104,6	103,0	103,1	102,5
Wartość dodana brutto	103,3	103,8	102,9	103,3	103,6	103,3	103,6	103,3	103,6	104,5	102,8	102,9	102,4
w tym:													
przemysł	104,5	106,5	104,6	104,4	105,5	103,8	105,6	106,1	105,6	108,2	103,2	105,1	103,6
budownictwo	109,0	103,8	112,1	110,2	108,1	107,5	102,9	102,6	103,8	104,9	87,4	90,4	83,5
handel; naprawa pojazdów samochodowych	98,9	103,7	99,2	99,2	99,1	98,0	103,3	103,6	102,7	105,3	104,3	105,5	106,0
transport i gospodarka magazynowa	100,0	96,6	99,8	100,8	103,5	96,1	95,5	95,0	97,7	97,6	102,4	106,8	105,2
zakwaterowanie i gastronomia	110,1	102,5	106,6	107,3	112,5	112,1	102,9	103,3	102,1	102,0	102,9	103,0	103,0
informacja i komunikacja	106,6	108,8	100,2	107,2	110,1	108,1	108,3	109,1	107,6	109,9	105,0	101,5	106,3
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	109,6	101,2	119,5	113,5	96,3	112,7	107,3	99,3	108,7	92,0	119,1	102,1	107,0
obsługa rynku nieruchomości	105,1	104,0	103,6	104,9	106,0	106,0	103,1	103,9	104,2	104,7	103,1	103,6	104,0
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca	104,4	108,3	104,9	104,3	105,4	103,2	108,5	108,0	108,4	108,5	102,5	102,7	104,3
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna	101,7	102,1	99,1	101,1	103,1	103,6	101,7	101,1	101,7	103,7	102,0	102,2	102,3

^a Ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego.

Wyszczególnienie	Dynamika realna produktu krajowego brutto wyrównanego sezonowo ^a												
	2014				2015				2016				
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	
Spżycie	100,7	101,2	100,8	100,7	100,7	100,7	100,4	101,2	100,8	100,9	101,2	100,8	101,2
w tym:													
w sektorze gospodarstw domowych publicznych w sektorze instytucji rządowych i samorządowych	100,7	100,9	100,7	101,0	100,8	100,8	100,2	100,8	101,0	100,8	100,8	101,0	101,4
Akumulacja brutto	100,8	102,5	100,8	99,8	100,2	100,9	100,4	102,5	100,4	100,7	102,5	100,4	101,1
w tym nakłady brutto na środki trwałe	106,3	101,0	102,1	99,8	100,0	103,7	100,9	100,2	100,9	98,1	100,2	100,1	100,2
Eksport	104,2	102,3	102,1	101,8	103,1	99,8	101,0	99,2	97,5	98,3	99,2	97,5	97,6
Import	101,8	101,9	101,5	101,7	102,9	99,8	103,5	102,6	100,9	103,1	102,6	100,9	99,6
Import	103,9	102,1	103,0	100,9	101,6	100,4	102,2	103,4	102,3	102,7	103,4	102,3	99,9
Popyt krajowy	101,7	101,8	100,8	100,3	100,6	101,7	100,3	101,2	100,4	100,2	101,2	100,4	101,6
Produkt krajowy brutto	101,0	101,1	100,8	100,7	101,4	100,5	101,1	101,3	99,9	100,8	101,3	99,9	100,2
Wartość dodana brutto	101,3	100,2	101,0	100,3	101,0	101,0	100,9	101,3	100,3	100,3	101,3	100,3	100,5
w tym:													
przemysł	101,7	100,4	100,2	101,8	101,5	101,1	102,0	101,0	100,6	101,4	101,0	100,6	100,8
budownictwo	105,5	100,2	100,8	100,0	103,5	98,0	102,0	96,7	93,4	98,9	96,7	93,4	95,4
handel; naprawa pojazdów samochodowych	98,1	100,3	101,1	99,1	102,2	100,4	101,0	101,8	101,0	101,8	101,8	101,0	101,1
transport i gospodarka magazynowa	98,9	99,0	100,2	97,5	98,8	98,7	102,2	100,8	102,0	102,0	100,8	102,0	99,3
zakwaterowanie i gastronomia	103,8	101,2	103,3	101,5	99,2	101,0	100,4	100,5	101,3	100,7	100,5	101,3	100,8
informacja i komunikacja	101,1	101,8	104,0	100,6	102,1	103,7	99,9	102,8	100,1	100,7	102,8	100,1	102,1
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	100,4	101,2	104,1	104,5	93,3	106,5	96,6	102,8	106,0	96,1	102,8	106,0	104,3
obsługa rynku nieruchomości i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca	102,5	100,0	101,5	100,7	100,6	101,8	100,7	101,5	100,4	101,0	101,5	100,4	100,6
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna	101,8	99,3	101,9	100,4	101,0	104,5	100,9	101,8	101,9	99,6	101,8	101,9	101,7
	100,6	100,7	100,9	100,3	100,5	100,5	100,6	100,9	100,4	100,6	100,9	100,4	100,5

^a Ceny stałe przy roku odniesienia 2010.

Dynamika realna produktu krajowego brutto wyrównanego sezonowo^a

Wyszczególnienie	2014				2015				2016			
	kwartały – analogiczny okres roku poprzedniego=100											
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	
Spżycie	101,6	102,9	103,1	103,5	103,5	103,0	102,6	103,0	103,1	103,2	104,1	
w tym:												
w sektorze gospodarstw domowych	101,7	102,7	102,6	103,4	103,5	103,4	102,9	102,7	102,9	102,9	104,2	
publiczne w sektorze instytucji rządowych i samorządowych	101,1	104,6	104,5	103,9	103,3	101,7	101,3	103,9	104,2	104,0	104,7	
Akumulacja brutto	115,8	114,7	115,7	109,4	102,9	105,7	104,5	104,9	105,0	99,4	98,6	
w tym nakłady brutto na środki trwałe	109,0	109,8	110,0	110,7	109,5	106,9	105,8	103,1	97,4	95,9	92,7	
Eksport	107,5	107,2	105,9	107,1	108,2	106,0	108,1	109,1	107,0	110,5	106,3	
Import	107,6	111,7	110,4	110,2	107,8	105,9	105,1	107,7	108,5	111,0	108,5	
Popyt krajowy	103,1	105,5	105,4	104,5	103,5	103,4	102,9	103,8	103,5	102,0	103,3	
Produkt krajowy brutto	103,1	103,1	103,2	103,6	104,1	103,4	103,8	104,4	102,8	103,1	102,2	
Wartość dodana brutto	103,9	102,4	103,2	102,9	102,6	103,5	103,4	104,3	103,5	102,8	102,3	
w tym:												
przemysł	105,1	102,7	102,9	104,1	103,9	104,6	106,5	105,6	104,7	105,1	103,9	
budownictwo	110,6	111,3	107,6	106,5	104,6	102,3	103,6	100,1	90,3	91,1	85,2	
handel; naprawa pojazdów samochodowych	99,4	98,8	100,0	98,6	102,8	102,9	102,8	105,5	104,3	105,7	105,8	
transport i gospodarka magazynowa	103,6	101,2	101,5	95,6	95,5	95,2	97,1	100,4	103,7	107,1	104,1	
zakwaterowanie i gastronomia	108,6	107,7	110,6	110,0	105,1	105,0	102,1	101,2	103,3	102,9	103,3	
informacja i komunikacja	103,5	104,6	109,1	107,6	108,7	110,7	106,4	108,7	106,6	103,5	105,8	
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	111,3	109,3	109,8	110,6	102,8	108,1	100,3	98,7	112,1	101,2	109,3	
obsługa rynku nieruchomości	104,6	103,6	104,9	104,8	102,8	104,7	103,8	104,6	104,5	103,7	103,6	
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; administrowanie i działalność wspierająca	105,8	103,1	104,8	103,4	102,6	108,0	106,9	108,4	109,4	104,3	105,1	
administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; edukacja; opieka zdrowotna i pomoc społeczna	100,0	100,7	102,3	102,6	102,4	102,2	101,9	102,5	102,5	102,5	102,4	

^a Ceny stałe przy roku odniesienia 2010.

Skala wpływu poszczególnych kategorii na wzrost realny produktu krajowego brutto^a (w p.proc.)

Wyszczególnienie	2014		2015		2015												2016		
					kwartaly														
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III				
Popyt krajowy	4,7				3,3					2,9	3,0	3,0	4,2	3,7	2,1	2,8			
Spożycie	2,2				2,3					2,4	2,0	2,0	2,9	2,7	2,6	3,1			
w tym:																			
w sektorze gospodarstw domowych publicznych w sektorze instytucji rządowych i samorządowych	1,5	1,8	1,2	1,3	1,9	1,8	1,3	1,3	2,2	2,0	2,0	1,6	2,0	1,9	1,9	2,3			
Akumulacja brutto	0,7	0,9	1,1	1,3	0,4	0,9	1,3	1,3	0,2	0,0	0,0	1,3	0,7	0,7	0,8	0,8			
w tym:	2,5	2,6	3,2	1,8	1,0	2,6	1,8	1,8	0,5	1,0	1,0	1,3	1,0	-0,5	-0,5	-0,3			
w tym:																			
nakłady brutto na środki trwałe	1,9	1,6	1,8	2,6	1,2	1,6	1,8	2,6	1,5	1,1	0,9	1,2	-0,3	-0,9	-0,9	-1,4			
przyrost rzeczowych środków obrotowych	0,6	1,0	1,4	-0,8	-0,2	1,0	1,4	-0,8	-1,0	-0,1	0,1	0,1	1,3	0,4	1,1	1,1			
Saldo obrotów z zagranicą	-1,4	-2,0	-2,1	-1,1	0,6	-2,0	-2,1	-1,1	1,0	0,4	0,7	0,4	-0,7	1,0	1,0	-0,3			
Produkt krajowy brutto	3,3	3,3	3,4	3,3	3,9	3,4	3,4	3,3	3,9	3,4	3,7	4,6	3,0	3,1	3,1	2,5			
Wartość dodana brutto	2,9	2,9	3,2	2,9	3,3	2,9	3,2	2,9	3,2	2,9	3,2	4,0	2,5	2,6	2,6	2,1			

^a Ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

Wyszczególnienie		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		a - 2015	b - 2016										
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ¹ w tys. osób	a	5573	5573	5576	5575	5577	5578	5583	5588	5593	5608	5617	5626
	b	5703	5711	5727	5730	5734	5753	5762	5761	5771	5779	5792	
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu) w tys. osób	a	1919	1919	1861	1782	1702	1622	1586	1564	1539	1517	1531	1563
	b	1648	1653	1601	1522	1457	1393	1362	1347	1324	1308	1314	
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	a	11,9	11,9	11,5	11,1	10,7	10,2	10,0	9,9	9,7	9,6	9,6	9,7
	b	10,2	10,2	9,9	9,4	9,1	8,7	8,5	8,4	8,3	8,2	8,2	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ :													
w złotych	a	3942,78	3981,75	4214,14	4123,26	4002,16	4039,70	4095,26	4024,95	4059,19	4110,77	4164,01	4515,28
	b	4101,36	4137,55	4351,45	4313,57	4166,28	4252,19	4291,85	4212,56	4217,96	4259,37	4329,71	
poprzedni miesiąc=100	a	90,0	101,0	105,8	97,8	97,1	100,9	101,4	98,3	100,9	101,3	101,3	108,4
	b	90,8	100,9	105,2	99,1	96,6	102,1	100,9	98,2	100,1	101,0	101,7	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,6	103,2	104,9	103,7	103,2	102,5	103,3	103,4	104,1	103,3	104,0	103,1
	b	104,0	103,9	103,3	104,6	104,1	105,3	104,8	104,7	103,9	103,6	104,0	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ - analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100													
a	a	105,2	105,0	106,6	104,9	104,1	103,4	104,1	104,1	105,2	104,2	104,7	103,8
	b	104,9	104,8	104,3	105,9	105,2	106,1	105,9	105,7	104,4	103,7	104,0	
Przeciętne miesięczne emerytura i renta realna brutto: z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,5	104,6	104,8	103,3	103,1	102,8	103,1	103,1	103,3	103,3	103,4	103,4
	b	103,8	103,7	102,3	102,4	102,3	102,2	102,2	102,4	102,1	101,8	101,4	
rolników indywidualnych													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	102,9	103,2	104,9	104,4	105,5	104,3	103,6	103,1	103,3	103,0	102,9	102,7
	b	103,1	103,1	100,6	100,3	99,3	100,0	100,7	101,0	100,7	100,5	100,4	
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:													
poprzedni miesiąc=100	a	99,8	99,9	100,2	100,4	100,0	100,0	99,9	99,6	99,7	100,1	99,9	99,8
	b	99,5	99,9	100,1	100,3	100,1	100,2	99,7	99,8	100,0	100,5	100,1	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,6	98,4	98,5	98,9	99,1	99,2	99,3	99,4	99,2	99,3	99,4	99,5
	b	99,1	99,2	99,1	98,9	99,1	99,2	99,1	99,2	99,5	99,8	100,0	
grudzień poprzedniego roku=100	a	99,8	99,6	99,8	100,3	100,3	100,3	100,2	99,9	99,6	99,7	99,6	99,5
	b	99,5	99,4	99,5	99,8	99,9	100,1	99,8	99,5	99,5	100,1	100,2	
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:													
poprzedni miesiąc=100	a	99,9	99,9	100,1	99,6	100,4	100,6	99,6	99,3	99,9	100,1	100,0	99,8
	b	99,5	99,6	99,7	100,3	101,2	100,2	99,9	99,6	100,3	100,5	101,1	
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	97,2	97,2	97,5	97,3	97,9	98,6	98,2	97,3	97,2	97,7	98,2	99,2
	b	98,8	98,5	98,1	98,8	99,6	99,2	99,5	99,9	100,2	100,6	101,7	
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej:													
poprzedni miesiąc=100	a	99,9	99,9	100,0	100,0	99,9	100,0	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9
	b	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,1	100,1	100,1	100,0	100,0	100,1	100,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	99,5	99,6	99,7	99,7	99,7	99,6	99,6	99,4	99,4	99,3	99,3	99,1
	b	99,3	99,3	99,2	99,3	99,4	99,5	99,6	99,8	99,8	99,9	100,0	

1 Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju (dok.)

		Wyszczególnienie											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		a - 2015	b - 2016										
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	96,8	101,4	113,4	92,0	98,6	104,6	98,7	92,9	115,1	101,9	97,4	96,4
	a												
	b	91,9	106,9	107,0	96,9	96,1	107,4	90,0	103,4	110,4	97,5	101,9	106,7
	a	101,6	105,0	108,8	102,4	102,8	107,4	103,8	105,3	104,0	102,4	107,8	106,7
	b	101,3	106,8	100,7	106,0	103,2	106,0	96,6	107,5	103,2	98,7	103,3	
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	34,8	116,7	128,2	108,7	106,4	112,5	103,4	99,2	111,6	104,2	96,6	127,7
	a												
	b	31,9	114,3	120,6	109,9	107,8	113,4	96,6	97,2	118,7	98,3	105,4	99,6
	a	101,3	99,7	102,9	108,5	101,3	97,5	99,9	104,8	97,5	94,8	101,2	99,6
	b	91,4	89,5	84,2	85,1	86,3	87,0	81,2	79,5	84,7	79,9	87,2	
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)		117,48	212,41	317,03	421,38	525,48	639,66	768,52	880,67	101,331	116,296	130,032	147,711
	a												
	b	127,76	250,59	374,42	511,58	620,71	737,73	866,51	994,01	112,071	126,781	143,316	
Sprzedaż detaliczna towarów ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	78,0	98,4	117,1	97,4	100,5	101,0	102,2	98,2	99,9	104,7	94,1	122,0
	a												
	b	75,1	101,3	113,6	99,7	99,3	103,1	100,2	101,4	98,6	103,0	96,6	107,0
	a	103,6	102,4	106,6	101,5	104,7	106,6	103,5	102,0	102,9	103,6	105,7	107,0
	b	103,2	106,2	103,0	105,5	104,3	106,5	104,4	107,8	106,3	104,6	107,4	
Wynik budżetu państwa - od początku roku (w mln zł)		-586,9	-1132,40	-16660,1	-16693,1	-19631,1	-26139,8	-26591,6	-25860,4	-31136,1	-34487,9	-36128,7	-42606,7
	a												
	b	1759,9	-3098,3	-9587,2	-11125,5	-13482,5	-18683,8	-14387,3	-14929,4	-20615,4	-24641,3		
Średnie kursy walut w zł - NBP:													
	100 dolarów amerykańskich	367,39	367,66	381,38	373,47	365,20	371,03	377,34	376,85	375,13	378,07	395,71	394,17
	a												
	b	403,97	395,65	386,44	379,85	389,91	392,00	397,07	383,54	385,67	390,75	406,00	429,05
	a	427,97	417,76	412,78	402,91	407,83	415,97	415,40	419,36	421,69	424,60	425,03	438,39
	b	439,35	439,60	429,34	430,68	440,76	440,19	439,66	430,03	432,50	430,86	438,39	396,23
	a	392,73	393,22	389,12	388,12	392,11	398,17	396,27	389,29	386,05	390,37	392,36	407,49
	b	401,76	398,95	393,11	393,89	398,74	403,74	404,65	395,49	395,86	396,15	407,49	
Handel zagraniczny ⁴ w mln zł:													
	eksport	59078,5	59866,7	66087,0	60697,3	60056,4	63477,6	61858,2	56006,2	67099,8	69393,8	66998,7	60215,6
	a												
	b	60118,9	65630,2	68421,0	67841,5	65970,2	69443,3	62147,4	61476,9	68729,5	65507,5		59943,6
	a	57030,8	57402,1	64269,2	61125,9	57414,1	62907,7	63813,0	56835,9	66435,3	67425,7	66370,0	64664,7
	b	57543,1	63586,8	66169,0	64675,1	62664,7	65972,3	61238,1	62101,3	67539,8	64664,7		272,0
	a	2047,7	2464,6	1817,8	-428,6	2642,3	569,9	-1954,8	-829,7	664,5	1968,1	628,7	
	b	2575,8	2043,4	2252,0	3166,4	3305,5	3471,0	909,3	-624,4	1189,7	842,8		

1. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2. Średnie ceny bieżące z 2010 r. 3. Ceny bieżące z okresu poprzedzającego okres badany. 4. Od stycznia 2016 r. - dane wstępne.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB		Handel zagraniczny		Zharmonizowana stopa bezrobocia ^e		Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych		Produkcja przemysłowa ^b		Produkcja w budownictwie ^b						
	2015	2016 ^c		eksport	import	saldo	2016		XI 2015	X 2015	2016		X 2015	IX 2016	X 2016		
		II kw.	III kw.				X	IX			X	IX					
	zmiana w % w skali roku																
w %																	
UE-28	2,2	1,9	1,9	·	·	·	8,4	8,3	0,1	0,5	0,6	2,9	1,3	0,5	0,9	1,4	1,1
Strefa euro – 19	2,0	1,7	1,7	·	·	·	10,6	9,8	0,1	0,5	0,6	2,6	1,3	0,6	0,1	1,9	2,2
Austria	1,0	1,3	1,5	0,3	-2,6	-2,4	5,8	6,1	0,5	1,4	1,5	4,1	3,1	·	-5,9	2,0	·
Belgia	1,5	1,2	1,3	-1,7	-4,8	14,6	8,5	8,0	1,4	1,9	1,7	1,4	4,5	·	0,3	0,0	·
Bułgaria	3,6	3,6	3,4	-0,5	-3,3	-1,6	8,1	7,5	7,4	-0,9	-0,8	1,1	3,5	2,9	2,7	-10,6	-14,0
Chorwacja	1,6	2,0	2,7	4,1	4,3	-5,4	16,1	12,7	-0,4	-0,3	0,2	6,7	1,9	1,7	-1,0 ^d	2,0 ^e	2,0 ^f
Cypr	1,7	2,8	2,9	-7,1	14,6	-3,1	13,8	12,0	-1,5	-1,0	-0,8	3,3	0,9	·	9,3 ^d	10,9 ^e	·
Czechy	4,5	2,6	1,9	4,7	1,6	14,7	4,6	3,9	0,0	0,8	1,6	6,2	2,8	0,8	0,4	-7,8	-7,3
Dania	1,6	0,3	1,2	-1,4	-1,0	7,1	6,0	6,5	0,1	0,1	0,1	-1,7	-3,0	2,9	5,2	4,6	·
Estonia	1,4	0,6	1,3	2,0	-1,2	-1,2	6,3	7,2	·	0,5	1,0	-2,3	6,0	4,6	-4,6 ^d	4,2 ^e	0,5 ^f
Finlandia	0,2	0,9	1,6	-4,2	-0,3	-1,6	0,0	9,4	8,7	-0,2	0,6	-1,6	3,6	3,5	6,2	8,1	·
Francja	1,3	1,2	1,1	-1,3	-0,2	-48,9	10,3	9,9	9,7	0,1	0,5	3,5	-1,0	-1,8	-3,2	0,7	3,0
Grecja	-0,2	-0,5	1,8	-3,7	0,7	-13,5	24,5	23,1	·	-0,1	0,6	-1,7	0,1	7,0	-28,0 ^d	14,9 ^e	77,3 ^f
Hiszpania	3,2	3,4	3,2	1,6	-1,5	-14,1	21,2	19,3	-0,4	0,5	0,5	4,9	0,1	0,3	9,4	4,5	3,1
Holandia	2,0	1,9	2,4	-1,9	-3,7	43,2	6,9	5,7	0,4	0,3	0,4	-2,1	5,4	1,6	2,6	8,1	8,2
Irlandia	26,3	3,7	6,6	4,9	0,8	35,9	9,2	7,7	7,5	-0,1	-0,4	33,9	-0,4	-6,5	5,6 ^d	20,9 ^e	22,0 ^f
Litwa	1,8	2,1	1,7	-2,4	-4,8	-1,6	8,9	7,6	7,6	-0,5	0,7	6,7	8,2	0,1	-6,4 ^d	-14,0 ^e	-11,3 ^f
Luksemburg	3,5	4,4	·	0,3	-7,7	-3,1	6,5	6,3	6,2	0,4	0,7	1,2	2,7	-2,2	-2,6	1,6	·
Łotwa	2,7	0,8	0,3	-1,6	-4,2	-1,4	9,8	9,7	9,5	0,0	1,1	1,9	2,4	6,7	4,9 ^d	-19,0 ^e	-22,0 ^f
Malta	7,4	3,5	3,3	19,6	6,7	-2,4	5,4	4,8	4,9	1,3	0,8	6,7	-1,3	-5,7	13,0 ^d	-0,4 ^e	6,3 ^f
Niemcy	1,7	1,7	1,7	0,9	-0,3	196,5	4,5	4,2	4,1	0,2	0,7	0,4	1,2	1,1	-0,8	1,7	2,1
Polska	3,9	3,1	2,2	1,5	-0,4	4,2	7,3	5,8	5,7	-0,5	0,1	4,7	3,2	1,0	-3,4	-16,1	-18,0
Portugalia	1,6	0,9	1,6	-0,4	-0,6	-7,7	12,4	10,9	10,8	0,6	1,1	4,7	0,8	-1,0	-4,0	-2,9	-1,8
Rumunia	3,9	5,8	4,6	4,3	6,8	-6,9	6,6	5,8	5,8	-0,9	0,1	2,5	3,5	2,1	12,0	-1,6	1,0
Słowacja	3,8	3,6 ^g	3,2 ^g	3,1	2,6	1,8	11,1	9,3	9,1	-0,4	-0,3	1,4	4,1	3,4	28,9	-17,9	-22,1
Słowenia	2,3	2,2	3,0	3,4	2,1	1,8	8,5	7,7	7,6	-0,9	0,7	3,8	7,5	6,6	-11,6	-7,4	-12,5
Szwecja	4,1	3,6	2,8	-1,2	1,2	-0,3	7,2	6,7	6,9	0,8	1,1	7,2	1,5	-2,1	14,7	9,1	10,1
Węgry	3,1	1,9	1,6	3,4	1,6	5,7	4,4	4,9	·	0,6	1,1	12,3	-3,7	-2,0	-9,1	-13,2	-12,8
Wielka Brytania	2,2	2,1	2,3	-12,6	3,6	-166,1	5,0	4,8	·	0,1	0,9	1,9	0,5	-1,3	1,5	2,6	-0,5
Włochy	0,7	0,8	1,0	0,5	-2,9	37,3	11,6	11,7	11,6	0,1	-0,1	3,1	1,9	1,3	-4,0	-1,4	-2,2

a Dane wyrównane sezonowo. b Dane wyrównane dniami roboczymi. c Dane wyrównane sezonowo oraz dniami roboczymi. d III kw. 2015 r. e II kw. 2016 r. f III kw. 2016 r.

B. OECD i wybrane kraje świata

Wyszczególnienie	PKB ^{ab}			Handel zagraniczny		Zharmonizowana stopa bezrobocia ^a		Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)			Produkcja przemysłowa ^a			Produkcja w budownictwie ^a		
	2015	2016		I-IX 2016	saldo	X 2015	2016	XI 2015	X 2015	2016	X 2015	IX 2015	2016	X 2015	IX 2015	2016
		II kw.	III kw.													
	zmiana w % w skali roku															
w mld USD																
OECD	2,2 ^e	1,6 ^e	1,7 ^e	-3,6	-422,0	6,6	6,3	6,2	1,4	1,2	0,1	1,2	0,7	1,4	0,7	0,7
w tym:																
Australia	2,4	3,1	1,8	-7,2	-6,8	5,9	5,6	5,6	1,5 ^d	1,0 ^d	2,1 ^e	1,0 ^d	1,3 ^f	1,0 ^d	2,9 ^d	2,0 ^e
Chile	2,3 ^e	1,4 ^e	1,5 ^e	-6,9	3,0	6,3	6,4	.	3,9	2,8	2,9	-1,5	2,9	-1,5	-5,4	-30,6
Islandia	4,2	3,1	7,6	-9,0	-0,3	3,7	2,9	2,9	2,0	1,8	2,1	-8,4	2,1	2,1	.	23,2
Izrael	2,5	3,6	3,8	-2,2	-10,0	5,3	5,0	4,5	-0,9	-0,3	-0,3	-4,6	-0,3	2,6	.	1,2 ^g
Japonia	0,6 ^e	0,9 ^e	1,0 ^e	0,8	-23,7	3,2	3,0	3,0	0,3	0,1	.	-0,6	1,3	.	2,0	4,6
Kanada	0,9	1,1	1,3	-7,6	-15,0	7,0	7,0	7,0	1,4	1,5	.	-2,4	3,4	.	-6,6	-2,3
Korea Południowa	2,6	3,2	2,6	-8,5	71,1	3,4	4,0	3,7	1,0	1,3	1,3	2,4	-1,5	-1,8	4,4	9,6
Meksyk	2,5	1,5	2,0	-4,1	-10,7	4,5	3,9	3,6	2,2	3,1	3,3	.	.	.	1,1	1,4
Norwegia	1,6	1,3	-1,0	-19,5	10,7	4,7	4,8	.	2,8	3,7	3,5	-2,8	-13,3	0,6	0,7 ^d	2,2 ^e
Nowa Zelandia	2,5	3,6	.	-4,0	-1,5	5,5 ^d	5,0 ^e	4,9 ^f	0,4 ^d	0,4 ^e	0,4 ^f	1,1 ^g	1,3 ^h	1,2 ^e	2,4 ^g	6,2 ^h
Stany Zjednoczone	2,6	1,3	1,6	-4,6	-539,1	5,0	5,0	4,9	0,5	1,6	1,7	-0,5	-1,0	-0,9	14,5	3,8
Szwajcaria	0,8	1,6	1,4	2,3	30,3	4,9 ^d	4,3 ^e	4,8 ^f	-1,4	-0,2	-0,3	-2,6 ^d	-1,4 ^e	0,5 ^f	-4,1 ^d	-1,2 ^e
Turcja	4,0 ^e	3,1 ^e	.	-2,7	-40,1	10,3 ^g	10,1 ^h	10,4 ^e	8,1	7,2	7,0	12,8	-3,2	.	1,7 ^d	.
Białoruś	-3,9 ^e	-1,4	-3,4	-15,7	-2,4	0,9 ⁱ	0,9 ⁱ	0,8 ⁱ	11,3	11,0	11,4
Brazylia	-3,8	-3,6	-2,9	-4,5	-23,7	7,9	.	.	10,5	7,9	.	-11,3	-4,9	-5,5	-17,3	-11,8
Chiny	6,9 ^e	6,7 ^e	6,7 ^e	-7,4	458,5	.	.	.	1,5	2,1	2,3
Indie	7,2 ^e	7,2 ^e	7,2 ^e	-3,5	-63,0	-95,5	.	.	6,7	3,3	.	10,1	0,6	-1,7	.	.
Południowa Afryka	1,3	0,7	0,7	-10,6	-16,2	0,9	25,5 ^d	27,1 ^f	4,8	6,7	6,9	.	.	.	-3,6	-0,1
Rosja	-3,7	-0,6	-0,4	-23,7	57,5	5,5	5,2	5,4	15,0	6,1	.	-3,9	-0,7	-0,4	-6,9 ^d	6,2 ^e
Ukraina ^k	-9,9	1,4	2,0	-8,7	0,0	10,0 ⁱ	10,3 ^h	.	46,6	12,4	12,1	-4,7	2,0	0,8	15,3	7,8

^a Dane wyrównane sezonowo. ^b Dane na podstawie SNA 2008. ^c Dane na podstawie SNA 1993. ^d III kw. 2015 r. ^e II kw. 2016 r. ^f III kw. 2016 r. ^g II kw. 2015 r. ^h I kw. 2016 r. ⁱ Rejestrowana stopa bezrobocia.

^k Dane nie obejmują czasowo okupowanego terytorium Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol. / I kw. 2015 r.

Uwaga do części B: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.

Źródło: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, UKRSTAT, ROSSTAT, GUS — dane pobrano w dn. 21.12.2016 r.